

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

3 Haziran 2020 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Yılmaz Tunç'un, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyeliğine seçilen İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'e "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1,-İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ile 128 Milletvekilinin; Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2735)

IV- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, daha önce verdiği kanun tekliflerinin İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca görüşülmekte olan teklifle birleştirilerek birlikte görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

3 Haziran 2020 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Oturum Başkanı Yılmaz Tunç, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyeliğine seçilen İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'e "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ile 128 Milletvekilinin; Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin (2/2735), tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddeleri üzerindeki görüşmelerine devam edildi.

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, daha önce verdiği kanun tekliflerinin İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca görüşülmekte olan teklifle birleştirilerek birlikte görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un Anayasa'ya aykırılık önergesi ile İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın Komisyona havale edilmiş olan kendine ait tekliflerin birleştirilmesine yönelik birleştirme önergesi kabul edilmedi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 21.01'de toplantıya son verildi.

3 Haziran 2020 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Değerli Komisyon üyelerimiz toplantımıza başlıyoruz. Hepiniz hoş geldiniz.*

II-OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Yılmaz Tunç'un, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyeliğine seçilen İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'e "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile 129 milletvekilinin; Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Teklif ve karşılaştırılmalı metin tablosu Komisyon üyelerimize mart ayında gönderilmişti. 2 kez ertelenen bir kanun teklifinin görüşmelerini bugün gerçekleştireceğiz.

Komisyonumuzun yeni üyesi var, isterseniz öncelikle onu tanıtalım. İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın istifasıyla boşalan Komisyon üyeliğine HDP'den Züleyha Gülüm seçilmiştir. Komisyonumuzun yeni üyesi Sayın Züleyha Gülüm hoş geldiniz.

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Hoş bulduk, teşekkürler. İyi çalışmalar.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önce geneli üzerinde görüşmelere başlayacağız, ardından da maddelerine geçerek teklifin değerlendirmesini hep beraber gerçekleştireceğiz. Geneli üzerinde görüşmelerine başlamadan önce teklif sahibi Sayın Abdullah Güler'e söz vereceğim, teklifiyle ilgili açıklamalarda bulunacak.

Buyurun Sayın Güler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

*1.-İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ile 128 Milletvekilinin; Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2735)***

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Adalet Komisyonumuzun çok değerli milletvekilleri, ayrıca Adalet Komisyonumuzun davet etmiş olduğu Yargıtay istinaf mahkemesinden ve diğer ilgili kurumlardan Komisyonumuza gelen çok kıymetli misafirler, basınımızın değerli mensupları; bugün Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

** (2/2735) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin görüşülmesi için bir araya gelmiş bulunuyoruz.

30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin malumunuz olduğu üzere 9 temel amacı bulunuyor ve bu 9 temel amacından biri de şu anda görüşmelerine başlamış olduğumuz hukuk yargılamasının sadeleştirilmesi ve etkinliğinin artırılması başlığı altındaki bazı çalışmaların yapılması idi. Bu çalışmaların mevcut şu anda geldiğimiz bu aşamasında 63 maddeden oluşan bir teklifimizi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 20 Mart 2020 tarihinde sunmuş bulunuyoruz ve şu anda da görüşmelerine başlıyoruz.

Çok kıymetli milletvekilleri, değerli misafirler; Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükümleri kanunda düzenlenen yargılama aşamalarının her biri için tebligat yapma zorunluluğunun kaldırılması, ön inceleme, belirsiz alacak davası, yargılama süreleri, feragat, sulh ve kabul, bazı tebligat zorunlulukları, bozmadan sonra ıslah, ihtiyati tedbir, kanun yoluna müracaat, tamamlama kararları, tahkim, delil tespiti, ticari defterlerin ibrazı, heyetli mahkemelerin çalışma usulü, sulh ve ara buluculuğa teşvik, mahkemelerin uzmanlaşması, ses veya görüntü nakli yoluyla duruşmaların yapılması gibi birçok usul kurumuyla ilgili düzenlemeleri bu teklifimiz içermektedir. Heyet hâlinde çalışan ticaret mahkemelerinin daha işlevsel ve etkin hâle getirilmesini amaçlamaktadır. Sulh ve asliye hukuk mahkemeleri ile özel kanunlarla kurulan hukuk mahkemelerinin yargı çevresinin il ve ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca belirlenebilmesine imkân sağlanmaktadır.

Yine, bazı tüketici davalarında uygulamada zorunlu ara buluculuk olarak adlandırılan, dava şartı olarak ara buluculuk müessesesi bu teklifimizde getirilmektedir. Teklifimiz toplam 63 maddeden oluşmaktadır.

Değerli Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; bilindiği gibi adli yargıya ait mahkemelerimizde hukuk ve ceza yargılaması yapılmaktadır. 6100 sayılı Kanun hukuk yargılamasına ilişkin usulü düzenlemektedir. 18 Haziran 1927 tarihinde kabul edilen mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yerini 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na bırakmıştır. Hukuk yargılamasının daha hızlı ve etkin yürütülmesiyle yargılama sürelerinin kısaltılmasına hizmet etmesi beklenen 6100 sayılı Kanun, sekiz yılı aşkın süredir hâlihazırda uygulanmaktadır. Kabul edildiği günden bugüne kadar 6100 sayılı Kanun'un yaklaşık 49 maddesinde değişiklik yapılmıştır. Ayrıca, kanunun 3'üncü, 20'nci, 102'nci ve 398'inci maddelerinde yer alan bazı hükümler Anayasa Mahkememiz tarafından iptal edilmiştir. 6100 sayılı Kanun'un uygulandığı süre içinde kanunun bazı hükümleri uygulayıcılar ve doktrin tarafından eleştirilmiş ve yargının daha hızlı ve daha ucuz bir süreci sağlaması amacıyla çeşitli görüş ve öneriler dile getirilmiştir. Mahkeme kararlarında, Yargıtay içtihatlarında ve akademisyenler ile uygulayıcıların makale ve eserlerinde dile getirilen bu eleştiri, görüş ve öneriler bizler tarafından değerlendirilmiş ve olabildiğince de teklif içerisinde yer vermeye çalışılmıştır.

Kıymetli milletvekilleri, son on beş yılda yargıda etkinliğin ve verimliliğin artırılmasını, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmasını ve adaletin eksiksiz gerçekleştirilmesini temin etmek amacıyla birçok reforma imza atılmıştır. Bu reform sürecinin önemli bir parçası olan ve yargılama usulünde önemli rol oynayan istinaf mahkemeleri 20 Temmuz 2016 tarihinde faaliyete geçmiş ve çalışmaya başlamıştır. Ancak istinaf hükümleri bölge adliye mahkemeleri göreve başladığı tarihe kadar uygulanmadığından, bu hükümlerin değiştirilmesine yönelik eleştiriler 20 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla başlayan uygulamadan sonra ortaya çıkmış bulunmaktadır. Mahkemelerce verilen isabetli kararlar ve makul sürede yargılama, vatandaşların hukuki tatmininin yanında, bir ülkedeki adil yargılanma hakkı ve hukuki güvence varlığının önemli göstergelerinden biridir. Bu hususların gerçekleştirilmesinde

istinaf mahkemeleri de oldukça önemli bir işlev yürütmektedir. İstinaf kanun yolu, yargı sistemimizde var olan hukuki başvuru yollarını kuvvetlendirerek adil yargılanma hakkını daha da koruyucu bir hâle getirmektedir.

Bugün, ülkemizde adli ve idari yargıda, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerince verilen kararlar için temyiz kanun yolu bulunmaktadır. Temyiz mahkemesi olarak Yargıtay ve Danıştayın asli görevi, mahkemece verilen kararların hukuka uygunluğunu denetlemektir, başka bir ifadeyle ülkemizde hukukun aynı şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik içtihat birliğini sağlamaktır. Bu sebeple, temyiz incelemesinde uyuşmazlığın maddi yönü denetlenmemektedir. Hukuki meselelerin yanında maddi meselelerin de denetiminin yapıldığı istinaf kanun yolunun amacı ise uyuşmazlığa konu maddi olayda doğru bir kararın verilmesini temin etmek ve daha güvenli bir yargılama yapmaktır. İstinaf kanun yolunda, yargılama konusu ilk derece mahkemesinin kararı değil, aksine ilk derece mahkemesinde çözümlenen uyuşmazlığın bizatihi kendisidir. Bu sebeple, istinaf mahkemeleri uyuşmazlığı ilk kez ele alan mahkemeler kadar yetkili olduklarından, bilimsel çalışmalarda da ikinci birinci derece mahkemeler olarak değerlendirilmektedir.

İstinaf mahkemesi yerel mahkeme kararını kaldırmak suretiyle, kendisi ilk derece mahkemesi gibi yeniden yargılama yaparak işin esası hakkında karar verebilmektedir. Bu nedenle, istinaf kanun yolu, vatandaşlarımızın temel hak ve hürriyetlerinin korunması bakımından daha büyük bir koruma sağlamaktadır.

Kuşkusuz, yargı sistemimizin en önemli sorunlarından biri, yüksek mahkemeler ile ilk derece mahkemelerindeki iş yükünün fazlalığıdır. Bu sorun yargılama sürelerinin uzamasına yol açmakta ve bazı durumlarda adil yargılanma hakkının ihlaliyle sonuçlanmaktadır. Ayrıca, uzun yargılama süreleri yargıya güveni de azaltmaktadır. İstinafın hayata geçirilmesi, yargı teşkilatında bugüne değin gerçekleştirilen en kapsamlı yapısal değişikliklerden biridir. Zira, yargının iş yükünün yönetilmesi ve kaliteli bir adalet hizmeti sunulması en önemli önceliklerimizdendir. Kanunda yer alan istinaf hükümleri de bu çerçevede incelenmiş ve uygulamada aksayan yönler tespit edilerek bu teklifimiz içerisinde bu çalışmalara yer verilmeye çalışılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; teklif kapsamında hukuk yargılamasında yer alan bazı müesseseler revize edilerek bazı düzenlemeler getirilmektedir. Bu çerçevede, özellikle uzun yargılamaları önleyecek ve uygulamada sorun olarak görülen hükümler yeniden düzenlenmektedir.

Şimdi, bu teklifimiz içerisinde yapılan bazı hususları değerlendirmek istiyorum: Özellikle, belirsiz alacak davalarında alacağın tamamı dava edilmekte ancak davanın açıldığı tarihte alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi davacıdan beklenmemekte veya bu belirlemeyi yapmak davacı açısından imkânsız bulunmaktadır. Uygulamada sorun yaşanan ve doktrinde de tartışılan bu konu alacağın miktar ve değerinin tam kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anın tespitine yönelik olacaktır. Teklifte, alacağın miktar ve değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün hâle geldiği anın tespitinin mahkemece yapılması öngörülmektedir. Bu durumda davacıya iki haftalık kesin süre verilecek ve verilen kesin süreye rağmen alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenmemesi durumunda dava talep sonucunda belirtilen miktar ve değer üzerinden görülüp karara bağlanacaktır. Diğer bir husus olarak delil avansının dava açılırken mahkeme veznesine peşin olarak yatırılması uygulamasının dava açan kişilere ağır bir mali yük getirmesi ve hak arama hürriyetinin ihlali sonucunu doğurması nedeniyle bu avansın dava açılırken mahkeme veznesine peşin olarak yatırılması zorunluluğu teklifle kaldırılmaktadır. Diğer bir yandan, hukuk yargılamasında sulh ve ara buluculuğun etkinliğinin artırılması amacıyla mevcut hâkime sulhun ve ara buluculuğun esasları süreci ve hukuki sonuçları hakkında tarafları aydınlatma ve böylece bu müesseseleri teşvik görevi verilmektedir.

Diğer bir husus olarak, ön inceleme duruşmasına taraflardan birinin mazeret sunarak gelmemesi hâlinde, gelen tarafın onun muvafakati aranmaksızın iddia veya savunmasını genişletebileceğine yahut değiştirebileceğine ilişkin hükümler silahların eşitliği ve adil yargılanma ilkelerine hizmet amacıyla bu teklifimizle beraber kanundan çıkarılmaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, bilindiği üzere yargılamanın her aşamasında tebligat zorunluluğunun getirilmesi gereksiz masrafa, yargılamanın uzamasına neden olmaktadır. Bu şikâyetlerin azaltılması amacıyla 186'ncı maddemizde değişiklik yapılmaktadır. Yapılan değişiklikle sözlü yargılama için taraflara davetiye tebliğ edilmesi zorunluluğu kaldırılmaktadır. Buna göre, ön inceleme aşamasının tamamlamasından sonra taraflar sadece tahkikat için değil, sözlü yargılama için de duruşmaya davet edilecektir. Yine, tahkikatın sona erdiği duruşmada kural olarak sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi hâlinde ayrıca taraflara davetiye gönderilmeyeceği, tarafların sözlü yargılama için belirlenen duruşmaya gelmemesi hâlinde, 150'nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, yokluklarında hüküm tesis edileceğine ilişkin ihtaratin bulunduğu davet yazısı taraflara gönderilecektir.

Yine, teklifimizde ses veya görüntü nakli yoluyla duruşmanın yapılması usulü yeniden düzenlenmektedir. Diğer taraftan, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın mahkemenin bulunduğu yerde yapılmaması hâlinde, il sınırlarında olmak kaydıyla başka bir yerde duruşmanın icrasına imkân ve izin verilmektedir.

Diğer bir taraftan, Yargıtay tarafından bozulan veya bölge adliye mahkemesi tarafından kaldırılan hükme ilişkin olarak ilk derece mahkemesince tahkikata ilişkin bir işlem yapılması durumunda, aynı davada daha önce ıslah yoluna başvurmamış olması ve bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durumu korumak şartıyla tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabileceği imkânı getirilmektedir.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kanunumuzda toplu mahkemelerde tahkikatın nasıl yürütüleceği, bu kapsamda mahkeme başkanının görev ve yetkileri, tahkikat hâkimi veya naip hâkim tarafından yapılabilecek işlemleri düzenleyen müstakil bir düzenleme, bir madde bulunmamaktadır. Toplu mahkemelerin uyum, verimli ve düzenli çalışmasının sağlanması amacıyla teklifimizle eklenen maddeyle geçici hukuki koruma tedbirleri dâhil olmak üzere, toplu mahkemelerin görevine giren dava ve işlerde tüm yargılama aşamalarında verilmesi gereken kararların heyet tarafından verilebileceği, mahkeme başkanına iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın heyetçe veya tahkikat hâkimi olarak görevlendirilecek bir üye tarafından yürütülmesine karar verme yetkisi tanınması ve tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş ve davalarda mahkeme başkanının bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birini naip hâkim olarak görevlendirebileceği hususu düzenlenmektedir. Uygulamada esas hakkında hüküm verildikten sonra çeşitli sebeplerle taleplerden bir veya birkaçı hakkında karar verilmediği görülmektedir. Mevcut hükümlere göre, dava konusu olup talepte yer alan ancak hükümde yer verilmeyen bir hususun hükme eklenmesi ancak kanun yolunda ileri sürülebilmektedir. Teklifte eklenen maddeyle, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içerisinde tarafların başvurusu şartıyla yargılamada ileri sürülen veya mahkemece kendiliğinden hükme geçirilmesi gereken ancak hüküm verilmeyen hususlar hakkında da mahkemece ek karar verilmesi imkânı getirilmektedir.

Diğer bir husus olarak, ihtiyati tedbir talebinin reddine ilişkin kararın da gerekçeli olarak yazılması ve tarafların yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın da kanun yoluna başvurma imkânı olduğu düzenlenmektedir. Diğer bir husus olarak ihtiyati tedbir kararı, yetkili yabancı devlet mahkemesi, hakem veya hakem kurulu nezdinde dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talep edenin bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren bir ay içerisinde esas hakkındaki davasını yetkili yabancı devlet mahkemesi, hakem veya hakem kurulu nezdinde açmak ve dava açtığına ilişkin

evrakı kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurtmak ve karşılığında bir belge almak zorunda olduğu, aksi takdirde verilen tedbirin kendiliğinden kalkacağı hususu düzenlenmektedir. Diğer bir husus olarak, ihtiyati tedbire muhalefet teşkil eden eylemlere ilişkin olarak yargılama usulü, şikâyet olunanın hakları, yargılama sonucunda verilecek karar türleri, karara karşı itiraz süreci ve itiraz merci, kararın kesinleşmesi durumunda infazı yerine getirecek makam ve cezanın düşeceği hâllere ilişkin usul ve esaslar Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda ayrıntılı bir şekilde yeniden bu teklifle düzenlenmektedir. Diğer bir husus olarak, ihtiyati haciz kararlarının gerekçeli olarak verilmesi öngörülmekte ve yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati haciz kararı verilen tarafın da istinaf kanun yoluna başvurabilmesinin imkânı getirilmektedir.

Değerli milletvekillerimiz, kıymetli misafirler; istinafin kapsamı genişletilmektedir. Buna göre aleyhinde ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz kararı verilen taraf, bu karar yüzüne karşı verilmişse doğrudan istinaf kanun yoluna başvurabilecek, yokluğunda verilmişse öncelikle kararı veren mahkemeye itiraz edebilecek ve itirazın reddi durumunda istinaf kanun yoluna başvurabilecektir. İstinaf yargılamasında incelemenin duruşma olarak yapılması hâlinde bölge adliye mahkemesinin vereceği kararlar açıkça düzenlenmektedir. İncelemenin duruşmalı olarak yapılmasına karar verilmesinden sonra, 352 ve 353'üncü maddeler de dâhil olmak üzere bölge adliye mahkemesinin başvurusunun esastan reddine karar verilmesine ancak imkân sağlanmaktadır. İstinaf talebinin esastan reddine karar verilmesi hâlinde ise bölge adliye mahkemesi, kararında ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak kaydıyla, kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilecektir. Bölge adliye mahkemesince verilen temyizi kabil kararlar resen tebliğe çıkartılacaktır.

Değerli milletvekillerimiz, 3402 sayılı Kanun'a eklenen maddeyle kadastro mahkemesinin veya otuz günlük askı ilan süresinden sonra kadastro öncesi nedene dayalı olarak açılan davalarda genel mahkemelerin verdiği kararlar ile orman kadastroına ilişkin davalarda bu mahkemelerce verilen kararlara karşı miktar veya değere bakılmaksızın istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurabilmesi imkânı sağlanmaktadır. Diğer bir yandan, ticaret mahkemelerinde tek hâkimle görülebilen dava ve işlerin parasal sınırı hâlihazırda 300 bin lira iken teklifimizde 500 bin Türk lirasına çıkarılmaktadır. Yine, ticaret mahkemelerinin heyetçe yürüteceği iş ve davalarda mahkeme başkanına, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere üyelerden birinin naip hâkim olarak görevlendirebilmesine imkân sağlanmakta, son olarak da ticari davalarda uygulanan basit yargılama usulüne ilişkin parasal sınır 100 bin Türk lirasından 500 bin Türk lirasına çıkarılmaktadır.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'na eklenen maddeyle hukuki işlem güvenliğinin sağlanması ve hak sahiplerinin korunması amacıyla sigorta tazminat alacaklarının takibini yapabilecek kişiler belirlenmektedir. Buna göre, tazminat alacağı, alacaklı tarafından bizzat alacaklının kanuni temsilcisi veya kanuni temsilcinin bizzat vekâlet verdiği avukatı ya da alacaklının bizzat vekâlet verdiği eşi, çocukları, annesi, babası, kardeşleri veya avukatı vasıtasıyla takip edebilecektir. Bu takip yetkisi sadece sigortacılık yapan kurum veya kuruluşlar ya da Güvence Hesabı nezdinde yapılacak işlemleri kapsamaktadır. Tazminat alacağı sadece hak sahibine veya avukatına ödenebilecektir. Ayrıca, tazminat alacağı, hükümde belirtilen kişiler de dâhil olmak üzere hiçbir kimseye devredilemeyecektir. Diğer bir yandan, fikrî ve sınai haklar hukuk mahkemesi ile fikrî ve sınai haklar ceza mahkemesinin Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığına lüzum görülen yerlerde kurulacağı ve bu mahkemelerin yargı çevresinin, il ve ilçe sınırlarını bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Böylece fikrî ve sınai haklar mahkemelerinin ilke olarak il merkezlerinde kurulması ve o ile bağlı ilçelerdeki davaların da il merkezindeki bu mahkemelerde görülmesi teknik nitelikli ve uzmanlık gerektiren bu davaların uzman mahkemelerce yapılması sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüketici hakem heyetlerinin görevi kapsamında olmayan ve doğrudan tüketici mahkemelerinde açılması gereken davalarda dava şartı olarak da ara buluculuk usulünün uygulanması kabul edilmektedir. Bilindiği üzere, zorunlu ara buluculuk uygulaması 2018 yılında iş uyuşmazlıklarında, 2019 yılında ise ticari uyuşmazlıklarda yürürlüğe girmiştir. Hâlen bu sistem başarıyla sürdürülmektedir. Zorunlu ara buluculuk kapsamında çözölen iş uyuşmazlığı sayısı bugün itibarıyla yaklaşık 460 bin, ticari uyuşmazlık sayısı ise yaklaşık 73 bin civarındadır. Buna göre, bir yılda 850 iş mahkemesinin bakacağı dosya ile 60 ticaret mahkemesinin bakacağı dosya mahkemelere intikal etmeden ara buluculuk kurumunda çözülmüş bulunmaktadır. Teklifte hakem heyetlerinin görev alanı dışında kalan ve doğrudan tüketici mahkemelerine açılan yıllık yaklaşık 50 bin dosyanın zorunlu ara buluculuk kapsamına alınmasıyla bu sistem de işlerliğe kavuşturulacaktır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yapılan düzenlemeler ilk derece yargılamasında 3,7 milyon ve kanun yolu incelemesinde 550 bin olmak üzere yaklaşık 4,2 milyondan fazla dosyanın daha hızlı ve daha ucuz bir şekilde sonuçlanmasına katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla, bu düzenlemeler 4 milyonu aşkın hukuk dosyasında taraf olanları, avukatlık veya hâkimlik yapanları, bilirkişilik görevini icra edenleri, hakemlik yapanları ve pek çok hukuk süresini de doğrudan etkileyecektir. Teklifte yargılamayı uzatan sorunların giderilmesi, yargıya güvenin artırılması, ticari hayatın ve yatırımların olumlu yönde etkilenmesi de ayrıca hedeflenmektedir. Bu çerçevede, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hukuk yargılamasına hâkim olan ilkeler kapsamında gözden geçirilmesi, yargılamanın daha etkin ve verimli bir şekilde yürütölebilmesi, uygulayıcıların ve akademisyenlerin dile getirdiği yargılama sorunlarının çözüme kavuşturulması amacıyla işbu teklifimizi Sayın Başkanlığımıza arz etmiş bulunuyoruz. Teklifimizin hukuk sistemimize, yargı camiamıza, ölkemize hayırlı olmasını diliyorum ve maddelere geçildiği dönem içerisinde yine maddeler üzerinde gerekli açıklamaları yapacağımızı ifade ediyorum. Başkanlığımızı ve üyelerimizi saygıyla selamlıyorum ve teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Güler.

Gelen misafirlerimizi bir takdim edelim isterseniz.

Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürü Niyazi Acar, Mevzuat Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Ahmet Üstünbaş, Danıştay Genel Sekreter Yardımcısı Burakhan Melikoğlu, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi Başkanı Yusuf Şahin; Ahmet Hasan Kılıç, Serdal Güngör, Abdölbaset Vergi, Onur Kara, Türkiye Barolar Birliğinden Sayın Çiğdem Erman, Bilim Kurulu... Tabii, biliyorsunuz, bu teklifin öncesi var, 2015'ten bu yana gerçekleşen bir hazırlık süreci vardı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçmeden önce Adalet Bakanlığının Hukuk Muhakemeleri Kanunu... 2015'te başladı bu hazırlık süreci, taslak çalışmaları.

Bilim Kurulu Başkanı Profesör Doktor Selçuk Öztekin, kendisiyle görüştük, davet ettik, yalnız yaşı nedeniyle gelemeyeceğini ancak Bilim Kurulu üyelerinin katkı verebileceğini söylemişti. Profesör Doktor Ali Cem Budak, yine Bilim Kurulu üyesi, eşi ameliyat olduğu için izin istedi. Profesör Doktor Serdar Kale İstanbul'dan geliyor, uçak 14.00'te hareket edecek, öğleden sonraki toplantımıza iştirak edecek. Profesör Doktor Sema Taşpınar Ayvaz da yarınki toplantımıza yetişebileceğini ifade etti. Yargıtaydan, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Üyemiz Adem Arslan, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi Başkanı Yusuf Şahin'i söylemiştik. Barolar Birliğini de söyledik.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu Bilim Kurulu üyelerinin hepsi İstanbul'dan mı, hiç Ankara'dan yok mu?

BAŞKAN – Ankara'dan var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kim?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Profesör Doktor Sema Taşpınar Ayvaz. İstanbul’dan da var, Ankara’dan da var.

Tabii, bu taslak aşamasındaki teklif Bilim Kurulu üyeleri... Daha sonra tabii ki 2015’te hazırlıkları başlayan bu taslak 2017’de Adalet Bakanlığı tarafından görüşe sunuldu, Adalet Bakanlığının internet sitesinde de yayınlandı ve tüm üniversitelerden görüşler alındı. 2018’de de sistem değiştikten sonra zaten tasarı imkânı kalmadı. Ondan sonra da bu taslak üzerinde teklif veren milletvekillerimiz çalışmalar gerçekleştirdiler ve teklif hâline sayın Abdullah Güler ve arkadaşlarının çalışmaları neticesinde dönüştü ve Sayın Güler’den de teklifin geneli üzerindeki görüşlerini dinledik, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi geneli üzerinde söz isteyen arkadaşlarımıza söz vereceğim.

Sayın Erel buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Başkanım, önce partilere göre mi birer defa söz hakkı vereceksiniz?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Partilere göre birer defa söz vereceğiz. Sonra Komisyon üyelerine, söz isteyenlere, sonradan da eğer vakit kalırsa Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz vereceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Ne kadar sürede bitireceksiniz?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Şimdi, tabii bütün milletvekillerimize istedikleri takdirde söz vereceğiz. Ben Mahmut Bey’e espri olsun, biraz telaşlansın diye söyledim.

Buyurun Sayın Erel.

AYHAN EREL (Aksaray) – Sayın Başkan, değerli üyeler, çok değerli konuklar; sözlerimin başında hepinize saygılarımı sunuyorum.

Kanunla amaçlanan en önemli unsur “yargılamaların makul sürede bitirilmesi” olarak algıladım. Ancak uygulamalara baktığımızda, yargılamaların hangi kanallarda tıkanıdığı yolunda çok önemli tespitlerin maalesef kanun metninde yer almadığını gördük. Ben taşrada yıllarca avukatlık yapmış biri olarak bu tıkanmanın en büyük sebeplerinden bir tanesinin bilirkişi müessesesi olduğunu bilmekteyim ama bu kanun metninde bilirkişilikle ilgili herhangi bir düzenlemenin olmaması yine adaletin gecikmesini beraberinde getirecektir.

Çok basit örnek verecek olursak, mesela Aksaray’dan Ankara nöbetçi iş mahkemesine gönderilen bir dosya önce orada kayda giriyor, nöbetçi iş mahkemesine gönderiliyor. Nöbetçi iş mahkemesi bir bilirkişi tayin ediyor. Bilirkişi yemin ediyor. Bilirkişi dosyayı alıyor veya bilirkişiye davet gönderiliyor. Bilirkişi “Benim kotam doldu, ben bu dosyayı kabul edemeyeceğim.” veya “Bu konu benim uzmanlık alanım dışında.” diyor, bilirkişiliği kabul etmiyor. Tekrar dosya geriye gidiyor, yeni bir mahkeme, yeni bir bilirkişi ve süreç uzuyor. Hatta zaman zaman nöbetçi mahkeme bu dosyayı doğrudan doğruya taşradaki yerel mahkemeye gönderiyor, bu süreç bir seneyi buluyor yani bir senelik bir süre boşa gidiyor. Şimdi, bu çok basit bir hadise. Taşradan bilirkişiye gönderilen dosyalar için adliyelerde bir tevzi bürosu oluşturulup başına bir hâkim tayin edip oradaki bilirkişi listesine göre, uzmanlık alanlarına göre bu dosyalar kendilerine tevdi edilemez mi yani bu çok mu zor?

Yine, istinafta, Yargıtayda dosya incelenirken farzımuhal dosyada bilirkişi inceleme yaparken “Dosyada şu belgeyi gözden kaçırmıştır.” diyor ve dosyayı tekrar yerel mahkemeye geri gönderiyor. Zaten dosyanın arşivden incelemeye gelmesi 21. ve 22. İş Hukuk Mahkemesinde dört sene sürüyor. Benim hâlâ -avukatlık yapmıyorum- 22. İş Hukuk Mahkemesinde bekleyen dosyalarım var. Yani, hani şairin dediği gibi “Bu dava bana dedemden kaldı, oğlumun da oğlu oldu, gözün aydın hâkim

bey.” Yani beş yıldır Yargıtayda bir dosya ne yapar, anlamış değilim. Tam dosya incelemeye geliyor, tetkik hâkimine geliyor, burada diyor ki “Bilirkişi inceleme yaparken mesela şu evrakı görmemiş.” Tekrar dosyayı yerel mahkemeye gönderiyor, yerel mahkeme dosyaya duruşma yapıyor, bilirkişiye gönderiyor, bilirkişi tekrar hesaplıyor, tekrar karşı taraf temyiz ediyor, Yargıtaya geliyor, bir dört sene daha dosya arşivden hâkimin huzuruna çıkmasını bekliyor yani el insaf!

Artık ne bizim vatandaşa meramımızı anlatacak bir durumumuz oluyor ne de vatandaş artık biz ikna edemiyoruz. Yani bunları düzenlemek... Bu işi yapan arkadaşlarımız var, Yargıtayda görevli arkadaşlarımız var. Yani Yargıtaydaki arkadaş, doğrudan doğruya oradaki bir bilirkişiye bu yetki verilip “Kardeşim, sen bir daha bunu yerel mahkemeye gönderme, bunun gidişi gelişi bir seneyi buluyor, bir seneden sonra, temyizden sonra tekrar Yargıtay incelemesine gelmesi dört seneyi buluyor, bunu Ankara’daki istinaf veya Yargıtay doğrudan bir bilirkişiye göndersin hesabı yaptırın...” Çok basit bir hesap, oradaki çok değerli tetkik hâkimleri ve üyeler bu hesabı yapabilecek kapasitede ki bazı istinaf mahkemeleri bu hesabı da yapıyor. Ben kendilerine teşekkür ediyorum, göndermiyor. “Her ne kadar bilirkişi böyle böyle hesaplamışsa da bu böyle böyle değil, böyle olacak.” diyor. Kararı veriyor gönderiyor. Doğru veya yanlış, önemli olan yargılamanın makul sürede bitirilmesi. Türkiye’de dünya kadar hukuk fakültesi açıldı. Yani 20 tane sandalye bulup 2 profesörle, 2 hocayla hukuk fakültesi açtık. Artık avukatlar asgari ücretin altında bir ücretle bürolarda çalışmaya, icra kâtibi gibi iş yapmaya başladı. Madem ki -ben hak veriyorum- hâkimlerimizin dosya yoğunluğu çok fazla, onlara bir şey demiyorum, oturup bir hesap kitap yapacak durumda olmayabilirler. O zaman şu yapılamaz mı? Yani adliyelere sosyolog atıyorsunuz, psikolog atıyorsunuz, ne bileyim şunu bunu atıyorsunuz, madem büyük adliyelere bu işlerin uzmanı olan bilirkişilik müessesesini getirin, bir bilirkişi birimi kurun, bilirkişilerle, bunlarla uğraşmayın yani özele gidip gelmesin; resmi bilirkişi olsun, hem vatandaşın kafasındaki soru işaretleri de ortadan kalsın. Mademki birinci amaç yargılamayı makul sürede bitirmek, yargılamayı hızlandırmak, ben size dosya numaraları vereyim, hâlâ beş senedir Yargıtayda bekleyen dosyalar var ya, yazık günah, vatandaşa yazık. Artık ümidini kesti hiç arayıp sormuyorlar. Bunların büyük sebebi de demin saydığım yani bilirkişi müessesesinin ve adliyelerin kendilerine tanınmayan yetkiden dolayı sürecin uzamasından kaynaklanıyor. Bununla ilgili, Sayın Genel Müdürüm bir çalışma olursa yani ben laf olsun diye konuşmayı da çok seven bir insan değilim ama uygulamada bu sıkıntılar çok yaşanıyor. Bir düzenleme olursa çok basit yani dünyayı yeniden keşfetmeye gerek yok, çok basit, hatta yönetmeliklerle bile bu düzenlenebilir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz sırası Sayın Halil Öztürk’te.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Teşekkür ederim Sayın Başkan

Adalet Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli bürokratlar ve kıymetli basın mensupları; hepinizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum.

Kamuoyunda “ikinci yargı paketi” olarak adlandırılan ve ağırlıklı olarak hukuk mahkemelerindeki yargılanma usullerine ilişkin düzenleme öngören 63 maddelik kanun teklifinin görüşmelerine başlıyoruz. Öncelikle belirtmem gerekir ki Milliyetçi Hareket Partisi olarak Yargı Reformu Strateji Belgesi’ni destekliyor ve kapsamı içinde vadedilen düzenlemelerin hayata geçmesi adına gerekli katkıyı azami şekilde sunacağımızı ifade etmek istiyorum.

Ara buluculuğun kapsamını ve genişletilmesini öngören kanun teklifi, hukuk yargılamalarında ihtiyaç duyulan aksaklıkları giderecek güncel düzenlemeleri de kapsamaktadır. Bu kapsamda, yargılama

süreleri, feragat, sulh, kabul ve bazı tebligat zorunlulukları, belirsiz adalet davası, ihtiyat tedbir, ön inceleme, tahkim, sulh ve ara buluculuğa teşvik, mahkemelerin uzmanlaşması gibi çok sayıda göze çarpan değişiklik ve gelişmeler olduğunu görmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere kanunlar ister kazuistik yöntemle isterse soyut kural yöntemiyle yapılırlar, ortaya çıkabilecek her türlü problemin hazırlanma sürecinde öngörülebilmesi elbette ki mümkün değildir. Hukuk genellikle insanların karmaşık ilişkilerini düzenlediği için birtakım hususların öngörülememesi veya öngörülmüş olan hususlarda yanılma olması da olağandır. Bu çerçevede, 2011 yılında 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, özellikle yargı paketleriyle hukuk yargılaması alanını ilgilendiren çok sayıda değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikleri mahkemelerin ihtisaslaşmasına yönelik değişiklikler, mahkemelerin iş yükünü hafifletmeye yönelik değişiklikler, kanun yollarıyla ilgili değişiklikler ve yargılama giderlerini ilgilendiren değişiklikler olmak üzere 4 ana başlıkta gözlemek mümkündür.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu gibi temel kanunların değiştirilmesi çalışmaları elbette kendiliğinden ortaya çıkan bir ihtiyaç olmamıştır. Bu kanunlarda yer alan birçok düzenleme geldiği noktada toplumun ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiş, bazı düzenlemeler ve bu düzenlemelerden hareket edilerek yapılan uygulamalar da bu kanunların meşru vasıta ve yollardan hak arayabilmenin teminatı olma vasıflarının kaybedilmesine neden olmuştur.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; günümüzde yargının içinde bulunduğu sorunlardan çoğunluğu, başta Anayasa olmak üzere bazen yasal düzenlemelerin yetersizliğinden, bazen eksikliğinden, bazen düzenlemenin gereği gibi yapılmamış olmasından, bazen de Yargıtay içtihatlarının oluşturduğu karmaşadan kaynaklanmaktadır.

Öteden bu yana -hepimizin de malumları olacağı üzere- dile getirilen, tartışılan bir diğer önemli konu da yargı sisteminin içinde bulunduğu sorunlar ve adalet hizmetlerinin geç tecelli etmesidir. Gerçekten de geriye doğru bakıldığında, bu sorunların yıllardır tartışıldığı ve özellikle Bakanlığın, Meclisin bu alana eğilerek birtakım çözüm önerilerinde veya mevzuat değişikliklerinde bulunduğu görülecektir. Diğer taraftan, yargı sistemimizin kıt kaynaklarıyla elde edeceği verim de önemli bir konudur. Yargı ekonomisi bakımından bu kıt kaynakların nasıl kullanıldığı ve bu kullanma sonunda elde edilen verimlilik değerlendirilmeli, sonunda gerekli düzenlemeler yapılabilmelidir.

Saygıdeğer milletvekilleri, adalet sistemimizin sorunları arasında en önemli yer tutan konu hiç kuşku yoktur ki bugün için hâkimlerimizin iş yükü ve bu nedenle karşı karşıya kaldığı zamansızlık problemidir. Dile getirdiğimiz iş yükü aynı zamanda diğer adalet çalışanlarımız için de geçerlidir. Bu önemli sorunun çözümünde Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun katkısı, özellikle, tarafların üzerinde tasarruf yetkisi olan davalarda onları yargılama dışı legal çözüm yöntemleri denemeye teşvik etmek (ara buluculuk, uzlaşma) veya taraflar dava yoluna başvurmularsa tarafları sulha teşvik ederek uyuşmazlığın sulh yoluyla sona ermesini sağlayacak tedbirler geliştirmek oldukça önemlidir. Bu bakımdan, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin getireceği yeni düzenlemeleri, aynı zamanda iş yükünü azaltabilecek tedbirler olarak da değerlendirmek yerinde olacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, kanun teklifinde yer alan diğer düzenlemelere başlıklar hâlinde hızlıca bakıldığında, resen SEGBİS uygulamasının hayata geçirileceği, boşanma ve velayet davalarının gizli duruşmayla yapılabileceği, hukuk yargılamasında sulh ve ara buluculuğun etkinliğinin artırılması, toplu muhakemelerde tüm kararların mahkeme heyeti tarafından verilmesi zorunluluğu, sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri ile özel yasalarla kurulan mahkemelerin yargı çevresini belirleme yetkisinin kapsamının genişletilmesi, Türk Ticaret Kanunu'nda dava şartı ara buluculuğa tabi uyuşmazlıkların kapsamının genişletilmesi gibi önemli düzenlemeler göze çarpmaktadır.

Madde bazında bazı kısa değerlendirmeler yaptığımızda ise: Teklifin 7’nci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 107’nci maddesinin (2)’nci fıkrası değiştirilmektedir. Ancak burada davacının...

Not alıyor musunuz Niyazi Bey?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ NİYAZİ ACAR – Evet evet.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bazı itirazlarımız var madde madde de onları dile getiriyoruz Abdullah Bey. O bakımdan, siz atlarsanız...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Atlamıyorum, Halil ağabeyin dile getirdiği hususlarda...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Daha dile getirmemiştim ama.

Şimdi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 107’nci maddesinin (2)’nci fıkrası değiştirilmektedir. Ancak burada davacının, hâkimin verdiği süreye rağmen dava değerini artırmayan davacının daha sonra ek dava açıp açmayacağına dair bir netlik bulunmamaktadır. Belirsiz alacak davasında hâkimin yasa gereği verdiği süreye rağmen dava değerini artırmayan davacının ek dava açmaması gerekir. Düzenlemenin ve dava türünün ruhuna uygun olan budur ancak bu konuda netlik yoktur. Dolayısıyla, uygulamada ek dava konusunda sorunlar yaşanabilecektir. Ek dava açılması hâlinde derdestlik veya kesin hüküm itirazıyla karşılaşılabilecektir. Bu hususun netleştirilmesi gerekmektedir.

Yine, teklifin 8’inci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 116’ncı maddesinde yer alan ilk itirazlar arasından iş bölümü itirazı çıkarılmaktadır. Değişiklik gerekçesinde, asliye hukuk ve asliye ticaret mahkemeleri arasındaki iş yükü, iş bölümü ilişkisi artık görev ilişkisine dönüştüğünden bu fıkra gereği kalmadığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, iş bölümü ilişkisi her zaman yasadan kaynaklanmamaktadır bildiğiniz üzere. Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirlediği iş bölümü ilişkisi mevcuttur; örneğin “Müstakil iş mahkemesi bulunmayan yerlerde birden fazla asliye hukuk mahkemesi varsa iş davalarına 1. Asliye Hukuk Mahkemesi bakar.” gibi veya “Müstakil fıkri ve sınaî haklar hukuk mahkemesi bulunmayan yerlerde üç veya daha fazla asliye hukuk mahkemesi varsa bu davaya 3. Asliye Hukuk Mahkemesi bakar.” gibi. Yani hukukumuzda iş bölümü tamamen kalkmış değildir. Dolayısıyla bu fıkra hâlen ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz. Aksi takdirde Hâkimler ve Savcılar Kurulunun belirlediği iş bölümüne aykırı şekilde dava açılması hâlinde tarafların ne zamana kadar iş bölümüne itirazda bulunabilecekleri belirsiz hâle gelecek, yargılamanın ilerleyen safhalarında iş bölümü nedeniyle gönderme kararı verilmesi hâlinde yargılamalar uzayacaktır. Maddedeki değişiklik bu anlamda, bize göre biraz sakıncalı durmaktadır. Yeniden görüşülmesinde ve değerlendirilmesinde fayda olduğunu mütalaa ediyoruz.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, teklifin 9’uncu maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 120’nci maddesinde yer alan “Harç ve avans ödenmesi” başlıklı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Amaç, delil avansı ile gider avansı arasındaki ayrımın belirginleştirilmesi ve dava açılırken yalnızca gider avansı olarak delil avansı alınmamasıdır. Kanunun 114 ve 115’inci maddelerine göre gider avansının yatırılması, dava şartı olup süreye rağmen yatırılmaması hâlinde, davanın usulden reddine karar verilmesi gerektiği düzenlenmektedir.

Bu maddenin getiriliş amacı, yargılama boyunca yapılacak muhtemel masrafların topluca davanın başında alınmasını sağlamak ve yargılama devam ederken avans eksikliği nedeniyle, taraflara sürekli süre verilerek yargılamanın uzamasının önüne geçilmek istenmesidir. Kanun koyucu bu hususu dava şartı yapmak suretiyle çok önemli bir noktaya taşımıştır. Yapılmak istenen değişiklik ise uygulamadaki farklılıkları gidermeye yönelik olup Yargıtay içtihatlarıyla uyumlu olsa da maddenin getiriliş amacına aykırılık teşkil etmektedir. Bu değişikliğin yapılması hâlinde, tekrar 1086 sayılı Hukuk Usulü

Muhakemeleri Kanunu döneminde olduğu gibi hâkim bir delilin toplanması için sürekli olarak taraflara süre verecek ve bu şekilde de yargılamalar uzayacaktır. Burada, hak arama hürriyeti ile adil yargılanma hakkı ilkeleri bildiğiniz üzere yarışmaktadır. Bu husus Komisyonumuzca tekrar iyi düşünülmeli ve tekrar iyi müzakere edilmelidir.

Yine, teklifin 25'inci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 281'inci maddesinde yer alan "Bilirkişi raporuna itiraz" başlıklı maddesinde rapora itiraz için verilen iki haftalık süreye ilaveten iki hafta daha ek süre verilmesi düzenlenmektedir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre zaten hâkimin bilirkişi deliline başvurabilmesi için çözümü, özel ve teknik bilgi gerektiren bir konu olması gerektiği hepimizce bilinmektedir. Dolayısıyla, aslında her bilirkişi raporunun içeriği özel ve teknik bilgi içermektedir. Bu nedenle, maddede değişiklik yapılarak bilirkişi raporuna itiraz için ek süre verilmesinin gerekçesi yerinde değildir. Burada illa ek süre verilmesi düzenlenecekse dosya ve rapor kapsamının detaylı incelemeyi gerekli kılması gibi daha somut bir gerekçe maddeye yazılabilir. Aksi hâlde, her talep hâlinde ek süre verilmesi zorunlu hâlde gelecektir. Bu da hakkın kötüye kullanılması şeklinde uygulamada tezahür edebilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve değerli Komisyon üyeleri; teklifin 30'uncu maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 310'uncu maddesinde düzenlenen "Feragat ve kabulün zamanı" başlıklı maddeye ek fıkralar eklenmiş ve uygulamada hükmün verilmesinden sonra, feragat veya kabul hâlinde nasıl davranılması gerektiği hususunda tereddütler giderilmiştir. Ek kararı hangi mahkemenin vereceği hususu netleştirilmiştir ve yerinde bir düzenlemedir.

Bununla birlikte, maddenin son fıkrasındaki "hükmü veren mahkeme" tabiri izaha muhtaçtır. İlk derece mahkemesinin hükmü üzerine istinaf mahkemesi de ayrı, yeni bir hüküm verebilmektedir. Dolayısıyla, dosya temyiz incelemesine gittiğinde ve feragat kabul talebi geldiğinde Yargıtay ek karar için dosyayı istinafa mı yoksa ilk derece mahkemesine mi gönderecektir? Hükmü veren mahkemeden kasıt hangi mahkemedir? Bu husus düzeltilmelidir. Aynı karışıklık bir sonraki madde için de geçerlidir.

Yine, teklifin 35'inci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341'inci maddesinde düzenlenen "İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar" yeniden düzenlenmiştir. Taşınmazın aynından kaynaklanan davaların kapsama alınması, mülkiyet hakkının anayasal bir hak olması dikkate alındığında makul gibi dursa da neden özel olarak taşınmazın aynından kaynaklanan davalar eklenmiş, o belli değildir. Taşınmaz mülkiyetini taşınır mülkiyetine nazaran üstün kılan nedir? Bu konudaki belirsizlik de giderilmelidir.

Yine, maddede ihtiyati tedbir ve ihtiyati haczin kabulüne ilişkin karşı tarafın yokluğunda verilen karara karşı itiraz yolu açıkken, karşı tarafın yüzüne karşı verilmesi hâlinde istinaf yolunun açılmış olması bir çelişki yaratmaktadır. Ayrıca, değişiklikler içerisinde yer alan "Yüzüne karşı aleyhinde ihtiyati tedbir kararı verilen tarafın, bu karara karşı doğrudan veya itiraz üzerine istinaf kanun yoluna başvurma hakkı bulunmamaktadır." şeklindeki cümle bize göre doğru değildir. Yüze ya da gıyapta verilmesi arasında mevcut düzenlemede bir ayırım malumunuz olduğu üzere yoktur.

Yine, değerli milletvekilleri, teklifin 36'ncı maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353'üncü maddesinde yer alan "Duruşma yapılmadan verilebilecek kararlar" başlıklı maddesinde düzenleme yapılmaktadır. İstinaf incelemesiyle ilgili bir madde olup maddenin 6'ncı bendi değiştirilmektedir. Düzenleme istinaf mahkemelerinin yargılama şekline aykırılık teşkil etmekte, istinaf mahkemelerini mini, temyiz mahkemelerini küçük Yargıtay haline getirmektedir. Zira, değişikliğin gerçekleşmesi hâlinde, istinaf mahkemelerinin delil toplaması ve yargılama yapması istisnai bir hâl olacaktır. Hâlbuki, yasa koyucu istinaf mahkemelerinin de eksik deliller toplamasını ve yargılama tahkikatı yapmasını murat etmektedir. Yine, 6'ncı maddedeki değişikliğin gerçekleşmesi hâlinde, istinaf mahkemelerinin

getirilme amacının içi bizce önemli ölçüde boşalabilecektir. İstinaf mahkemelerinin delil toplama, tahkikat yürütme faaliyetini düşürerek, iş yüklerini azaltmayı amaçlamayan bir düzenleme. Zira, hangi delilin uyumsuzluğun çözümünde etkili olduğu göreceli bir husustur.

Yine, teklifin 42'nci maddesiyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 391'inci maddesinde ihtiyati tedbir kararına ilişkin maddede yasa yoluna ilişkin değişiklik yapılmış ve yasanın 341'inci maddesinde istinaf yoluna başvuruabilecek kararlara ilişkin madde, paralel bir düzenleme getirilmiştir. Orada vurgulandığı üzere, yüze karşı verilen kararlar ile gıyapta verilen kararlar arasında bir ayırım gözetilmesinin gerekçesi bizce izaha muhtaçtır. Örneğin, yüzüne karşı aleyhine tedbir kararına verilen davalı istinaf yoluna başvuruabilecek iken, gıyabında aleyhine tedbir kararı verilen davalı itiraz yoluna başvuruabilecektir. Ayırım anlamsız durmaktadır bize göre.

Yine, teklifin 54'üncü maddesiyle, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 5'inci maddesinde değişiklik yapılarak, ticaret mahkemelerinin heyetle bakmasının zorunlu olduğu dava ve işlerin parasal sınırı 300 bin TL'den 500 bin TL'ye çıkarılmaktadır. Ayrıca, heyet hâlinde bakılabilen dava ve işlerle ilgili olarak herhangi bir kısıtlama olmaksızın, tek hâkim, naip hâkim görevlendirmesi mümkün hâle getirilmiştir. Fakat bu durum ticaret mahkemelerinin önemine ters düşmektedir bizce çünkü yasada sayılan dava konularının dışında kalan ve değeri 500 bin liranın altında kalan davalarda zaten tek hâkim görevlendirilmektedir. Söz konusu bu değişiklikle ticaret mahkemesinde görülen tüm dava ve işlerde naip hâkim, tek hâkim görevlendirilebilecektir. Ticari davaların önemi ve sorumluluğunun ağırlığı düşünüldüğünde, ayrıca yasa koyucunun bu mahkemelere verdiği önemin bir neticesi olarak heyet görevlendirilmiş olması düşünüldüğünde, böyle bir düzenlemede sakıncalar doğurabilecektir. Ticaret mahkemelerinin heyetli mahkeme olarak kurulması mantığıyla da bu durum bağdaşmamaktadır.

Saygıdeğer milletvekilleri, teklif elbette bizlerin de olumlu katkı ve görüşleriyle komisyonumuzda olgunlaşacak ve son hâlini alacaktır. İkinci yargı paketinin yani Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak destek vereceğimizi tekrar ifade ediyorum.

Yine, bu teklifin adalet sistemimize, ülkemizi hayırlar getirmesini temenni ediyor, Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, usul açısından iki dakika söz verebilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ediyorum, Sayın Öztürk.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usul açısından söz istiyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Bitirelim gruplar adına konuşmaları, daha sonra söz vereceğim size Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Usulle bağlantılı, esas değil. Bir kere...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Esasa geçtik zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım, şu anda giriyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Esasa geçtik. Abdullah Bey'e söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim. Geneli üzerinde konuşmayacağım, usulle ilgili önemli bir husus var.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Konuşmaları bitirelim, usulle...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İki dakika olacak.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Usulü gerektirecek bir şey yok şu anda. Zaten başladık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, usulle ilgili olmazsa kesersiniz yani bu, bu kadar açık ve nettir. Özür dilerim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Aynı işlemin ortasında olmaz yani neticede...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anladım ama usul yani...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Grupları bitirelim, sonra.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani özür dilerim, usul esastan önce gelir. Yani burada biz düğmeyi eğer yanlış iliklersek netice itibarıyla biz gömüğümüzün tamamını yanlış iliklemiş oluruz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Çalışmaya başladık yani usul...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstadım anladım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, Sayın Koç, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir dakikaya indirin ya.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi selamlıyorum.

Şimdi, bizim önümüze gelen, Komisyonumuzun önüne gelen (2/2735) sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile 61 kanun maddesinde değişiklik öngören yasa teklifini biz görüşüyoruz.

Değerli arkadaşlar, tabii, evrensel hukuk ilkeleri çerçevesinde bu teklife baktığımız zaman, yine, mevcut olan Anayasa'nın bir tarafa bırakıldığı ve teknik anlamda da kanun yapma tekniğine de aykırı olan bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Elbette bu yargı paketi olarak, bir reform olarak kamuoyuna sunulan ikinci paketin gerçek anlamda meslek kuruluşlarının, gerçek anlamda hukuk profesörlerinin ve kürsülerinin bu konudaki görüşleri, bu konudaki eleştirileri ve katkılarının ciddi anlamda alınmadığı da hepimiz tarafından bilinen bir gerçektir.

Şimdi, bu tekliflerin çalışması aşamasında bizler de kısmen de olsa yer aldık; daha doğrusu, kısmen de olsa bizim de görüşümüze yer verildi veyahut da bizim görüşümüze müracaat edildi fakat bizim yapmış olduğumuz eleştirilerin, yapmış olduğumuz katkıların büyük bir kısmının bu teklifte de yer almadığını çok açık bir şekilde görüyoruz.

Şimdi, bu ne demek? Bu şu anlama geliyor değerli milletvekilleri: Şimdi, Türkiye'de yürürlüğe giren, Türkiye'deki mevcut, şu anda devam eden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle mevcut olan yasama organının ne denli devre dışı bırakıldığının, yasama organının yasa yapma tekniğinden ne denli uzaklaştırıldığının başka bir versiyonunu da biz bu kanun teklifinde görüyoruz. Bu nedir peki? Yine bir torba yasayla biz karşı karşıyayız. Torba yasa demek ne demek? Torba yasa aynı zamanda kanun yapma tekniğinden de uzaklaştırıldığı anlamını taşımaktadır.

Şimdi, hemen şöyle bir baktığımız zaman, 1927 yılından 2011 yılına kadar süregelen ve köklü bir içtihatla o tarihe kadar uygulanan hukuk yargılama sisteminde 1 Ekim 2011 yılında yine, bu AKP hükümetleri tarafınca temel yasalarda ciddi değişiklikler yapılmak suretiyle gündemimize alınmış idi. Peki, ne oldu o süreçten bu yana? O süreçten bu yana çok ciddi şekilde yine kanun maddeleri arasında uygulamada ciddi çelişkiler olması hasebiyle gerek Anayasa Mahkemesi tarafından kısmi iptale uğradı ve gerekse de uygulama açısından çok ciddi şekilde hak kayıplarına neden oldu. Bu, şu mantığı yine önümüze getiriyor: Kanun yapmanın bir bütün olarak ele alınması gerektiğini kesinlikle vurgulamak isterim çünkü yine 1'den fazla alanda bir değişikliğin bu torba yasayla önümüze getirilmesiyle, önümüzde yine bu kanunlarda yapmış olduğumuz, yapacağımız ve de yapılacak bu değişikliklerin değiştirilmek üzere yeniden toplanmasını zorunlu hissedecektir bu yasama Meclisi.

Değerli arkadaşlar, bu kanunun da uygulandığı tarihten itibaren “İçinde çelişkili hükümler vardı.” dedik. Anayasa Mahkemesi tarafından da zaman zaman bu iptale uğradı. Ama maalesef yine, teknik anlamda Anayasa’ya uygunluk açısından da doğru olmayan bir yöntemle kanun değişikliğine gidiyoruz.

Bu kanuna eklenen özellikle çok önemli bir husus daha var -biraz önce de arkadaşlar belirtti- bölge adliye mahkemeleri de yargılama açısından ciddi sorunlar yaratmıştır. Şimdi, nedir bu sorunlar? Yargıtay öncesi kanun yolu olarak öngörülen bu mekanizma âdeta dosyaları bekleten, âdeta süreci uzatan ve zamanında yargılamanın sonuçlanmasını engelleyecek nitelikte dosyaların raflarda bekletildiği bir aşama hâline gelmiştir.

Şimdi, teknik anlamda -ben de yıllarca avukatlık yaptım- bu Yargıtay süreci, 3-4 yıllık olan süreç şu an itibarıyla bu kanunun, özellikle bölge adliye mahkemeleri sisteminin uygulanmasıyla birlikte bu, 2 kata çıkmış durumdadır ve neredeyse 7-8 yıllık bir sürece tekabül etmektedir. Bu, şu demek değerli arkadaşlar: Bu, hukuk kürsülerinin, bu konuda uzman olan meslek kuruluşlarının, özellikle baroların ve üniversitelerin görüşlerinin alınmadığının da çok ciddi şekilde bir göstergesidir. Dolayısıyla, biz kanun yapma tekniği açısından yasama organının çok etraflıca bu tür kanunları, özellikle temel yasaları değiştirirken bir bütün olarak ele almaları gerektiğini, bir bütün olarak değerlendirme yapmak gerektiğini biz burada vurgulamak istiyoruz. Neden? Çünkü yamayla, çünkü kısmi değişikliklerle bu işin mümkün olmadığını biz belirtmek istiyoruz. Bakın, aradan daha 7-8 sene geçmeden yeniden bir değişiklik yapma zorunluluğu hissediyoruz. Bu neden kaynaklanıyor? Bu şundan kaynaklanıyor: Uygulayıcıların, meslek kuruluşlarının ve bilim dünyasının görüşlerinden uzak bir kanun yapma sürecinden bahsetmek mümkündür bu şekilde.

Peki, burada, bu kanun teklifinde diğer sorunlar nedir? Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi çok açık bir şekilde kanun yapma tekniğine aykırı olduğu gibi bir de Anayasa’ya aykırılık da söz konusudur. Anayasa’ya aykırılık hususunu şu şekilde 1-2 tane madde üzerinde belirtmek istiyorum: Özellikle, değerli arkadaşlar, bu kanun yapma şekli bir yapboz tahtasına dönüşmüş durumdadır çünkü reform olarak önümüze konulan bu değişiklik aynı zamanda temel insan haklarının da zedelenmesine neden olabilecek yeni uygulamaları önümüze koymaktadır.

Şimdi, elbette ki bu kanun teklifi içerisinde olumlu olacak bazı maddeler vardır. Tabii ki biz görüşümüzü maddeler gelince belirteceğiz ama bu temel yasalarda, özellikle, Anayasa’nın 36’ncı maddesine bir aykırılık olduğunu biz belirtmek istiyoruz. Anayasa’nın 36’ncı maddesi ne diyor? “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” deniliyor. Yani, adil yargılama hakkı esastır ve bu, Anayasa hükmüdür.

6100 sayılı Kanun’la ihtiyati tedbir kararına muhalefet edilmesi sebebiyle verilecek olan disiplin cezasıyla ilişkin olan hususun tam da burada Anayasa’ya aykırı olduğunu biz düşünüyoruz. Neden peki? Şöyle, şimdi, arada, bir disiplin hapsi söz konusu yani hürriyeti bağlayıcı bir niteliğe sahip olan bir durum söz konusu. Burada şöyle bir aşamayla biz karşı karşıya kalıyoruz: Her şeyden önce disiplin hapsi, hürriyeti bağlayıcı bir niteliğe büründürülmüş durumdadır. Maddi hukuk açısından baktığınız zaman... Şekli hukuk açısından baktığınızda elbette üzerinde çok düşünülmeyebilir ama maddi hukuk açısından bir hapis cezasıdır. Bir hapis cezasının, hürriyeti bağlayıcı bir cezanın da ciddi şekilde çok detaylı bir yargılama sistemiyle ancak verilebileceğini düşünüyoruz. Çünkü bu, bir zorlama hapsi olsa bile hürriyeti bağlayıcı niteliğe sahiptir. Başka bir anlatımla, ceza yargılamasının konusu dâhilindedir. Bu ceza yargılaması maddi bütün vakaları araştıran ve detaylı bir soruşturma, kovuşturma sürecini kendi içinde barındıran bir aşamadır. Bir mahkeme öngörülür ve hürriyeti kısıtlayıcı özelliğe sahiptir bu, özellikle disiplin hapsi. Her ne kadar yapılacak olan yargılamaya ilişkin usul ve esaslar belirtilmişse

de hukuk mahkemesi yönetimi ve karar verme safhası ceza mahkemesinin yönetim ve karar verme safhasından farklıdır ve eksiktir. Bu nedenle özellikle bu hususun Anayasa'ya aykırı olacağı ve bu nedenle de bizim özellikle ilk itirazımız olarak Anayasa'ya uygunluk bakımından, Anayasa aykırılığının oylanması gerektiğini düşünüyoruz. Mahkemenin yürütme ve çalışma şekli de yine hukuk mahkemesinin çalışma şekil ve idaresinden farklıdır ve maddi gerçeği ortaya çıkarma olanağından ne yazık ki mahrumdur ve eksiktir. Sonuçları itibarıyla hürriyeti bağlayıcı niteliği taşıması nedeniyle de temel hak ve hürriyetlere de aykırılık teşkil edeceği düşüncesini taşıyoruz.

Ceza yargılama sisteminde sınırsız araştırma ilkesi var. Soruşturma ve kovuşturma ilkesi olması hasebiyle kişinin mevcut olduğu durumu tespit edebilecek ve müddeinin ya da müddeiumuminin veya savcının, lehine olabilecek olan şeyleri de araştırma ve ceza yargılama safhasına taşıma ilkesi olması nedeniyle de daha geneldir ve daha kişinin hak ve hürriyetlerini koruyacak nitelikte olduğunu belirtmek isteriz. Maddi gerçeği araştırma ilkesi de gözetildiği zaman bu anlamda da eksiklik olduğunu özellikle vurgulamak istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, son günlerde özellikle kamuoyu önünde de çok ciddi tartışma konusu olan barolara, meslek kuruluşlarına bir yaklaşım meselesi var. Elbette, bu son tartışmalardan önce bu ikinci yargı paketi düzenlenirken bu mevcut olan tartışmalardan biraz farklı bir konumdaydı fakat günümüzdeki mevcut olan o tartışmalar da dikkate alındığında avukatlara bakış açısı, meslektaşlara bakış açısı, yargılamanın ve özellikle adaletin önemli unsurlarından, önemli kurucu unsurlarından olan avukatlara bakış açısının da nedenli sakat olduğunu, nedenli hukuka uygun düşmediğini bu teklifin özellikle 18'inci maddesinde çok net bir şekilde görüyoruz. Peki burada ne var? Değerli arkadaşlar, şimdi, Anayasa hükmü gereğidir, özellikle aleniyet ilkesi gereğince, bakın, 80 yıldır uygulanan bir sistem var Türkiye'de. İyi ya da kötü, yürüten bir sistem söz konusu. Bu sistemde ne var? Bu sistemde avukatın duruşmalarda yer alması, duruşma salonunda oturması, duruşma salonuna girip çıkması, kendi dosyasını takip etmesi olanağı söz konusu. Avukat bu mesleği yürüten kişidir, aynı zamanda kendi çalışma alanıdır, başka bir anlatımla da işyeridir mahkeme salonları, mahkemenin koridorları. Peki, bu ne anlama geliyor, aynı zamanda bu teklifle avukatlık mesleğine, özellikle barolara olan bakış açısının da gerçek anlamda bir ifadesidir bu. Bakın, bu mesleği pratikte yapan Sayın Komisyon üyelerimiz çok net biliyor ki çoğu yerde, mahkemelerin olduğu yerlerde, duruşma salonlarının önünde avukatların oturup dinlenebilecekleri alanları dahi yoktur. Bakış açısidir bu, bu yargı makamına bir bakış açısını ifade ediyor. Bırakın onu, bakın, bir marangoz hatası olarak da değerlendirilen mahkeme salonlarındaki avukatların oturdukları makamlar dahi şu anda uzun bir süre önce tartışma hâlindeydi ve bu tartışmalara daha henüz nokta koymuş değiliz.

Değerli arkadaşlar, bakın, büyük illerdeki adliyelere günlük nereden bakarsanız 20 bin avukat adliyeye giriş çıkış yapıyor. Ankara Adliyesini örnek verirsek 20 binden aşağı avukat giriş çıkış yapmıyor fakat adliyelerin yönetimine baktığımız zaman, adliyelerdeki avukatlara bakış açısına baktığımız zaman adliyenin yönetiminden dahi avukatlar mahrum bırakılıyor ve avukatların söz sahibi olduğunu söylemek mümkün değildir, zaten sistemde böyle bir şey yok. Dolayısıyla, biz, bu aleniyet ilkesine aykırılık teşkil edebileceği ve kötü bir niyetle uygulama olanağının yüksek olduğu ihtimaline karşılık 18'inci maddede taraf vekillerinin dışında, taraf olan avukatların dışında diğer avukatlara yaklaşımı, diğer avukatları özellikle teklif maddesine isim belirtmek suretiyle, yani hedef gösterilmek suretiyle böyle bir maddenin getirilmek istenmesi bize göre doğru değil; savunma hakkını, aleniyet ilkesini çok net bir şekilde ihlal edeceğini düşünüyoruz. Dolayısıyla, bunun bence özellikle mesleğe bakış açımızdan ve adil yargılama hakkı açısından geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Diğer bir husus, değerli arkadaşlar, şimdi, özellikle yine teklifte yer alan bir diğer husus ise aleniyet

ilkesine aykırı olan, gizli duruşma yapmaya ilişkin olan teklif maddesinde başka bir kanun maddesinin getirilmiş olması. Bu ne demek, bu şu demek: Bu, özellikle muhalefetin, siyaset kurumunun veya iktidarın taraf olduğu davalarda mevcut olan vakayı, mevcut olan durumu kamuoyundan kaçırmak, halktan kaçırmak gibi bir sonucu da doğuracak. Nedir bu? Mesela son dönemlerde herkesin bildiği ve tartışma konusu olan Man Adası ile ilgili olan bir davada tarafları ve mevcut olan siyasal iktidarı etkileyeceği kanaatiyle mahkeme burada bir gizlilik kararı verebilecek. Peki, gizlilik kararı vermesi kimin yararına? Yargılama yapma yükümlülüğünde olan yargı makamlarının en büyük sorunu değerli arkadaşlar, doğru karar vermeye ilişkin olan şey değil, çalışmaları değil. En büyük sorun şu olacak: Halkın, kamuoyunun, vatandaşın kuşku duyması. Siz yüzde 100 doğru karar verseniz bile, bir mahkeme yüzde 100 bir olayda doğru karar verse bile eğer halkın inancı kalmadıysa, halkın güveni kalmadıysa o mahkeme kararının o verilen kararın hiçbir hükmü, hiçbir gereği ve meşruiyeti olmayacaktır ve en büyük tehlike de buradadır.

Bize göre, bizim tesis etmemiz gereken, bizim yargı paketi olarak ele almamız gereken husus şudur: Her şeyden önce, bağlı bulunduğumuz Anayasa'nın demokratik bir şekilde değiştirilmesine yönelik bir çalışmanın içerisine girmek ve hemen ardında adliyenin, yargının tarafsız ve bağımsız kılınmasına ilişkin ciddi bir çalışma yapmak ve onun arkasında temel yasalarda ciddi değişikliğe gitmek.

Biz bir bütün olarak yasa yapma sürecinin sakat olduğunu, Anayasa'ya aykırı olduğunu ve birkaç tane madde de açıkladığım üzere öncelikle Anayasa'ya aykırı olduğu savıyla bir oylama yapılması talebimiz var ve bir bütün olarak bir yargı reformu içermediğini, kısmi bazı düzenlemeler getirmiş olmakla beraber doğru olmadığını ve uygulamada ciddi sorunlar yaratacağını ve hak kayıplarına neden olacağını düşünüyorum. Maddeler kısmında da yeniden söz alacağım, çok teşekkür ederim. Sabırla dinlediğiniz için sağ olun.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Koç.

Evet, şimdi söz sırası Sayın Zeynel Emre'de.

Buyurun Sayın Emre.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, komisyonumuza katılım sağlayan değerli uzmanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teklif kamuoyunda “üçüncü yargı paketi” olarak anılmakta. Bir süre öncesinde ilk etapta Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından açıklanan daha sonra da Adalet Bakanı tarafından çerçevesi çizilen, Yargı Reformu Strateji Belgesi'ne göre paketler halinde, yargı paketleri ekseninde yargıda bir reform olacağına yönelik açıklamalar oldu. Bu, üçüncüsü olarak görülen bir paket. Gerçekten bunun bir yargı reformu olup olmadığını bir öncekilerle birlikte değerlendirip ana hatlarıyla bundan sonrası için yapılması gerekenleri çizmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii her komisyon toplantısı öncesinde ne yazık ki karşılık bulamasa da dile getirdiğimiz samimi temennimizi bir kez daha ifade ederek konuşmama başlamak istiyorum. Görüşmeleri partili saflaşmalara kurban etmeden, karşıt fikirlerin demokratik saygı çerçevesinde müzakere edildiği, yapıcı önerilerin dikkate alınarak düzenlemenin olgunlaştırıldığı bir seyrinde geçirmeyi grubum adına diliyorum. Bu ortamı sağlamamız toplantımızı nitelikli bir hale dönüştürmekle kalmayacak, 83 milyon olarak bugünlerde ihtiyaç duyduğumuz uzlaşma ve birlikteliğe de önemli katkı sağlayacaktır.

Adalet Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, her birinizin çok iyi bilmesine karşın, popülist yaklaşımlar ve siyasi konjonktür nedeniyle göz ardı edildiğini düşündüğüm bir noktayı paylaşmak suretiyle bugün içinde bulunduğumuz duruma ilişkin, sorunlara ilişkin bazı tespitlerim olacak.

Bildiğiniz üzere cumhuriyetimiz anayasal devlet niteliği taşımakta ve güçler ayrılığı temelinde bir uygulamayı esas almaktadır. Bizler de bu Anayasa üzerine yemin ederek göreve başlamış kişileriz. Daha önceki konuşmalarında da belirttiğim üzere anayasal devlet, iktidarda olanların devlet gücünü şahsi gücü olarak görüp sınırsızca kullanmasını engelleme amaçlı bir kavramdır. Çağımızda niçin anayasal devlet kavramı etrafında örgütlenme ihtiyacı duyulmuştur diye kendimize sorduğumuzda bunun yanıtı çok açıktır: Sınırsız ve subjektif olan devlet gücünün bireyin özgürlüklerini yok etme ihtimalini engellemek içindir. Anayasal devlet bireyin varlığını korumayı esas almıştır ve varlığı bireyin özgürlüklerinin teminatıdır. Başka bir ifadeyle, tek tek bireylerin oluşturduğu bütündür anayasal devlet kavramı.

Değerli milletvekilleri, bakın, 24 Haziran 2018 tarihinde bir genel seçime girdik, bir Cumhurbaşkanlığı seçimi oldu. Bu Komisyon bu seçimlerden sonra oluştu ve yaklaşık iki yıllık bir süreç geçti. Bu süreçlerde Komisyonunda toplam 6 tane kanun teklifi görüşülerek Genel Kurula sevk edildi. Bunlardan ilki 15 Temmuz darbe girişiminin ardından geçici olarak ilan edileceği söylenen ancak iki yılı aşkın süre devam ettirilen OHAL'in kaldırılmasının ardından getirilen 27 maddeden ibaret ve özgürlükleri kısıtlayıcı uygulamaları kanunla kalıcı olarak tanımlayan düzenlemeler. İkincisi, ticari ilişkilere yönelik 27 maddeden ibaret değişiklik. Üçüncüsü, icra iflas mevzuatını kapsayan 13 maddeden ibaret değişiklik. Dördüncüsü, spor müsabakalarında şiddete yönelik uygulamaları içeren 20 madde. Beşincisi, çeşitli kanunlarda değişiklik öngören torba niteliğinde bir teklif 39 madde ve son olarak af düzenlemesi 70 maddeden ibaret. Şimdi, süre açısından bir ortalama çıkarmak gerekirse Komisyonun nasıl çalıştığını... Komisyon tarafından anlaşılması amacıyla bunu izah ediyorum. Komisyon yaklaşık her dört ayda bir toplanmış, sevk edilen teklifleri görüşmüş, çeşitli kanunlarda toplam 196 maddede değişiklik yapmış. Bakın, bunları bazen günlerce süren müzakereler sonucunda Komisyondan geçirilerek kanunlaştırma sürecine göndermişiz. Mecliste çalışan diğer Komisyonlar açısından, çalışkanlık açısından takdir edilecek bir Komisyon esasında. Ancak hiç de istenilen sonuçları çıkarmıyor. Şimdi, öncelikle bu görüşmeler sırasında yani 196 maddeyi kapsayan tekliflere, en sonuncusu af düzenlemesinde on sekiz saat kesintisiz toplantı yaptık. Muhalefet partilerinin verdiği değişiklik önergelerinin tek biri bile kabul edilmedi. Yanlış duymadınız, bakın, burada günlerce dile getirdiğimiz görüşlerimizin hiçbir karşılık bulmadığını bir kez daha ifade etmek isterim. Bu mudur şimdi sizin Parlamento işleyişinden anladığımız? Buradaki çalışmayı gerçekten ne zannettiğinizi merak ediyorum. Her şeyin en doğrusunu siz mi biliyorsunuz? Muhalefet partisi milletvekilleri olarak bizlerin hiçbir konuda bilgi sahibi olmadığını mı düşünüyorsunuz? Aslında böyle düşünmediğinizi tahmin ediyorum ve ne yazık ki sorun da tam buradan kaynaklanıyor, düşündüğünüz gibi davranmıyorsunuz. Sizler de çok iyi biliyorsunuz ki bizim Komisyonumuz ile Anayasa Komisyonu Meclisin diğer tüm komisyonlarından farklı ve belli açılardan da daha hassas nitelikli Komisyonlar ve bunların işleyişinde olabildiğince titiz çalışmalar yürütülmesi gerekli. Ne Meclis yasa fabrikası ne de Adalet Komisyonu teklif keşidecisi. Dünyadaki adalet komisyonlarının, anayasa komisyonlarının çalışma şekillerini vakit buldukça inceleyip araştırıyorum. Bizim uyguladığımız metotla bu şekilde çalışan komisyon var mı dünyada, bir bize gösterin. Bizimki özellikle son değişikliklerle birlikte tamamen bize özgü bir hâl aldı.

Değerli arkadaşlar, temelde yaşadığımız bu anlayış sorununun neden olduğu haksızlıklar ve hukuksuzluklara her geçen gün yenilerinin eklendiği bir Türkiye yaşamaktayız. Geldiğimiz aşama yetki gasbına kadar ulaşmış durumda. Bunun en tehlikeli örneklerinin de yargı erkinin bağımsızlığını yitirmesi ve ardından yargı erkinin de yetkilerinin gasbıdır. Yargının alması gereken kararlar idare tarafından uygulamaya konulmakta, tedbir adı altında yargısal işlemler siyasi iktidar tarafından kullanılmaktadır. Yargısal süreçler tamamlanmadan belediye başkanlarının görevden alınması, yerel yönetimlere kanunlarla tanınan yetkilerin merkezî hükümet tarafından engellenmesi; eleştirel ve

araştırmacı gazeteciliğe yönelik baskı amaçlı itirazlara ilişkin daha yargısal süreçler işletilmeden Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Basın İlan Kurumu devreye sokularak cezalar yağdırılması; ne acıdır ki bütün bunlar bizim yeni normalimiz olmuş durumdadır. İşte bizim rejim sorunu dediğimiz işte tam budur. Kurumlar vardır ancak işlevsizdir ve tüm yetkiler bir kişidedir bunun adı da monarşidir. Bir adım sonrası bildiğiniz üzere sürekli ve soya dayalı iktidardır. Yani 97 yıl önce son verdiğimiz yönetim şeklidir. Tabii ki cumhuriyet nesilleri haklarından ve kazanımlarından vazgeçmeyecektir. Ancak bu gidişatin ne kadar zarar verdiğinin, herkesin, başta da monarşi heveslilerinin farkına varması en azından sorunların daha fazla büyümemesi, çözümsüzlüğe varmaması açısından hayati önemdedir.

AKP iktidarının yargısal süreçlere müdahalesinin yol açtığı adaletsizlikler ve toplumsal kutuplaşma hukuk tarihi açısından da ders niteliğindedir. Anayasa Mahkemesinin kararlarına saygı duymadığı, bizzat Türkiye Cumhuriyeti devletine yönelik kumpas davalarının savcısı olduğu, ortada idari yargı kararları bulunmasına karşın inşaat temelli çeşitli projeler dahil iş ve işlemlerin kanunsuzca devam etmesini sağlayan ve hiçbir dönem eksik olmayan, talimatla gözetim, tutuklamalar yaptıran dönemin Başbakanı şimdinin Cumhurbaşkanı konumundaki AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan sanki Türkiye Cumhuriyeti Başsavcılığı makamı ilan edilmiş, kendisi de bu konumdaymış gibi hareket etmektedir. Bir talimatla siyaseten kendine muhalif olanlar hakkında adli işlem başlatılıyor, gözetimine alınıyor, tutuklatılıyor. Erdoğan çıkıp bir konuşmasında... Hemen o ilin savcılarını harekete geçiriyor ve işlem yapıyor. Bakın, en son, partili arkadaşlarımızın başına gelen olaylar. Şimdi bir Covid-19 salgını var ve bu nedenle vatandaşların umutlu haberler beklediği günlerde kameraların karşısına çıkıyor Erdoğan, Adana'da Yüreğir ilçesi gençlik kolları başkanımız Eren Yıldırım suçlayıcı açıklamalarla hedef gösteriyor ve partili kardeşimiz Eren Yıldırım tutuklanıyor. 17 gün boyunca haksız yere tutuklu kaldıktan sonra ancak dün serbest kaldı. Savcılık makamının Eren Yıldırım hakkında afaki değerlendirmelere dayalı hapis istemli iddianamesi de ayrı bir hukuk garabeti.

Şimdi, aynı şekilde İzmir'de partimizin tüm kademeleri tarafından kınanan, camilerden yabancı sözlü bir marş çalınması, yine, partilimizin, içeriğine baktığımızda sorumluları göreve çağıran sosyal medya paylaşımı nedeniyle tutuklanmasıyla sonuçlanmıştır. Bu olayda başta Sayın Erdoğan olmak üzere iktidar temsilcileri görüş beyan etme sınırlarının ötesinde hedef göstermeye yönelmiştir. Aynı şekilde laflar cimbızlanarak, dönüştürülerek, yeni anlamlar yüklenerek sosyal medyada trol örgütlenmesi aracılığıyla kamuoyu yaratılarak partimizin Gurup Başkan Vekilleri il yöneticileri hakkında soruşturmalar başlatılıyor. İktidarı destekleyen, sırtını iktidara dayamış kişilerin tartışması suç olan açıklama ve işleri de görmezden geliniyor. Mesela bir kadın pekala bir televizyon programına çıkıp ölüm tehditleri savurabiliyor.

Değerli arkadaşlar, yaşadığımız yozlaşma, bozulma, erozyon, genel ifadeyle sorunların hepsinin temelinde siyasetin yargısallaşması gelmektedir. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan'ın, Anayasa Mahkemesinin 53'üncü kuruluş yıl dönümündeki şu sözlerini anımsatmak isterim: "Yargının kurumsal anlamda siyasal organların etkisi altında kalması ve siyasal mülâhazalar ekseninde ayrışması büyük bir tehlikedir. Bu anlamda yargının siyasallaşması hukuk devletinin sonu olur. Diğer yandan yargının bir vesayet organı gibi davranarak, siyaseten alınması gereken kararları alması da siyasetin yargısallaşması tehlikesini doğurur. Siyasetin yargısallaşması ise demokrasinin sonu olur. Dolayısıyla yargının siyasallaşması ve siyasetin yargısallaşması demokratik hukuk devleti için aynı ölçüde tehlikelidir. Yargının vesayet ve siyasetle ilişkisini normalleştirmenin ve yargı bağımsızlığını sağlamanın en önemli yargısal araçlarından biri hiç kuşkusuz güçler ayrılığı ilkesidir."

Şimdi, değerli arkadaşlar, bunu Anayasa Mahkemesi başkanı söylüyor. Bir de yüksek yargının bir diğer kurumu olan Yargıtay'ın yeni emekliye ayrılan başkanı İsmail Rüştü Cirit'in 2018-2019 adli yıl

açılış töreninde yaptığı bir konuşmadan bir alıntıyı paylaşacağım. Diyor ki Sayın Cirit: “İnsan haklarının, demokrasinin ve hukuk devletin en önemli güvencelerinden biri hiç şüphe yok ki kuvvetler ayrılığı ilkesidir. 1789 tarihli Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi’nin 16’ncı maddesi kuvvetler ayrılığının anayasal devlet için zorunlu bir unsur olduğunu belirtmektedir. Anayasa, kuvvetleri kullanacak organları ve bunların işlevlerini ortaya koyan yazılı bir belge olmakla birlikte, yönetilenler yönetenlerin sınırlarını bu belgeyle tespit etmekte ve onları kontrol imkânına sahip olmaktadır. Kuvvetler ayrılığı prensibi, iktidarı kullananları sınırlayarak gücün tek elde toplanmasını engellemekte, erkler arasındaki dengeyi sağlamaktadır. Kuvvetler ayrılığı ilkesi, özünde, yargı organına yasama ve yürütme organının müdahalelerine karşı yargı bağımsızlığının korunmasını öngörür. Yargı bağımsızlığı, tüm çağdaş anayasalarda ya da kanunlarda yer alan temel bir prensip olduğu gibi, ulusal ve uluslararası düzeydeki etik ilkeler arasında da 1’inci sırada yer alır. Yargının bağımsızlığı devlet tarafından güvence altına alınmalı ve Anayasa’da veya kanunlarla düzenlenmelidir. Demokrasi, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı ile insan hakları ancak kuvvetler ayrılığı ilkesinin uygulandığı yönetim sistemlerinde gerçek anlamına kavuşabilir. Bu ilke, yasama, yürütme ve yargı erkleri arasında ayrımı belirginleştirmesi açısından demokrasinin, yargı bağımsızlığının ve insan haklarının en önemli teminatıdır.” Şimdi, Sayın Cirit burada 2017 tarihli Anayasa değişikliğini de işaret ederek diyor ki: “Anayasa değişikliğiyle öngörülen Cumhurbaşkanlığı sistemi kuvvetler ayrılığı ilkesinin uygulanmasını daha önemli bir hâle getirmiştir.”

Değerli arkadaşlar, hem yargının üst düzey temsilcileri hem de değerli hukukçuların dikkatleri çektiği üzere, yargı bağımsızlığının ihlalinde sınırlar çoktan geçilmiştir. Ya yargı bağımsızlığını sağlayacağız ya da siyasal bir yargı oluşacak. Bugün hâlâ ağır sonuçlarını yaşadığımız, daha da yıllarca izlerini silmekte zorlanacağımız FETÖ/PDY benzeri örgütlenmelerin toplumsal barışımıza vurduğu ağır darbelerle gittikçe dağılacaktır. Demokrasimiz ve hukuk sistemimiz açısından ciddi derslerin çıkartılması gereken FETÖ’nün devlette, özellikle yargıda oluşturduğu yapılanmanın neden olduğu ağır sonuçlara karşı bugün iktidar eliyle yargıda gruplar, kadrolar oluşturulmaktadır. Hakyolcu, pelikancı, Menzilci, son günlerde basına yansıdığı kadarıyla bir de Adalet ve Medeniyet Dernekçileri çıktı. Bu ve benzeri birçok yapılanmanın yargıda etkin olduğu yer yer karşılaştığımız olaylar ve haberlerle teyit edilmiş durumdadır. Özellikle halkın haber alma hakkı doğrultusunda yayıncılık yapan Cumhuriyet gazetesi, Sözcü gazetesi, OdaTV internet siteleri gibi, bunlar hakkında açılan çeşitli soruşturmalara baktığınız zaman, yapılanların büyük bir çoğunluğunun tamamen hukuk dışında olduğunu göreceksiniz.

Değerli milletvekilleri, sorunlarımızı aşmamızın ilk adımı olarak ifade ettiğim anayasal devlet ve hukuk devleti şartlarını sağlamamız için yapılması gereken ilk iş, herkesin görüşü, inancı, düşüncesi, cinsiyeti ne olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıysa var olan yasalar karşısında eşit muamele görebilmesidir. Bunu niçin vurgulama gereği duyduğumu hepimiz tahmin ediyorsunuzdur çünkü bugün Türkiye’de iktidar sahipleri ve idareciler tarafından gittikçe “makbul ve sakıncalı vatandaş” yaklaşımı sergilenmektedir. AKP siyasi düşüncesinin karşısında olan, onu eleştiren, sorgulayan ve katılmayan kim varsa, bir şekilde, siyasetçiler ya da sosyal medya trolleri veya Emniyet ve yargı kanalıyla enterne edilmekte, haklarında aylarca sürülen soruşturma sonucu mağdur edilmekte; herhangi biri, hatta eski bir AKP’li bile olsa, mevcut AKP politikalarını düşünce ve ifade özgürlüğü haklarını kullanarak eleştirirse özel ve toplumsal hayatına dört koldan, yetkili ağızlardan, sosyal medyadan, kamu kurumu reklamları ve ihalelerle ayakta tutulan iktidar medyası yayınlarıyla saldırılarla karşı karşıya kalır, masumiyet karinesi yok sayılır, kriminalize edilir, bizzat onu korumakla sorumlu makamlardaki isimlerce bütün bu örnekler yapılır. Son zamanlarda örneklerini defalarca yaşadık.

Bakın, değerli arkadaşlar, diğer bir konu, son günlerde tartışılan bir mesele daha var, partimize emanet edilen İş Bankası hisseleri. Bu konu, uzunca bir süredir ısıtılıp ısıtılıp önümüze geliyor. Sanki Cumhuriyet Halk Partisi’nin buradan bir kazancı varmış gibi kamuoyunda da bir algı oluşturulmaya

çalışılıyor. Hâlbuki işin aslına baktığımız zaman, Kurtuluş Savaşı esnasında Hindistan müslümanlarının gönderdiği 600 bin liralık kaynağın büyük bir kısmı Kurtuluş Savaşı esnasında kullanılıyor. Gelen paranın kalan kısmı da yeni kurulan bir bankaya Atatürk tarafından hissedar olarak -İş Bankası kurulduğunda 1 milyon sermayeli- 250 bin lirası verilerek bu hisseler satın alınıyor ve bu hisseler, ölümünden sonra Cumhuriyet Halk Partisine teslim ediliyor ancak bir şartla, gelirleri Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu tarafından kullanılmak üzere. Yani Cumhuriyet Halk Partisi burada bu 4 üyeyi gönderiyor, buradan bir kârı yok sadece miras hukukunu yerine getiren konumda, Atamızın mirasını yerine getiren konumda. Şimdi, bu mesele daha önce... 1953'te el konuldu, 1963'te Anayasa Mahkemesi iade etti. 80 darbesi sonrasında darbeciler tarafından el konuldu, daha sonra Yargıtay iade etti. Miras hukukunu ilgilendiren bir durum ama bu, açıkçası Türkiye'nin imajını hem içeride hem dışarıda zedelemeye yönelik, oldukça da sakıncalı bir durum ve tartışılıp tartışılıp düşünülüyor. Umarım böyle bir yanlışın içine girmez Türkiye, Türkiye'de hukuka saygının tamamen bittiğini dünyaya ilan etmez.

Şimdi, Türkiye tabii hukuk devleti ilkelerinden uzaklaştıkça, mafyatik hukuksuz ilişkilerin hakim olduğu, yapılan seçimlerin Yüksek Seçim Kurulu darbesiyle yok sayılıp tekrarlandığı, uluslararası sermayenin yatırım yapmak istemediği ve sonucunda da bugünlerde adeta davulla zurnayla çağrıldığı günlere gelmiş olduk. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanan bir siyah vatandaşın polis tarafından öldürülmesi olayı aslında bir anayasal devlet ve hukuk devleti sorunu olarak görülmelidir. Yaşanan ırkçılığın dünya kamuoyuna yansımalarının ardından gerekli soruşturmanın hızla başlatılmaması, tam tersine bizzat Amerika Başkanı tarafından neredeyse ırkçılığa destek niteliğindeki mesajları bugün yaşananlara en büyük nedendir. Buradan dersler çıkarmak lazım. Toplumlarda ırkçılık, bölücülük, toplumsal düzeni sarsmak isteyenler olabilir ancak bunu destekleyen idareciler olması ötekileştirme, nefret tohumları ekmek anlamına gelecektir ki bu sonuçları yıllarca sürecek ağır bedellere sebebiyet verebilir. O yüzden, herkesin nefes alacağı anayasal eşitlik hakkını ne pahasına olursa olsun savunmalıyız.

Değerli arkadaşlar, özellikle yargıda yaşanan sorunlar iktidar temsilcileri tarafından da fark edilmiş durumda. Bu nedenle geçen yıl mayıs ayında Yargı Reformu Strateji Belgesi açıklandı. Bu, gerçek anlamda yapılmak istenirse bir çok sorun çözülebilir ancak bakıyorsunuz içerikleri itibarıyla, geçen ekim ayında gelen şeyde avukatlara yeşil pasaport verilmesi tartışması olan, sanki büyük bir reform sağlayacakmış gibi... Yıllardır avukatların ihtiyacı olan bir düzenleme ama yargıdaki sorunları çözmeye yönelik bir adım mı, orası tartışılır yani pekâlâ İçişleri Komisyonunda Pasaport Kanunu'na ilave edilecek bir hükümle olabilecek bir şey. Daha sonrasına bakıyorsunuz af düzenlemesi, kısmi af, oradaki haksızlıklar, Anayasa Mahkemesi süreci -onu önümüzdeki günlerde değerlendireceğiz- şimdi de bu. Vaatler bu anlamda yerine gelmiyor. Gerçek anlamda yargıda reform diye konuşabileceğimiz konular var. Bunları, bakın, Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, 23 Nisan günü düzenlenen özel oturumda tüm kamuoyuyla paylaştı, bir kez de ben buradan hatırlatmak istiyorum.

Bir: Tüm toplumsal, siyasal ve kültürel kesimlerin katılımıyla yeni bir Anayasa yapmalıyız.

İki: Yeni Anayasa'nın omurgasını, yeni ve güçlü bir demokratik parlamenter sistem oluşturmalıdır.

Üç: Kuvvetler ayrılığı ilkesi ve hukuk devleti ilkesi, yargı kurumunun bağımsızlığını kesin olarak sağlamalıdır.

Dört: Türkiye Büyük Millet Meclisinde millî iradenin en geniş haliyle temsil edilmesini sağlayacak yeni bir seçim sistemi yaşama geçirilmelidir. Yeni bir siyasi ahlak yasasına ihtiyaç vardır. Beş: Yürütme,

Beş: Yürütme, tüm icraatlarıyla mutlak denetime ve hesap verebilirliğe açık olmalıdır. Sayıştay, tüm kamu kurum ve kuruluşlarını denetlemelidir.

Değerli arkadaşlar, şimdi birkaç hususun daha altını çizerek konuşmamı tamamlayacağım. Şimdi, bizatihi yasama üyesi olarak o anayasal devletin dışına çıktığımız olaylardan birinin çok çarpıcı örneklerini bizler yaşıyoruz. Yürütmenin yasama üzerinde âdeti bir vesayeti var. Bakın, Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ün 99'uncu maddelerine göre milletvekillerinin bakanlara sorduğu sorulara on beş gün içinde cevap verilir. Geçtiğimiz günlerde Mustafa Şentop bunu açıkladı, 7.116 soru önergesinden 323'ü süresi içinde yanıtlanmış, diğerleri yanıtlanmamış.

Şimdi, daha birkaç gün öncesine kadar... Bakın, daha çok yeni, bir ay önce ben bir soru sordum Sağlık Bakanlığına, sağlığı ilgilendiren bir şey ve dedim ki: Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi yeni hizmet yeri olarak planlanan Seyrantepe'deki yerin 2018 yılından itibaren açılması lazımdı, süresi geçti. Anlaşıyor ki -tespitlere göre- bina yanlış yere yapılmış, kayma var, zarar var yani yüzlerce milyonluk bir kamu zararı oluşmuş. Bu hangi firmaya teslim edilmiş, kayma yaşandı mı yaşanmadı mı, ne zaman açılacak, yıkılacak mı? Bu, günümüzde çok net, güncel bir konu. Bakın, bir ay geçti, bununla ilgili cevap yok çünkü verilmek istenmiyor, verilecek bir cevap yok.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bir soru sordum seçim bölgem Güngören'le ilgili, vatandaşlar, hiç tanımadığım insanlar bizzat arayıp ulaştı bana, vekilleriyiz. Onların bölgesinde yapılan, Cumhurbaşkanlığı kararıyla riskli alan ilan edilen bir hususla ilgili, gerekçeleriyle ilgili sorular sordum seçmenimi aydınlatabilmek amacıyla; bir ay geçti, bu da cevaplanmadı.

Sayın Adalet Bakanlığına af kanunuyla ilgili bir soru sordum. Hatırlıyorsanız, Komisyonunda geçen sefer yetkililere, sizlere de sordum bunu; af kanunu sonrasında kaç bin kişi içeriden çıkacak, bunun sayısını bize bir verin dedim, vermediniz. Genel Kurulda ifade ettik, bunun cevabını vermediniz. Adalet Bakanına soru sordum, bir ay geçti, cevabını vermiyor. Niye? Hangi suç tipinden kimler çıkacak, bilinsin istenmiyor. İşte, böyle taktik sahaları altına gelmiş durumda.

Bunun dışında, yine Adalet Bakanına, diğer bakanlara, Ulaştırma Bakanına, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısına, İçişleri Bakanına yargıdaki FETÖ yapılanması, avukatlarla ilgili verdiğimiz soruların hiçbirine cevap verilmiyor. Açıkça Anayasa ihlali mi? Açıkça Anayasa ihlali. Benim şahsıma yönelik bir ciddiyetsizlik değil bu, yasamaya yönelik bir ciddiyetsizlik. Bir yasama üyesinin, bir Adalet Komisyonu üyesinin ve partinin oradaki temsilcisinin sorduğu sorulara dahi ilgililer cevap vermiyor. İşte, bu nedenle biz anayasal devlet sınırlarımızdan çıktık değerli arkadaşlar.

Bakın, burada getirilen teklifle ilgili artılar da var eksiler de var ama bunlar bizim esaslı meselelerimizi çözmiyor. Biz Türkiye'de yargıyı tarafsız ve bağımsız kılmadığımız sürece yargıya güveni yüzde 20'lerden yukarıya doğru yükseltmeyiz. Yargıya güveni düzeltemezsek... Bu aynı insan vücudundaki sağlık gibidir, sağlık kötü olduktan sonra hangi şeyler iyi olursa olsun bir anlamı nasıl yoksa bir devlette adalet kötüyse ekonominin iyi olması da imkânsızdır, eğitimin de sosyal refahın da hiçbir şeyin de düzelmesine imkân yoktur. Bu eleştirilerimize kulak vermenizi temenni ediyorum. Teklifin maddelerinde geldikçe katıldığımız ve katılmadığımız yanları tek tek izah edeceğiz ancak esaslı meselelere odaklanmamız gerektiğini düşünüyorum.

Bu düşüncelerle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Emre'ye teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, usul açısından iki dakika verin bir zahmet, kısa söyleyeceğim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Tanal, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, daha önce verdiği kanun tekliflerinin İç Tüzük'ün

35'inci maddesi uyarınca görüşülmekte olan teklifle birleştirilerek birlikte görüşülmesini talep ettiğine ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli bürokratlar, milletvekilleri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum. Basın mensuplarını dışarı çıkardınız, varsa onları da saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Burada basın mensupları var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, Anadolu Ajansı kendisini hepsinin temsilcisi zannediyor. Hepsinin temsilcisi değil, diğerlerinden de varsa bir el kaldırınsınlar.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Yok, diğer gazetelerden de var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz “Var.” diyorsunuz ama el kaldıran da yok, neyse.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Var kardeşim, hayret bir şeysin ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi ben esas meseleye geleyim Başkanım.

İç Tüzük’ümüzün 35’inci maddesi der ki “ Birbirleriyle bağlantılı ve ilgi görülen kanun teklifleri aynı Komisyona havale edilmişse birleştirilir.”

Şimdi, Sayın Başkanım, benim, Adalet Komisyonunda olan ve bu kanunlarla, bu tekliflerle bağlantılı olan 6100 sayılı Kanun’un 341’inci maddesi 2/2541 esas numarasıyla kayıtlı teklifim Komisyonunuza havale edilmiş durumda. Nedir bu konu, neyle alakalı? Temyiz kanun yoluna başvurulabilme yolu açık olan kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz. Burada Yargıtay üyeleri var, istinaf başkanı var. Şimdi, bu, hakikaten hem istinaf hem de Yargıtay açısından da büyük bir yük getirmekte. Efendim, yani mademki biz burada daha üst mahkeme olarak Yargıtayı görüyorsak, BAM’ın vermiş olduğu kararı beğenmeyip oraya gideceksek o zaman iki tarafı da meşgul etmeyelim, direkt -eğer bu yol açıksa- istinafa gitmeksizin Yargıtaya gitsin diyorum, bu birincisi.

İkincisi, 6100 sayılı Kanun’un 263’üncü maddesi, bu da yine Komisyonunuzda 2/726’yla havale edilmiş durumda. Burada “Tanık Türkçe bilmezse mahkeme tarafından atanan tercümanla dinlenir.” Yani bu insan hakları açısından da ve Ceza Muhakemesi Kanunu’nda getirilen bir hüküm.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Uygulama zaten öyle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Uygulama zaten öyle.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, kanunda yok arkadaşım uygulama yani kanunda yok. Biz burada kanun yapıyorsak bunun birleşmesi lazım. Başkanım bana süre verdi, süremi kaçırma ne olur, yalvarıyorum, dur.

27/2’yle yine “Komisyona havale edilen tahkim sistemine üye olmak isteyenlerden katılma payı, uyuşmazlık çözümü için Komisyona başvuranlardan ise başvuru ücreti alınır. Temyize ilişkin usul ve esaslar hakkında Hukuk Muhakemeleri Kanunu uygulanır.” ibaresini koymak lazım.

Bir başka yine kanun teklifimiz yine 6100 sayılı Kanunun 274’üncü maddesinde bu bilirkişi raporunun hazırlanmasıyla ilgili, biraz uzun. Ben burada zamandan tasarruf edeyim, bu da yine Komisyonunuzda.

Son olarak yine Komisyonunuzda olan 27/2, 2002/658’le kayıtlı. Bu, hâkimlerin yani 6100 sayılı Kanunun 46’ncı maddesinin (1)’inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesine yönelik:

“1) Hakimlerin yargılama faaliyetlerinden dolayı aşağıdaki sebeplere dayalı olarak aleyhlerine tazminat davası açılabilir:

a) Kayırma veya taraf tutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı hüküm veya karar verilmiş olması...” Yani burada madde birden fazla, zamanınızı almama adına bunların birleştirilmesini ben talep ediyorum. Ayrıca, mesela hâkimin reddi sebepleri arasında yazmışsınız ancak hâkimin sözlüsü, bu olabiliyor mu? Olabiliyor. Madem biz Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nu düzenliyoruz. Reddi arasında bunu da saymakta yarar var.

Genel görüşmeler hakkındaki tüm haklarımı ben saklı tutuyorum. Bu vermiş olduğum kanun tekliflerinde İç Tüzük’ün 35’inci maddesi uyarınca sizin Komisyonunuza, Başkanlığımıza havale edildiği için bunların da görüşülmekte olan bu teklife birleştirilerek birlikte görüşülmesini talep ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

İç Tüzük 35’inci madde açık: “Komisyonlar ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler.” diyor. Orada bir, Komisyona takdir yetkisi var yani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Takdiri kötüye kullanmayın yani demokratik olma açısından.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Görüşebilirler diyor ve eğer görüşülmemişse süresi içerisinde zaten İç Tüzük 37 gereğince de milletvekillerimizin Genel Kurula doğrudan indirme yetkisi söz konusu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hani katılımcıyız diyoruz, demokrasi var diyoruz. Birleştirelim ne mahzuru var?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, Komisyonun takdiri bu yönde Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama oylamaya sunmadınız ki. Takdir sizin görüşünüz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Hayır, bunu oylamaya sunmaya gerek yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, yani bakın bu sizin takdiriniz, özür dilerim.

Bakın, keyfiliktir bu üstadım yani ikimiz de hukukçuyuz, birbirimizin dilini de biliyoruz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, biliyoruz. 35’inci maddeyi de okudunuz ama 35’inci maddeyi çevirerek okudunuz yani oradaki cümleyi “görüşebilirler” ile “görüşür” çok farklı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben de görüşebilirler diyorum zaten, “çevirerek” ne demek? Yani bu sizin...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Komisyonun takdiri de bu yönde oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Oylama yapmadınız ki. Belki diğer arkadaşlarınız bana destek verir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1,-İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ile 128 Milletvekilinin; Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/2735) (Devam)

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Şimdi, söz sırası Sayın Alpay Antmen’de.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, AKP grubuna mensup bazı milletvekillerimiz tarafından Meclis

Başkanlığına sunulan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini Komisyonumuzda görüşmeye başlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi 63 maddeden oluşan yine bir torba kanundur. Öncelikle, torba kanun olması nedeniyle her zaman beyan ettiğimiz üzere bu teklifin kanun yapma tekniğine uygun olarak hazırlanmış bir teklif olmadığı açıktır. Kanun teklifi 9 ayrı kanunda değişiklik yapıyor, bunları ileride tek tek inceleyeceğiz ama teklifin bütününe bakıldığında, öncelikle hukuk yargılamalarında ön inceleme müessesesinin yargılama süresi konusunda yarattığı sakıncaları giderme iddiasıyla hazırlandığı ama bunun yerine usul hukukumuzda yeni karmaşalara neden olacağı ve buna namzet olduğu açıktır. Öncelikle belirtmek gerekir ki teklifin mahkemelerin yargı çevresi hakkındaki hükümleri, Anayasa’da hükme bağlanan ve yargılamaya esas olması gereken “doğal hâkim” ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Yine, hukuk yargılamaları için de SEGBİS sisteminin getirilmek istenmesi yargılamaya hâkim olması gereken “yüz yüzelik” ilkesine de uygun değildir, mahkeme salonlarını boşaltarak adalet dağıtamazsınız.

Önümüze getirilen pek çok hüküm 2011 yılında Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun yasalaşması çalışmalarında üzerinde tartışılmış ve fakat mahzurları nedeniyle Kanuna alınmayarak deyim yerindeyse tarihin çöplüğüne atılmış hükümlerdir.

Yine, teklifin maddeleri, yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun uygulanmasında salt yargı makamlarının gözüyle ortaya çıkan aksaklıkların, sözde aksaklıkların düzeltilmesine yönelik hükümler içermekte olup teklif savunmayı temsil eden barolar ve avukatlarla yeterince tartışılarak hazırlanmış bir teklif değildir. Tabii ki teklifte son derece yerinde maddeler de vardır ama öncelikle bizim görevimiz eleştirel açıdan bakmak ve hataları düzeltmek olmalıdır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 1 Ekim 2011 yılında yürürlüğe girmesinden bu yana, bu taslakla birlikte tam 19 ayrı değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikler Kanunun ruhunu, sistematliğini ve amacını bozmuştur, bozmaya da devam etmektedir. Bugüne kadar Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda yapılan değişikliklerin çoğu “reform” adı altında ve yargılamanın hızlandırılması amacıyla yapılmışsa da bu değişiklikten sonra yargının hızlanması mümkün olmamış, sorunlar da çözülmemiş, hatta bazen daha da ağırlaşmıştır. İstinafta bekleyen dosyalar, Yargıtayda yıllarca raflarda çürüten dosyalar bütün avukatların, hak sahiplerinin, davalıların ve davacıların malumudur.

Arkadaşlar, Komisyondayız.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, sessiz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Bu kadar tecrübeden sonra sadece kanun değişikliğiyle yargının hızlandırılmayacağına anlaşılmaması beklenirken ve yargının bir kısmında çok temel diğer sorunlar ortada iken sadece kanun değişikliği yaparak yargının hızlanması düşüncesi beyhude bir çaba olmaktan öteye gitmeyecektir. Hatta bir kanuna henüz yeni yeni alışmaya başlarken yeniden değişiklik yapılması karşısında mevzuat karışıklığı sebebiyle farklı sorunlar doğmaya başlamıştır.

Arkadaşlar, kanun yapmak ciddi bir iştir. Yargıda yapılan değişikliklerle beklenen amaç, makul sürede yargılamanın sağlanması ise öncelikli olarak bugüne kadar çözülmemiş olan sorunlardan işe başlanması gerekmektedir. Bu sorunlardan ilki, hukuk fakültelerindeki eğitimin ele alınması ve artık yeni hukuk fakültesi açılmamasıdır. Daha da önemlisi, yargının en büyük sorunu yargıç bağımsızlığının sağlanmaması, bilakis, yürütmenin olabildiğince yargıyı ve yargıçları hegemonyası altına almaya çalışmasıdır. Özellikle FETÖ’cü hâkim ve savcıların yargıdan ayıklanmasından sonra son dört yılda mesleğe alınan hâkim ve savcılarının hukuk nosyonlarının tartışmalı olması, sözlü sınav faciası ve özellikle AKP il ve ilçe teşkilatlarında görev yapmış avukatların hâkim ve savcı yapılarak yargıda

hızlanan kadrolaşma çabası yargıyı iyice yürütmeye bağlı hâle getirmektedir. HMK mühendislerinden olan akademisyenler Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay ve Muhammet Özekeş bu teklifi değerlendirdikleri makalelerinde “Öneride ciddi katkı sağlayacak değişiklikler olmadığı gibi geriye gidiş de vardır. Örneğin, avukatlar ve savunma lehine yapılan bazı düzenlemelerden vazgeçilmektedir. Ön inceleme gibi HMK’da çok temel bir kurumun yapısıyla oynanmakta, zaten titizlik gösterilmeyen uygulamaya kapı açılmaktadır. Belki de en önemli örneklerinden biri, istinafları pratikte istinaf olmaktan çıkartıp küçük temyiz ve küçük Yargıtaylar oluşturma anlamına gelecek düzenlemelerdir. Yani, özetle, aslında usul hukukunda bazı konularda neler yapılmamalı dense, âdeta onlar yapılmaya çalışılmaktadır.

Mevcut kazanımı artırmak ve güçlendirmek şeklinde değil, geriye doğru gidiş, yanlış uygulamaları meşrulaştırma ve onlara kanuni zemin hazırlama şeklinde öneriler yer almaktadır. Taraf vekilleri ile yargının diğer bileşenlerinden çok, mahkeme odaklı bir öneri sistemiyle karşı karşıya kaldığımızı görüyoruz. Bu düzenleme önerileri, hak arayan taraf ve onların vekillerinin menfaatlerini koruyan ve hak aramayı kolaylaştıran değil, mahkemelerin bakış açısıyla sözde iş yükünü azaltmaya yönelik ancak bu yapılırken de hak aramanın, sağlıklı yargılamanın ikinci plana itildiği bir öneri silsilesidir. Hatta belirli yerlerde engelli koşu alanı oluşturularak hak arayanların bu engelleri ayrıca aşması gerekecektir. Oysa hak arama ve adalet erişimine engel çıkarma değil, bu koşu alanını mümkün olduğunca engelsiz ve tehlikesiz, koşularak mesafenin belirli olduğu bir hâle getirmek gerekmektedir.” diyorlar. Bu bir yardım çağlığıdır.

Bakın, açıkça, teklifi hazırlayan milletvekili arkadaşlarımıza sormak istiyorum: Bu 63 maddelik teklifi hazırlarken, kanunu yazan 2011’deki akademisyenlerden hangisiyle görüştünüz ya da bir görüş alışverişinde bulundunuz mu?

Önerilerin bütününe bakıldığında, taraf menfaatlerini korumaktan çok mahkemelerin -açıkça söylüyorum, otuz yıllık bir avukatlık geçmişim olduğu için söylüyorum- yanlış uygulamalarına kapı aralayan, onların daha az usulle bağlantılı olacak işlemler yapması sonucunu doğuracak bir yola gidildiği görülmektedir. Teklif sahibi arkadaşlarımız bunu amaçlamamaktadırlar elbette ama yargı ve yargıç ağzıyla hazırlanan tekliflerde avukat ve savunma nazara alınmadığı zaman bu sonuç kaçınılmaz olacaktır.

“Her hâkimin ayrı bir usulü var.” şeklinde uygulamadaki sözün tezahürü sonucunu doğuracak değişiklikler yapılmaktadır. Oysa, medeni yargının temelinde tasarruf ve taraflarca getirilme ilkesi hâkimdir. Dava tarafların davasıdır, illa bir şey yapılacaksa taraf ve vekillerini yargılamada etkin kılacak ve onların haklarını kullanmalarını sağlayacak hükümler üzerinde durulmalıdır. Bu konuda da ileriye gidici önlemler alınmalıdır.

Yargılama ciddi bir iştir, yargılama hâkimlerin dahi keyfine bırakılabilecek bir husus değildir.

Teklifte değiştirilen maddelere ve değişiklikte izlenen yöneme bakıldığında bunların bir kısmının hem kanun tekniği hem de temel yorum ilkeleri gibi temel noktalarının sorunlu olduğu görülmektedir. Bazı değişiklikler uygulamada istikrar kazanmış olan ve artık tereddüt edilmeyen hususlarda kanun maddesi hâline getirilme çabasıdır ki buna gerek yoktur. Bazı değişiklikler kazuistik bir metot içinde yapılmıştır, bu da yüz yıllardır kullanılmayan bir yöntemdir. Bazı maddeler zaten açık olan hükümlerin tekrar açıklanmasına yöneliktir. Bazı değişiklikler yeteri kadar tartışılmamış, hükümlerin tercihi biçimindedir. Yapılan değişiklikte, uygulamanın yanlışlarının düzeltilmesinden çok, uygulamadaki bazı yanlış alışkanlıkları kanunun içine taşıma şeklinde bir yaklaşım göze çarpmaktadır. Yapılan değişikliğin yeterince tartışılmadığı ve titizlik gösterilmediğinin bir göstergesi de cümle ve ifadeler, gerekçeye yansıyan çelişkiler ile bazı maddelerin düzenlenmiş biçimi ve şekli ile sistematığıdır. Bunlara ayrıca ayrıntılı örnek de verilebilir.

Teklifteki düzenlemede ilginç ve bugüne kadar çok da rastlanmayan bir değişiklik yönteminin de uygulandığı görülmektedir. Bazı maddelerde, maddelerin veya fıkraların yeri değiştirilerek uygulamadaki sorunun çözüleceği şeklinde gerekçe oluşturulmuştur. Düzenlemede sistematik ve kanun estetiği diyeceğimiz yapının da bozulmaya başladığı görülmektedir. Yani, uzun lafın kısası, şu an tartıştığımız kanun değişiklikleri salt yargı ve yargıç gözüyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu sisteminin berhava edilmesinden başka bir şeye yaramayacaktır.

1500’lü yıllarda, Kanuni Sultan Süleyman zamanında Türk yargı sistemini incelemeye gelen bir kardinal bakıyor ki medeni yargılama usulünde Türk kadıları, yargıçları sorunun ana kaynağına iniyor, onu müşahhaslaştırıyor ve çözüyorlar. Diyor ki: “İşte, yargı Osmanlı’da bu şekilde.” Sizin bazı maddeleriniz veya bu yaklaşım, Türk hukukunu beş yüz yıl geriye götürecek bir yaklaşımdır.

Bakın, hukuk yargılamasında, usul hukukunda siyaset olmaz, yapılacak hatalar doğrudan doğruya hak kaybına neden olur ve vatandaşlarımızın adalete olan güvenini, inancını -ki kaldıysa- yok eder.

Çok önemli bir madde, 18’inci maddeyle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 151’inci maddesi değiştirilmek isteniyor. Ben bu kanunu yazan milletvekili hukukçu arkadaşlarımızın aslında bunu yargıçların talebiyle mi yazdıklarını ya da yürütmenin yargının aleniyetini yok etmek anlayışıyla mı kaleme aldığını anlamak istiyorum. Hepimiz avukatlık yaptık. Duruşmada hâkim, davacı, ve davacı vekilleri dışında diğer avukat arkadaşlarımız da ya sırasını beklerken ya da toplumsal davalarda gözlemci olmak için veya avukat hak ihlallerini önlemek için duruşma salonunda bulunurlar. Siz bir hâkime, yirmi üç yaşındaki bir çocuğa, kendini o yerin -tırnak içinde söylüyorum- kralı zanneden bir çocuğa bu yetkiyi vererseniz sağa bakanı dışarı atar, sola bakanı dışarı atar, oraya kendini gözlemlemeye geleni dışarı atar, avukatı dışarı atar -ben vatandaşlardan vazgeçtim- ve böylece siz adalette de yargılamada da barışı yok edersiniz.

Maddeler üzerinde tek tek konuşacağız. Umarım bu Komisyonun Adalet Komisyonu olduğunu hatırlarız ve en azından bu teklifin gerçekten Türk hukuk yargılamasına yakışır bir şekilde Meclis Genel Kuruluna sunulması sağlanır diyor iyi çalışmalar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Antmen.

Buyurun Sayın Subaşı.

HASAN SUBAŞI (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, katılımcı arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda yapılan 63 maddelik değişikliğin yargının hızlandırılması adına desteklenmesi gereken birçok maddesi bulunmakta ama birçok arkadaşın da üzerinde durduğu, işin temeline indiğimizde mutlaka göz ardı edilmemesi gereken hususlar bulunmaktadır. Ben bunu kısaca bir özetlemek isterim.

Bir buçuk yıl önce Adalet Bakanı Sayın Gül hâkimevinde Adalet Komisyonu üyelerine bir yemek vermişti, bir sunum yapmışlardı. Türkiye’de yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda ciddi sorunlar yaşandığını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesiyle uyumda sorunlar yaşandığını, yargının güven kaybettiğine ve yargının hızlandırılması gerektiğine ilişkin bir söylemdi, çok doğru tespitlerdi. Bununla ilgili de peş peşe yargı reformları yapılması gerektiğini ileri sürmüştü.

Ben ve bazı arkadaşlar da çok doğru tespitler olduğunu ve Türkiye’nin en önemli sorununun başta yargı ve adalet sistemindeki aksaklıklar olduğunu ama bunun doğru teşhisinin yapılması gerektiğini belirtmiştik. Doğru teşhis gerekirse de yargının siyasallaşmaya başlaması, siyaset kurumunun yargı üzerindeki baskısının esas mesele olduğunu, bu düzelmediği sürece yapılacak bütün çalışmaların aksayacağını, bir türlü doğru sonuç vermeyeceğini ifade etmiştik.

Belki iyi niyetle, bürokrasiden gelen bu yasa teklifleri -arkadaşlarımız imzalamakla birlikte- doğrusu hem katılım fikrinden çok uzak hem de asıl unsuru olan, odağı olan yasama görevini yapamaz durumdadır. İlgililer ve katılımcılardan yeterince istifade edilmediği gibi, hatta art niyetli görülmektedir. Yani, muhalefet, katılımcılar ve diğer taraflar art niyetli görüldüğü için doğrudan, belirli makamlardan geldiği gibi kanunlar çıkmaktadır. Bu da aksaklıkların devamına, yine aynı tarafsızlık, bağımsızlık ve adalettteki gecikmelere, adalettteki sorunlara ve yargı güvenilirliğindeki sorunların derinleşmesine bile neden olmaktadır.

Örnek vermek gerekirse barolar ve avukatlık, bu sistemin en önemli ayaklarından birisidir. Düşünün ki barolarla ilgili bir yasa teklifi hazırlanmakta ama Türkiye’deki bütün barolar ayaklanmış durumda yani baroların sistemiyle ilgili çoklu baro sistemi seçim yasası değiştirilmekte, bu yasa hazırlanırken bunun içinde barolar olmadığı gibi hatta barolara hasım gibi bir yasa teklifi hazırlanmaktadır.

Şimdi, bunu yasaları hazırlama mantığını açıklamak adına söylüyorum. Bir ülke bu şekilde yasalarını yapıyorsa, ne kadar yasa yaparsa yapsın bunlar reform değil kanun olma özelliğini bile kaybeder. 80 baro buna itiraz ettiği gibi, açıklama yapıyorlar. Bakın, bir Osman Kavala, hiç tanımam, sadece duyuyoruz. Gezi olaylarına siyasi erk “terör” demiştir ama yargı ve mahkemeler yıllarca incelemeden sonra “Terör değildir.” demiştir ama bunu örtmek adına olsa gerek, Osman Kavala tek kalmıştır ve hâlâ tutukludur. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi karar vermiştir, davaya bakan yargı karar vermiştir. Belki de hâlâ iddianamesi yazılmadan yıllardır tutukluluğu devam etmektedir. Bunun gibi birçok örnek varken Türkiye’de sağlıklı yargı reformları yapıldığından bahsetmek son derece zordur. Bakın, Mecliste bir bekçi kanunu var. Evet, üniversite mezunları var, lise mezunları var, ilkokul mezunları var. Binlerce genci -hangi yöntemle olduğu belirsiz şekilde yetki veriyoruz- adaleti ve güvenliği, huzuru sağlaması için beline de silahı takıp ortaya çıkarıyoruz. Bakın, bir örnek vermek istiyorum: Amerika’da belki de çok tecrübeli, iyi yetişmiş bir polis ama adalet duygusundan, insan hakları ve insanlık duygusundan mahrum olması nedeniyle yarattığı tahribata bakın. Amerika’da 100 şehirde sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Amerika yanıyor, bütün insanlar sokakta. Huzuru, güvenliği, adaleti sağlamakla görevli polis Amerika’nın cayır cayır yanmasına ve büyük bir bunalıma girmesine neden olmuştur. Biz bunlardan hiç örnek almadığımız gibi öylesine yetkilerle donatıp “Adaleti, hukuku ve güvenliği tesis et.” diye öyle bir gözü karalıkla gençleri salıveriyoruz ki ortaya, al sen Türkiye’de bunu sağla. Nasıl sağlanır? Nasıl biz adaleti tesis ederiz? Nasıl reformlar yaparız? Sözün özü, tabii ki geciken adalet adalet değildir. Adaletin hızlanması noktasında birçok maddenin yeniden zaten mecburen değiştirilmek gereği bulunmaktadır. O maddelerle ilgili değişiklikler tabii ki desteklenir ama benim ifade etmek istediğim, yasaları yaparken artık muhalefeti hasım sayarak tarafları ve kendinizden başkalarını hasım görerek, art niyetli görerek yasa hazırlayıp Türkiye’yi huzur ve güvene kavuşturamayız. Onun için gelin, demokratik ülkelerde ve hatta geçmişte Türkiye’nin yaptığı gibi katılımcılarla, ilgilileriyle, sivil toplumla ve muhalefetle ama en önemlisi yaşamayı işlevine kavuşturarak gerçekten bütünsel yargı reformunu yeniden başlatmak zorundayız. Parça parça yapılan şeyler her an yeni yeni torba yasaları davet etmekte, kanun sistematığı de bozulduğu gibi tamamen bir kargaşa sisteminin içine girmektedir. Buna başta işin zihniyetini değiştirmek suretiyle yeni baştan başlamak gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyorum Sayın Subaşı.

Şimdi, söz sırası Sayın Süleyman Bülbül’de.

Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkan, teşekkür ediyorum.

Komisyonumuza ilk 25/7/2018'de gelen Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dan sonra sekizinci torba yasa. Daha sonra Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun geldi, daha sonra 20/2/2019'da Ceza Muhakemesi Kanunun Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, daha sonra 4/7/2019'da Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, daha sonra 17/10/2019'da Ceza Muhakemesi Kanunun Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, daha sonra 14/4/2020'de gelen kanun geldi. Bu, bu şekilde torba kanun olarak geldi. Tabii, bu anlayış devam ediyor, torba kanun anlayışı. Artık, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen sistemle devlet, parti devlet sistemi haline geldi. Bu sistemle 27'nci Dönem Yasama Yılında 24 tane torba yasa gelmiş Meclisimize, 882 madde görüşülmüş ve kabul edilmiş, 23 temel kanun, 386 madde kabul edilmiş ama 6 KHK'yle 553 madde kabul edilmiş ama 60 Cumhurbaşkanı Kararnamesiyle 2194 madde hukuk düzenimize getirilmiş. Yani yasamayı temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisi ve yasamanın en etkin olması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Adalet Komisyonu açıkça baypas edilmiş, bu düzenlemelerle birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama yetkisi açısından etkisiz hâle getirilmiş. Daha önce Adalet Komisyonu olarak işsiz kaldığımızı birkaç yerde söylemiştim. Yargı reformu, yargı reformu olarak ikinci pakette gelince Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, HMK'ya gelince şaşırdım. Yani şu anda, bu memlekette HMK'nın yani tüketici mahkemelerini, adalete erişimi bir kenara bırakıp da doğrudan doğruya zorunlu ara buluculuğa gitmesini sağlayan bir ihtiyaç nereden kaynaklandı? Zaten bu ihtiyacın olmadığı belliydi, HMK değişikliği komisyonda 2 defa, 3 defa ne yapıldı? Ertelendi. HMK ile ilgili çok önemli bir talep olsaydı, halkın talebi olmuş olsaydı bu talep anında karşılanırdı. Demek ki ertelendiğine göre öyle çok bir talep yok. Neden yok? Çünkü, şu anda, vatandaşın, halkın ve Cumhurbaşkanı hükümet sisteminin bugüne kadar getirdiği talebi, adalet talebi var, hukuk talebi var; yargı bağımsızlığı, yargı tarafsızlığı talebi var; hâkimlik teminatı, tarafsız hâkimlere talebi var ve bu talepleri karşılayan yasa teklifleri yok. İlk yargı paketi geldi, bu strateji planı çerçevesinde zaten yargı strateji planı da sarayda açıklandı bildiğiniz gibi 30 Mayıs, geçen sene. Birinci paket geldi, birinci paket geçti, geçtikten sonra ne oldu? Anayasa'daki düşünce ve ifade özgürlüğünü sağlayan maddelere ihlaller mi ortadan kalktı, düşünce özgürlüğü ve yazdığı yazılarından dolayı cezaevinde bulunan gazeteci sayısı mı azaldı, ne oldu? Daha gazeteci sayısı arttı, yolsuzluğu yazarlar cezaevine atıldı, yedi yıl önce 16 yaşında "tweet" atan genç bir kızımız, yedi yıl önce attığı "tweet" nedeniyle adli kontrolle geçen hafta serbest bırakıldı, yani vatandaşın talebi HMK değil. Bu konuda yapılan bir çalışma var denge denetleme ağının "demokrasi talebi" diye bir rapor hazırlamış, geçen hafta açıklandı. Burada hukukun üstünlüğünün sağlanması, devlet kurumları da dahil herkesin kanun önünde eşit olması, adil bir anayasaya ihtiyaç konusunda vatandaşımız hemfikir, bu konuda vatandaşımız hemfikir. Ama ne yazık ki hukukun üstünlüğünün hayata geçeceğine dair vatandaşta yaygın bir inanç yok; aksine, vatandaşımızda yargının bağımsızlığını yitirdiği, siyasallaştığı, kanunların kişinin kimliğine göre farklı uygulandığı görüşü hâkim. Bu, neden hâkim? Daha iki hafta önce 2.739 hâkim, savcı ataması yaptınız, Sayın AKP Genel Başkanı çıktı, yargıçlara dedi ki: "Vicdanınıza göre karar verin." Şimdi, "Vicdanınıza göre karar verin." diyen Sayın AKP Genel Başkanı ise Kavala davasında, Adana Yüreğir'deki CHP Gençlik Kolları Başkanının davasında ve birçok davada yukarıda vermiş olduğu beyanatlarla talimat verdi yargıya, talimatla iş yapıldı. Bu, bir gerçek. Ataması yapılan 2.739 hâkim, savcının, -ilginç- AKP sıralarından gelen, AKP örgütlerinden gelen savcılar, hâkimlerin kuraları çok mu objektif, bilemiyorum, kura sistemini de araştıracağım önümüzdeki günlerde. Özellikle AKP'de etkin olan vatandaşların çocuklarının tayinleri Ege'nin güzel, Ege'nin sıcak ilçelerine çıktı; bunu da araştıracağız. Acaba bu kura sistemi nasıl oluyor? "Nasıl oluyor da Ege'nin bu güzel sahil yerlerine çıkıyor?" diye araştıracağız. Demek istediğimiz olay şu: Bütün yetkiler tek bir elde toplanmış durumda

arkadaşlar. Bu konuda şunu söyleyeyim, Söke örneğini vereyim, Söke’de 2 savcının, hâkimin tayininin örneğini vereyim yani bu konunun da araştırmasını yapacağımızı söyledi.

Şimdi, tek irade var arkadaşlar, tek irade. Tek irade her şeye karar veriyor. Tek irade diyor ki: “Hukuku ben bilirim, eğitimi ben bilirim, sağlığı ben bilirim, turizmi ben bilirim; her şeyi ben bilirim.” Tabii, bu neyi gerektiriyor? Artık, yasama yetkisini haiz olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu gelen torba yasalar -üzülerek söylemem gerekirse- milletvekili arkadaşların imzaları var ama sarayda hazırlanıyor. Sarayda hukuk politikaları kurulu var, sarayda eğitimle ilgili kurullar var. Bu kurullarda hazırlanıyor, ondan sonra geliyor Meclise, Mecliste biz komisyonda bir tek noktasını dahi değiştiremiyoruz, burada saatlerce konuşuyoruz ama noktasını dahi değiştiremiyoruz, ondan sonra komisyondan geçiyor, Meclise gidiyor. Yani bu durumda bizler ne yapmış oluyoruz? Meclisin denge, denetleme, yasama yetkisini kullanamıyoruz. Kuvvetler ayrılığı tamamen bitmiş durumda. Bununla birlikte, kuvvetler ayrılığı bitince yargı tamamen saraya bağlanmış durumda. Bu, bir gerçek arkadaşlar. Bu gerçek nereden belli? Biraz önce anlattığım gibi, kanunların kişinin kimliğine göre farklı uygulandığı görüşü vatandaşta araştırma sonucunda ortaya çıkmış durumda.

Bir de yargı uygulamada önemli. Siz ne kadar en iyi yasayı getirseniz de uygulama önemli. “Uygulama” denilince aklıma ne geliyor? HMK’deki değişiklik maddesi var, 151’inci maddeyi değiştiren madde var; o maddede avukatların tutuklanmasıyla ilgili bir düzenleme yapılmış. Hemen aklıma İstanbul’daki 8. Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimi geliyor arkadaşlar, hemen geliyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Çıkarma o.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Çıkarma işi, çıkarma, tutuklama değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – “Tutuklama” deyince olağanüstü bir şey oluyor Süleyman ağabeyciğim yani bizden habersiz bir şey mi oluyor dedim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Düzeltiyorum. Tutuklama da gelecek. Geliyor, geliyor Abdullah Bey.

8. Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimi vermiş olduğu kararda, davalı asil olarak katıldığı duruşmada hâkime “Sizi hâkim yapanlara beddua ediyorum.” diyen avukata asliye hukuku hâkimi tutuklama kararı veriyor. Ne zaman veriliyor? İstanbul Barosu müdahale ediyor, baro müdahalesinden sonra bu karar geri alınıyor. Vermiş olduğu karar şu, sayın asliye hukuk hâkiminin vermiş olduğu karar şu, diyor ki: “HMK’nin 151/4 maddesi gereğince eylemlerinin hakaret suçu oluşturabileceğine binan eylemin işlendiği yer ve zaman dikkate alınarak tutuklanmasına, tutuklanma kararına karşı yedi gün içerisinde sulh ceza mahkemesine başvurarak itiraz edebileceği bildirilerek verilen karar okunup açıklandı.” Şimdi, uygulama önemli dedim ya, hâkimlerimize bakın, hâkimlerimize bakın arkadaşlar, hâkimlerimiz şu anda sulh ceza mahkemesinin olduğunu düşünüyor. Sulh ceza mahkemesi diye bir mahkeme var mı? Yok, sulh ceza hâkimliği var. Yani bu mahkeme nereden çıktı?

İkincisi, bizim değişiklik getirmiş olduğumuz 151’inci maddeye değişiklik getirdiniz ya (4)’üncü fıkrası yok, (4)’üncü fıkra diye bir şey yok. O nedenle böyle uygulayıcı hâkimler, böyle uygulamalar olduğu sürece sıkıntı büyüyor. Bu nedenle HMK’nin 2012 yılından beri uğradığı değişikliklerle beraber şimdi getirmiş olduğumuz değişiklik talebi de beşte 1’ini ikame ediyor yani beşte 1’ine tekabül ediyor.

Şimdi, bu değişiklik neden talep edildi, içinde güzel maddeler var. Bir avukat olarak mesleğimi yaparken, dava açarken vatandaşın gider avansı ile delil avansı istediğimiz zaman bayağı yüklü bir miktar oluyordu. O madde delil avansı olarak ayrılmış; bilirkişi, keşif maddeleri ayrılmış, dava açma noktasından çıkarılmış. Çok güzel maddeler içinde var ama adaletle erişim açısından bizim defalarca eleştirdiğimiz önemli bir madde getirilmiş; tüketici mahkemeleriyle ilgili madde getirilmiş. Örneğin,

-madde olarak- tüketici uyuşmazlıklarında açılacak davalarda ara buluculuk şartının getirilmesi maddesi getiriliyor. Arkadaşlar, bu memlekette milletin adalete erişimini niye engelliyorsunuz, ara buluculuk nedir? Ara buluculuk alternatif çözüm yoludur, ara buluculuk iradi çözüm yoludur. İş hukukuna getirdiniz, iş hukukunda zayıf olan işçiyi işverenle yan yana getirip onun hakkını koruması konusunda yalnız bıraktınız. Dava açsa üç alacak işçinin -orada ikna ederek “Dava açarsan on yılda biter, beş yılda biter.” diye- en az parayla kabul etmesini sağladınız, emeğin sömürülmesine neden oldunuz. Avrupa Birliğinde iş hukuku davalarında ara buluculuk yok arkadaşlar. Biz, burada bas bas bağırarak: “Bunu sokuyorsunuz, biz buna hayır diyoruz ama ara bulucuğu getirdiniz, bari o işçi kardeşimize gidin zorunlu müdafî tayin edin dedik. Onu da kabul etmediniz, ne oldu şu anda? Şimdi de tüketici uyuşmazlıklarına ara buluculuk getiriyorsunuz. Ne olacak bu vatandaşta?

Şimdi, bana gönderilen evrak size de gelmiştir. TÖF: Tüketici Örgütleri Federasyonu. Genel Başkanı Fuat Engin aradı, buraya gelmek istedi -Sayın Başkan size de göndermiş- İstanbul’dan buraya katılmak istedi. Şimdi, buraya katılan arkadaşlara bakıyorum, hep bürokratlar katılıyor buraya. Hâkim arkadaşlar da var, bürokratlar da var, Barolar Birliğinden bir arkadaşımız var. Tüketici hakları örgütlerinin temsilcisi nerede?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Covid var biliyorsunuz, arkadaşlar da dışarıda oturuyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ramazan kardeşim, Covid var da iktidar taraflarında Covid için araları bayağı bölmüşsünüz, muhalefet tarafları çok sık sık oturmuş yani size var da bize yok bu? Şimdi, bakıyorum ben de biz bayağı sık sık oturuyoruz yani.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Milletvekillerimiz de var burada, başta oturuyor yani.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O, Egeli olduğu için onunla Covid fazla uğraşmaz.

Sayın Başkan diyor ki...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Biz değiştirmiştik burayı da tekrar sıkıştırmışlar.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Doğru söylüyor her türlü tuzağı kuruyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani biraz daha sıkıştırsanız biz burada...

Sayın Başkan, şimdi, Tüketici Federasyonu “Kardeşim, bu davaların, bu tüketici uyuşmazlıklarının zorunlu ara buluculuğa verildiği takdirde bizim adalete erişim hakkımız engellenecek.” diyor. Ve sorduğu soru şu: “Halk sağlığına zararlı bir ürünü piyasaya sunan kişiyle yahut sabit içtihatlarla yahut yasal düzenlemelere rağmen ısrarla hukuka aykırı olarak müşterilerinden çeşitli ücretler talep eden ve kartelleşen bankalarla hangi yönüyle hangi ara buluculuk müzakeresine gireceğiz?” “Tüketici ve tüketici temsilcisi olarak televizyon reklamlarına güvenerek telefon sipariş eden kişiye telefon yerine telefon kutusunun içine salatalık koyarak gönderen kişiyle ne müzakere edeceğiz ara bulucu olarak, ara bulucunun önünde neyi müzakere edeceğiz.” diyor ve diyor ki: “Hukuka aykırı işlem yapan taraf ile tüketicinin; onların birbirlerini ne şekilde anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını sağlayacak ara bulucu ne iş yapacak?” Doğru söylüyor. Ben bir ara bulucuyum arkadaşlar, benim de ara buluculuk belgem var. Milletvekili olmadan önce ara buluculuk işlemlerine katıldım. O nedenle bu sese kulak verin arkadaşlar, bu sese kulak verin. Ara buluculuk alternatif çözüm yoludur, alternatif çözüm yollarını yargının önüne koyup milletin, vatandaşın adalete erişimini engellemeyin; bu maddeyi tüketici örgütlerinin görüşleri doğrultusunda zorunlu ara buluculuktan çıkarın. Zaten ara buluculuk temelinde iradi.

Şimdi, biraz önce bizim Abdullah Bey vekilimiz açıklamalarda bulundu: “Adalet Bakanlığı verilerine göre hukuk mahkemelerinde şu kadar dava ara buluculuk nedeniyle azaldı.” Arkadaşlar, “yargı” demek adaleti tesis etmek demek; davanın azalması, dava sayısının azalması, iş yükünün

azalması o işin doğru olduğunu göstermez ki. Siz, adaleti tesis edebiliyor musunuz, ona bakacaksınız. “Cezaevinde uyuşturucu suçlusu 65 bin kişi var, cezaevlerinde de 300 bin kişi var, cezaevlerini boşaltalım.” deyip de suça göre boşaltmaya benziyor bu iş. Yani bu mantıklı değil, bu mantığa doğru gidersek çok sıkıntı çekeriz.

Değerli arkadaşlar, bunun dışında bu HMK değişikliğinde güzel olan, olumlu olan maddeler var -onu biraz önce söyledim, gider avansı meselesi, avukatların ve vatandaşların çok sıkıntı çektiği yerlerdi- ama eleştireceğimiz noktalar da var. Örneğin, 2’nci madde. 2’nci maddede, 28’inci maddede değişiklik yapılıyor. Burada, bazı muktedir kişilerin ve davalarının toplumdan, kamuoyundan kaçırılacağı konusunda hukuk camiasında bir kuşku var. Ne koyuyorlar oraya? Koymuşlar, eklemişler. “Yargılamayla ilgili kişilerin korunmaya değer üstün menfaati olursa gizli duruşma kararı alınabilir.” diyor. Kim bu kişiler arkadaşlar? Acaba bu kişiler Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı, acaba bu kişilerin o Kavacık’daki davası mı, açılacak davaları mı? Acaba bu kişiler muktedir olan yukarıdaki icraat kısmında bulunan, iktidarda bulunan vatandaşlar lehine açılan davalarda görülecek kararlar mı? Niçin gizli? Aleniyet ilkesi var. Bu Anayasa’daki aleniyet ilkesi gereği, duruşmalardan vatandaşın haber alma hakkı var, basın özgürlüğü var, bilgilendirme hakkı var. Anayasa’nın bütün maddelerini ihlal edecek bir husus bu. Bu nedenle, bu düzenleme açık ve net söylüyorum: Bazı muktedir kişilerin, kurumların davalarının; toplumdan, kamuoyundan haber alma, bilgilendirme hakkını engelleyen bir madde olarak getiriliyor. Bunun mutlaka çıkarılması lazım. Ayrıca önemli bir madde daha var. Mevcut...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddelere geldiğimizde bunları değerlendirek.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, 2 maddeyi söyleyeceğim.

Biraz önce açıkladığım 151’inci maddedeki düzenleme... “Duruşma düzenini bozan” diye yani hâkimlere olumsuz takdir yetkisi ve keyfiyet veren düzenleme... Biraz önce anlattığım karar yani böyle hâkim arkadaşlar var, hakim arkadaşların içerisinde vicdani kararlar verenler var, doğru kararlar verenler var, onları bir kenara ayırıyorum da “Memlekette AKP süzgecinden geçmiş, AKP’lilerin içinden gelmiş, AKP üyesi kaç tane hâkim, savcı atadınız?” diye sordüğümüz zaman yanıt gelmedi. Bu hâkim arkadaşların vereceği kararlara kim adaletli olarak inanacak arkadaşlar?

Bu çerçevede özellikle bir madde daha 17’nci madde var sesli ve görüntülü duruşma olayı... Bunun toplumu ilgilendiren davalarda, siyasi davalarda keyfiyet yaratacağı açık yani güvenlik nedeniyle başka yere taşıma imkânıyla ilgili, rızası olmadan sesli görüntülü kayıt olma davası siyasi davalarda keyfiyet yaratacak. Bu çerçevede maddelerle ilgili üç madde hakkında görüşümü ortaya sundum.

Arkadaşlar, şunu söylemek istiyorum: “İklim” yargı demek, “yargı reformu” demek iklim demek. Demokrasi iklimi olmayan, özgürlükler iklimi olmayan, tek adam rejiminin olduğu yerde, demokrasi ve özgürlüklerin iklimi olmayan yerde yargı reformu mu olur arkadaşlar ya, yargı reformu mu olur? Neyin reformunu yapacaksınız? Sen atamışsın hâkimi, belirli kadrolardan ve -geçen haftaki iddialara göre- partilere kota verildiği iddiaları var; çok önemli bir iddia bu, MHP’ye kota verildiği iddiası var. Bu iddialara karşı bir yanıt yok ve o atanan hâkim ve savcılardan vatandaş çıkıp adalet bekleyecek. Böyle şey olabilir mi?

Arkadaşlar, “Barolarla ilgili, TMMOB’la ilgili, meslek örgütleriyle ilgili düzenleme yoktur.” diyecek Adalet Bakanı, 4/5/2020’de, 5’inci ayın 4’ünde; Türkiye Barolar Birliği Başkanı da, o da aynı gün çıkıp “Öyle bir düzenleme yok.” diyecek, bir gün sonra, tek adam çıkacak, saraydan “Böyle bir düzenleme için talimat verdim.” diyecek. Ben buradan açıkça söylemek istiyorum: Sayın Adalet Bakanı, sizin bu konudan haberiniz yok mu? Bu konudan haberiniz yoksa, bu düzenlemeyi saraydaki o “Hukuk Politikaları Kurulu” denilen kurul mu hazırlıyor? Adalet Bakanının haberi olmadığı bir hususta, barolarla ilgili, meslek örgütleriyle ilgili bir düzenleme yapılıyorsa Adalet Bakanlığının orada

ne işi var? Arkadaşlar, hukuk devletin olmadığı, yargının bağımsız olmadığı, tarafsız olmadığı bir ülkede reform böyle olur. Böyle olan reformdan da ne çıkar? Güvenlik politikaları çıkar, bekçi kanunu gelir Meclise, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki değişiklikler gelir komisyonlara; özgürlüklerle ilgili, hukuk devleti yapılanmasıyla ilgili hiçbir şey gelmez. Muhafız olanlar cezaevine gider, komisyonlar ise Mecliste bekçi kanunları ve Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'yla uğraşır.

Teşekkür ederim Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Bülbul.

Şimdi söz, Sayın Turan Aydoğan'da.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

Bütün konuklarımıza ve katılan, mesai veren bütün arkadaşlara emeklerinden dolayı teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, bir yasa ihtiyacı “Bu yasa niye yapılıyor?” demeyi doğru bulmam ben kendi adıma; ihtiyaçtır, süreç içerisinde imbikten geçirile geçirile getirilir ve yapılır. Ama şu soruyu sorma hakkımızın olduğunu düşünüyorum: İvedilikle gelmesi gereken başka yasalar yok mu bu Mecliste? Türkiye'deki sosyal hayatı, siyasal hayatı, toplumsal hayatı, hatta bundan çok da etkilenen ekonomik hayatı daha ivedi gelerek hayata geçmesi gereken birtakım yasalar yok muydu? “Bu yasa niye geldi?” demiyorum ama bakın, ısrarla söylüyorum. Bu yasanın iyi kötü yanları var, tartışırız, oluş şeklini tartışırız; o, ayrı bir konu ama Türkiye'nin çok ciddi sorunları var ve biz zannediyoruz ki usul yasasını değiştirdiğimizde ekonomik hayatı da düzenlemiş olacağız. Böyle bir şey olmayacak, bunu siz de biliyorsunuz. Yani usul yasasındaki değişiklikleri yaptığımız zaman, siyasal ve ekonomik hayatımız rayına girmeyecek, ertesi gün kapımıza yatırımcılar dayanmayacak, ertesi gün “Biz çok güzel bir devlet yönetimine sahibiz.” demeyecekler ve bu yasanın tarafı olabilecek, uyuşmazlıkların tarafı olabilecek insanların da hayatı bu yasadaki değişiklikler nedeniyle doğrudan düzelmeyecek. Bir defa bunu bilelim, bunu önümüze koyalım.

Şimdi, bu yasa özeline geldiğimiz zaman, dediğim gibi, tabii, olumlu yanları var yasanın ama burada dikkat çekmemiz gereken, olumlu yanlarına övgü yapmak değil, bu yasanın dikkat çeken noktalarını burada eleştirip yeni bir düzen arayışı içerisinde birlikte girebilmektir yani bir kolektivizm, bir akıl birliği yaratabilme meselesidir. Şimdi, tabii, o maddelere gelindiğinde tek tek söyleyeceğim ama dikkat çeken ana maddelerden biri 2'nci maddedeki aleniyet meselesi. Çok net, çok net yani bunun tartışılabilirliği hiçbir alanı yok, arkadaşlarımız da dile getirdiler. Anayasa'nın 141'inci maddesi çok açık arkadaşlar yani “Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın ve kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir.” Şimdi bu madde bu kadar net, bu kadar açıkken biz durumları itibarıyla bazı arkadaşları... Tam ifadeyi kullanacağım, “Yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde” bu çok subjektif bir ifadedir, Anayasa'nın açık hükmü karşısında çok subjektif bir ifadedir. Yakın tarihimizde yaşadığımız olaylar var, hukuk garabetleri yaşadık biz yakın bir tarihte. Mesela, İstanbul'dan örnek vereceğim, İstanbul vekillerimiz bu işi çok yakında biliyor; İstanbul'da bir kaçak yapı meselesi gündeme düştü. Gayet doğaldır, herkesin başına gelebilir, hepimizin başına gelebilir. Kaçak yapı sıradan, adi bir meseledir; hukuki tarafları itibarıyla açıklığa kavuşması gereken bir şeydir. Kaçak yapının ilgilisi sarayın İletişim Koordinasyon Başkanı galiba, değil mi? Tam olarak bilemiyorum, saraydaki politikalar... İletişim Başkanı, adı geçti. Adı geçtiği yerde bizim orada belediyemizin, büyükşehir belediyemizin grup başkan vekili olan il başkanımız, Üsküdar Belediyemizin Grup Başkan Vekili olan İlçe Başkanımız bu konuyla ilgili kendilerine şikâyet geldiğinden dolayı ilgilendiler ve ortaya bir gariplik çıktı. Hukuk bir şekilde bizim ilgilenen, görevini yapan yani yetimin hakkını korumaya kalkan, tüyü bitmemiş yetimin hakkıyla ilgili orada yol yürümeye

kalkan 2 arkadaşımıza dava olarak döndü. Yani, bir kaçak yapının yapılış nedeniyle ilgili hızlı bir yargı serüveni yerine 2 arkadaşımız hakkında hızlı soruşturma açılmasına döndü. Bunu neden anlatıyorum? Bunu şundan dolayı anlatıyorum: İşte, bu hüküm de bunun gibi bir şeydir. Arkadaşlar haklı olarak soruyor: “Anayasa’nın açık hükmüne rağmen böyle flu, kim adına kullanılacağı belli olmayan, niyeti çok tartışılabilir bir hükmü buraya niye koyuyorsunuz?” İki, ben size açıklıkla söylüyorum, çok net söylüyorum, burada kayıtlara geçiyor: Bu, Anayasa Mahkemesinden döner kardeşim. Hangi Anayasa Mahkemesi olursa olsun bu açık hüküm karşısında bu maddeyi buraya yerleştirdiğiniz zaman o Anayasa Mahkemesi hangi saikle bakarsa baksın buna bir yer bulamaz, yok bulamaz. Ve hepimiz hukukçuyuz ya. Bu kadar kör gözün kör parmağına, nerden ihtiyaç hasıl olduğu belli olmayan bir maddeyi buraya yerleştirmeyi kimse anlatamaz, bize anlatamazsınız, bize anlatamazsınız bunu Genel Kurulda. Bakın, burada açık, net söylüyorum: Israrlı olmayın bu maddede. Bu maddeyle altı ay insan koruyabilirsiniz, sekiz ay koruyabilirsiniz, Anayasa Mahkemesinden döner gelir ondan sonra kimseyi koruyamazsınız. Korumak niyeti kime aitse onu bilemiyorum, tabii kötü niyetle de bakmak istemiyorum.

Şimdi, az önce söylediğim aleniyetle alakalı bir başka şey 18’inci maddede var. Hem avukatlık hukuku açısından baktığımızda hem duruşmaların aleniyeti açısından baktığımızda “taraf avukatları” ibaresiyle sıkıştırılmış, geri kalan tüm avukatların duruşma salonlarından takır takır tahliye edileceği bir hüküm koyuyorsunuz. Ya, bu değildir ki adliyelerin olması gereken yapısı, yargılamanın olması gereken yapısı bu değildir ki. Hepimiz çıkıyoruz burada “Sacayağı, sacayağı, sacayağı” diye tekrarlıyoruz. Ya bu sacayağının bir ayağına sürekli kötü davranarak, sürekli dışlayarak ki yakın tarihte onların mesleki örgütlerine yönelik olarak da tartışılır hükümler söylüyorsunuz, ben tabii, metni görmediğim sürece o konuyla ilgili konuşmam, önümüze gelir burada konuşuruz ama Sayın Cumhurbaşkanı söylüyor, o söylüyor, bu söylüyor yani bir Covid salgını döneminde en son konuşulacak konuları konuşur hâle geliyoruz ve yargının üçüncü ayağına üvey evlat muamelesinden öte evden kovulacak evlat olarak bakar hâle geliyoruz. Bu nedir ya? Yani avukatları duruşma salonundan dışarı çıkarmak. Ağzını açan avukatı, hâkimler bundan sonra dışarı atar bu hükmü koyarsanız çünkü gerçekten yargının ana sorunlarından bir tanesi de uygulayıcılar meselesidir. Ugulayıcılardan kastım bu yargıda uzun süredir emek veren insanlar değil, yeni ihdas ettiğimiz, hatta burada birkaç toplantı öncesinde Yılmaz Bey’in yerine Sayın Köylü yönetirken açık açık söyledi ya “Hâkimler başımızda tıraş öğreniyorlar.” dedi. Böyle bir yargı düzeninin olduğu yerde bu dengeyi kurmayı her türlü ihlale açık hâle getirecek ki avukatlık hukuku bakımından direkt ihlal olduğunu söylüyorum, mahkemelerin aleniyeti açısından da direkt ihlal olduğunu söylüyorum. Usulde başka hükümler varken böyle bir hükme neden ihtiyaç duyuyorsunuz anlamak mümkün değil. Ha bizim görevimiz şudur: Burada bu eleştirileri yaparak tarihe not düşmektir, akıl birliği aramaktır ama yeri geldiğinde dediğim gibi yarın Anayasa Mahkemesi önüne gittiğinde de buradaki tutanakları Anayasa Mahkemesi değerlendirir.

18’inci madde de bu anlamda aleniyetle alakalı ve Anayasanın 141’inci maddesindeki kısma da doğrudan girdiğini düşünüyorum. 17/4, dava nakli; yıllarca avukatlık yaptım, ben, hukuk davalarında sizin buraya tarif olarak koyduğunuz kadar büyük bir gerilim görmedim; ceza davalarında gördüm, gerçekten, siyasi davalarda vesaire. Toplumun büyük bir kesimini tahrik edebilecek davalar vardır. Hatta tedbiren tutukluluk hâllerini biliriz biz, yani tarafların birbirine müdahalesinin olmaması için hâkimlerin vicdanı aslında içeride tutulmaması gereken insanın bile bir süre tutulmasına meylettiği zamanlar olur ki bunu hukukçular anlarlar, toplum daha büyük bir infiale... Ya hukuk davasında nedir bu kardeşim? Bir hâkim durduk yerde, “Ben bu davayı güvenlik açısından doğru bulmuyorum, naklet.” Hâkim böyle bir yetkiyi nereden aldı? Bu nedir, böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir madde koyulabilir mi? O zaman ben şunu söylerim: Türkiye’de düzeni iyice bozdunuz, herkes birbiriyle husumetli. Bir hukuk davasında bile birbiriyle gerilim hâlinde ve orada o dava görülemeyecek bir düzeniniz var;

asayışı sağlayamıyorsunuz, taraflar arasındaki iletişim kopmuş, Türkiye taraflaşmış, Türkiye bir hukuk davasına bile tahammül edemeyecek bir atmosferin içerisinde ki bu, yönetenlerin beceriksizliği olur, usul hükümleriyle oynayarak bir hukuk davasının yerinin değiştirilmesi nedeni olmaz. Çok bağışlayın, ben bunun acemice bir hüküm olarak koyulduğunu düşünüyorum, Türkiye'ye yakışmıyor bu tip şeyler. Hukuk davasını bir mahkemede göremeyecek hâkim orada oturmamalı kardeşim, oturmamalı. Ve bunu koyarsanız söylüyorum, hâkimler üzerinden yük atacaklar. Ufacık gerilimi olan davalarda “Benim başım derde girmesin.” savcıların dava açtığı gibi “mahkeme ne yaparsa ne yapsın” gibi bir hüküm ve bunu hâkimin tasarrufuna bırakıyorsunuz, olacak şey değil.

Şimdi, bunun gibi hükümleri görelim. 7’nci maddede belirsiz alacakla ilgili Sayın Öztürk bir şey söyledi, şimdi burada yok ama yine de biz bunu not düşelim, dedi ki: “Orada verilen süreye rağmen eğer vatandaş talepte bulunmuyorsa, talep hakkının son bulduğunu hükme eklemek gerekir.” Bunu çok tehlikeli buluyorum çünkü belirsiz alacak davası genel zaman aşımı sürelerini öldürecek bir dava değildir. Alacağın geneliyle alakalı bir zaman aşımı süresi dolmamışsa vatandaş, hakkını her yerde arayabilir, o davayı müracaata bile bırakabilir, başka şey yapabilir. Haklarına yönelik olarak “Sen bu hakkı süresinde, genel zaman aşımı süresi devam ederken bu hakkı kullanmadın.” deyip...

Burada aslanan şu olmalı arkadaşlar; talep edenin, hakkına bir an önce ulaşma isteği olmalı. Bu bir hukuki istikrar meselesi değildir. Belirsiz alacak davası, talep edenin hakkına hızlı ulaşması meselesidir yoksa karşı tarafın bir an önce orada borçtan kurtulması ve gerçekten genel anlamda borcu devam eden birini ari olarak hayata sürmek değildir. O yüzden o bakış açısını tehlikeli buluyorum, buraya da kayda geçmesi anlamında söyleyeceğim. Yine, 59’uncu maddede tüketici hukukuyla ilgili düzenlemeyi Süleyman Bey söylediği için çok üzerinde durmayacağım, vahim buluyorum. Tüketici hakem heyetleri varken yani iş hukukunda getirilen ara buluculuk meselesinin ne hâle getirdiğini yargılamaları hepimiz biliyorken, tüketici hukukunun da zorunlu ara buluculukla karşı karşıya bırakılmasını, kendi meslek kuruluşları, kendi dernekleri bu kadar dile getirirken buraya yerleştirilmesini çok doğru bulmuyorum. Hangi ihtiyaçtan kaynaklı olduğunu arkadaşlar açıklayabilirler. Biz, her söylediğimiz doğrudur yanlıştır anlamında söylemiyoruz. Ama ana meselenin şu olduğunu söylüyorum, ana mesele, Sayın Zeynel Emre’nin de ortaya koyduğu gibi Türkiye’de yargının üç başlıkta sorunları var.

Bir, bağımsız ve tarafsız bir yargımız yok bizim. Yargı, doğrudan yürütmenin bakın, adres gösteriyorum onun bunun şunun diye saymıyorum. Doğrudan yürütmenin ağır dahil altında bir yargıya sahibiz.

İkincisi, yargının uygulayıcı sorunları var, az önce söyledim yani yeni hâkim ve savcıların yetersizlikleri ya da yargı düzeninin politikleşmesi nedeniyle ciddi anlamda yargıda uygulayıcı sorunu var. Bunun örneklerini arkadaşlarımız verdiler. Sayın Cumhurbaşkanı tahliye edilmiş bir gençlik kolu başkanıyla ilgili konuşuyor yani bu olacak şey değildir ya. Ben kendi adıma bir milletvekili olarak, karşıtım bir siyasi partinin herhangi bir şekilde yargılanan bir biriminin başındaki, yanındaki kişi serbest bırakıldığında asla serbest bırakılmasını eleştirmem, yargılama sürecini eleştirebilirim ama özgürlüğü eleştirmem, özgürlük eleştirilmez. Gencecik bir çocuk ki kayıtlar ortaya çıktı, açıkça yalan konuşulan, açıkça iftira atılan bir sürecin içerisinde önce yargı serbest bırakıyor, Sayın Cumhurbaşkanı konuşuyor, konuştuktan sonra toplanıyor, tutukluyor, İzmir’de bu yaşanıyor. Bakın, bunlar Anayasa Mahkemesi kararlarıyla ilgili de yaşanıyor, AİHM kararlarıyla ilgili de yaşanıyor, burada Osman Kavala meselesi örnek verildi. Bunun gibi AİHM kararları var. AİHM kararlarına Sayın Cumhurbaşkanının set çektiği noktada yargının hiçbir birimi uyamıyor. Böyle bir yargı düzeninin içerisindeyiz biz.

Aynı şekilde, AİHM’in de ahlaki davranmadığını düşünüyorum ben. AİHM ahlaki davranmış olsaydı 2018 yılında OHAL sona erdikten sonra bizim burada yasa çıkarıp, ondan önce de OHAL

döneminde Anayasa Mahkemesinde, ondan önce kurullarda insanların hak aramalarını engelleyecek birtakım engelleri AİHM meşru saymazdı. “Bana ihtilaflar gelsin.” diye ikiyüzlü bir duruş göstermiştir AİHM, bunu da burada tespit edelim, ikiyüzlüdür, “Türkiye’den ihtilaflar gelsin.” diye ikiyüzlü bir duruş göstermiştir.

Bunun karşılığında ne oldu? Dünyanın hiçbir ülkesinde görülmeyecek derecede Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapıldı. Anayasa Mahkemesi Başkanı açıklıyor, 266 bin başvuru söz konusu Anayasa Mahkemesine, bunların galiba yüzde 10’u olumlu sonuçlandı. Verilen kararların neredeyse tamamı adil yargılanma hakkının ihlaliyle ilgili yani tamamı adil yargılanma hakkının ihlaliyle alakalı. Anayasa Mahkemesi Başkanı diyor ki: “Dünyada hiçbir anayasa mahkemesinin karşılaşmadığı bir iş yüküyle karşı karşıyayız. Şu anda derdest şu kadar...” falan, filan... Millet “Fantezi olsun.” diye mi Anayasa Mahkemesine gidiyor? Her yapılan yargılamanın bir maliyeti var. Cebinde 1 lirası olmayan insanlar bile o maliyete katlanarak bu ülkede hak arıyorlar. Bu kadar ihtilafın olduğu bir ülkede her şeyin doğru gittiğini söyleyebilecek bir yiğit ben görmüyorum, hukuk adına görmüyorum.

Kamuoyu araştırmalarını saray da yaptırıyor, herkes yaptırıyor. Ortaya çıkan bir gerçek var, insanlar yargıya güvenmiyor. Yargıya güvenmemenin ana başlıkları -işte az önce söylediğim gibi- bağımsız yargının olmaması, uygulayıcılarının politikleşmesi. Hâkimlerin siyasi görüşü olur, olmalıdır. Siyasi görüşü olmayan hâkime –ne diyeyim ben kardeşim- amiyane tabirle “Ottur.” derim. O entelektüel birikimde değilse zaten hâkimlik yapmaması gerekir. Hâkim o entelektüel birikimde değilse, siyasi olarak ayırt edici, mümeyyiz durumda değilse hâkimliğin gerektirdiği entelektüelliğe de sahip değildir ama hâkimin siyasi tavrı olamaz, hâkimin siyasi bağı olamaz. Hâkime baktığımızda bir siyasi partiyi görürsek o ülkede hukuk olmaz, demokrasi olmaz, bağımsız yargı olmaz, tarafsız yargı olmaz. Hâkim göbeğini çatlatırsa da doğru işler yapsa da ön yargıyla karşı karşıya kalır. Yeni yarattığımız düzende böyle bir şey var. Hâkimlere bakıyorsunuz, Sayın Cumhurbaşkanı konuşuyor, ona göre tavır alıyorlar. Hâkimlere bakıyorsunuz, sarayın Hukuk Politikaları Kurulunun başındaki adam konuşuyor, sıkıştığı yerde kendini kurtarmak için feryat eder hâle geliyor.

Bu sulh ceza hâkimleri tarihin en ağır vebalinin altındaki hâkimlerdir. Türkiye’deki özgürlük katliamının altında imzaları vardır bu sulh ceza hâkimlerinin. Bu arkadaşların önüne gönderilen herkes silsile hâlinde, biri tutukladığında diğerinin de tutuklamayı tekrar ettiği bir süreç hâlinde yürüten bir yargı düzeni var. Türkiye’nin kanayan yarasıdır ve buraya neşter atılması gerekir. İşte, bağımsız ve tarafsız olmayan yargının en büyük örneği o sulh ceza hâkimleridir. Heyetler hâlindeki yargıya güvenmeyen Türkiye’nin gerçeği budur, politikleşmiş sulh ceza hâkimlikleridir.

Uzatmayacağım Başkanım, söz verdim size ama bunları da burada kayda geçirmeliyiz.

Bir şey daha var, Türkiye’de paralel hukuk düzeni vardır. Türkiye’nin hukuk düzeni paraleldir. Sarayda “Hukuk Politikaları Kurulu” diye bir kurul var kardeşim. Türkiye’nin bir HSK’si var, bir Adalet Bakanlığı var, bir yasama organı var, bir hukuk politikaları var, bir de sarayın danışmanları var. “Yasalar nerede yapılıyor?” denildiğinde sahibini bulmakta güçlük çekiyoruz. Abdullah Bey’e haksızlık etmek istemiyorum, bu yasa açısından bunu söylemiyorum, bu yasa bir olgunlaşma süreciyle gelen bir yasa. Ama bir gün yatıp kalkıyoruz, bir yasa düzenlenmesi gerektiği söyleniyor, sarayın danışmanından çıkıyor, buradaki grup başkan vekillerinin eline tutuşturuluyor, sonra arkadaşlarımız altına imza atıyorlar, saraydan bize yasa geliyor.

Arkadaşlar, ben bu Anayasa’nın doğru olduğuna inanmıyorum bir defa. Bakın, bu Anayasa’da her ne kadar sadece yasama organına verilmişse yasa teklifinin yapılması ki bunun doğru olduğuna inanmıyorum. Bu, yasaların doğru yapılmasına da engeldir. Yasama üzerinden yapılması gerekir ama bana göre yürütmenin dahli de olması gerekir, teknokratların dahli de olması gerekir, bu konuyla ilgili

olan herkesin dahlinin doğrudan olması gerekir. Bugünkü acayıplığı yaşamamamız için bu sistemin doğru olması gerekir. Ama iddia ettiğiniz yasama organı bu işin hiçbir yerinde yok.

Arkadaşlar, Adalet Bakanlığımız var bizim, bizim Meclisimiz var, Mecliste komisyonlarımız var. Sarayda Hukuk Politikaları Kurulu ne iş yapar ya, ne iş yapar? İşte, arkadaşlarımızın söylediği gibi hâkimlere dahleler, sonra da -çok utanıyorum, yani hocanın bu ifadesinden dolayı çok utanıyorum- bir ikrarla “Ben aslında suç işledim ama 2014’ten sonra bu suç olmaktan bu çıktı.” Bu kadar erdemsiz duruma düşmüş olan bir kurul üyesinin hâlâ sarayda oturuyor olması bizim açımızdan bu yaptığımız faaliyetin hepsinin gölgeli hâle gelmesinin nedenidir. Ben, saraydan buraya kanunların dayatılması yerine -burada farklı saflarda yer alıyoruz, farklı siyasi düşüncelerimiz var, gayet de doğaldır, keşke bu çeşitlilik de artsa- buradaki arkadaşlarımızın yaratıp getirdiği metinlerle beraber işimi yapmak istiyorum. Saygı duyacağım metinler onlar. Bunlara da saygı duyuyorum, kuşkusuz bir emektir ama ana saygı duyacağımız, bu sorunların çözüm noktası, bağımsız ve tarafsız yargının dahilden kurtarılmış, bunların tamamının çözüm noktası budur işte. Bakın, burada bir metin geliyor, az önce söyledim, metnin içerisinde diyorsunuz ki: “Bazı kişiler, efendime söyleyeyim, kapalı duruşma muhatabı olsun.” Anayasa’daki eşitlik ilkesine göre bunu nasıl yapacaksınız? 141’i de geçtim. Kim kiminle eşit olmayacak da bu haktan yararlanacak? İşte, ısmarlama olunca bu metinler bu sorunları yaşıyoruz.

Kusura bakmayın, daha söyleyeceğimiz çok şey var.

Kullandığım üslup dolayısıyla heyecanımı bağışlayın, kimseyi töhmet altında bırakmak için bunları söylemiyorum.

Canım yanıyor, bu ülkede çocuklarımız yaşayacak, zaman kaybediyoruz; burada yaptığımız işi küçümsemek anlamında söylemiyorum ama esaslı çözümler anlamında zaman kaybediyoruz, hepinizi de akıl birliğine davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum, Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKAN YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Zeybek, buyurun.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir “yargı reform paketi” diye bir yasa teklifimiz var ama tabii ki bunun içerisinde arkadaşlar ısrarla belirttiler yani bizim de desteklediğimiz olumlu maddeleri de var, değişiklikler de var ama buna lütfen hiç kimse reform falan demesin. Yani her zaman yapılabilen usule ilişkin teknik düzenlemeler yapılıyor, birkaç yıldır yargıda reform çalışmaları yapılıyor, açıklanıyor ama şimdiye kadar gelen tekliflerin hiçbirinde reform yoktur.

Bu reformları önceki yıllarda da yaptık biz. Ben hiç unutmuyorum, 2009 yılında “yargıda reform paketi” adı altında çok büyük çalışmalarla bir teklif geldi ama yargıya hiçbir şey katmadı, daha doğrusu o düzenlemeler yargıya güveni arttırmadı, azalttı, yani niye azaltılıyor? O zaman sorun sadece yasalardan kaynaklanmıyor bizde. Sorun uygulamadan kaynaklanıyor. Ne uygulama? Yani şunu hepimiz biliriz: Demokrasinin asla vazgeçilmezi kuvvetler ayrılığıdır, kuvvetler ayrılığı yoksa demokrasi demenin anlamı yoktur. Hukuk devletin vazgeçilmezi de bağımsız yargıdır. Bunu sağlayamadığımız sürece ne kadar yasa yaparsak yapalım, ne kadar değişiklik getirirsek getirelim, bunlar ne kadar olumlu olursa olsun, Türkiye’de yargıya güveni de artıramayız, adalet de dağıtamayız. O zaman, tabii ki bu teklifler gelsin ama gelin işte iktidar milletvekilisiniz, bağımsız yargı için yapılması gereken bir teklif verdik, siz de verin; gelin birlikte ya bağımsız olsun. Yani şu istenmiyor Türkiye’de.

Bakın, yargı bağımsızlığının önceliklerinden biri önce evet adalet isteyeceksiniz yani bağımsız bir yargı isteyeceksiniz, bu zorunluluk. Bu inanç olacak. Yani bana adalet değil, herkese adalet, herkesin

yararlanacağı bir kanun. “Bize hizmet etsin de gerisi umurunda değil” diyorsanız boşuna bu çalışmalarını yapmayın yani öyle derim, hiç gerek yoktur.

Şimdi, arkadaşlarım değişti, hakikaten temel nokta eğer bağımsız yargıya ki odur bunun için gereken çalışmaları, gereken teklifleri buna Anayasa değişikliği dâhil, yasa değişiklikleri dâhil, bunu başaramıyorsa değerli arkadaşlarım, bu tekliflerin, bu yasal değişikliklerin yargıya hiçbir katkısı olmayacaktır, hiçbir katkısı olmayacaktır. Ha, olumludur, olur yani olumlu, şimdiye kadar yapılan değişiklikler hep olumsuz muydu? Ama olumsuz olanları değiştiremediğimiz sürece bunlar anlam ifade etmiyorlar. Bunun için bakın, 2009 yılındaki reformlardan bir yıl sonra 2010 yılında bir Anayasa değişikliği yaptık, yargıyı FETÖ’ye, o zaman hizmet hareketi cemaate teslim ettik. Bakın, Türkiye’de yargının kırılma noktasıdır o 2010 Anayasa değişikliği. Yani, orada 2 madde değiştirildi zaten 2 madde için referandum yapıldı, birisi Hâkimler Savcılar Kurulunun diğeri de Anayasa Mahkemesinin değişiklikleri. Hepimiz şunu gördük, hepimiz de biliyoruz. Evet, o zaman yargıyı FETÖ hâkimiyeti altına almadı mı, aldı. Bu görülüyor muydu, görülüyordu. Yani ben o dönemde cumhuriyet savcısı olarak görev yapıyordum, siyaset yapmadık ama hiç olmazsa teknik insanlara ya da inanın tanıdığım eşim dostum olan AK PARTİ’li siyasetçilere “Yapmayın bunu.” dedim, yapmayın. Bakın, bu cemaatin kontrolü altına sokmayın bu yargıyı, bu yargı milletinsiz bunu etmeyin, sonuç bu olacak, oldu mu değerli arkadaşlar, oldu. O zaman hatta bak...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Anayasa mahkemesinin iptali oldu.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Ya, o Başkanım yapmayın yani şimdi o olmasaydı olmayacak mıydı? Onların planları yapıldı, o Anayasa değişikliği Amerika’dan geldi, teklif oradan geldi. Bunu görmezseniz, bakın 2011 yılında ben dedim ki “Bu yargı bir cemaatin kontrolü altında, bunu yapmayın.” Siyasiler şunu söylüyordu o zaman “Yargı bağımsız ve tarafsızdır.” Bugün de siyasiler diyor, bir kısım siyasiler “Yargı tarafsız ve bağımsız.”

Değerli arkadaşlar, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle yargı FETÖ’ye teslim edilmişti. O yanlış görüldü, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle de yürütmeye teslim edildi. Şunu eğer kabul etmezseniz, “Evet yargı şu anda yürütmenin kontrolü altında.” diyemiyorsanız bu yasalarla boşuna uğraşmayın, hiçbir şeyi değiştiremezsiniz, yargıya güveni artıramazsınız, adalet dağıtamazsınız,. Dağılmadı, dağıtılmıyor şu anda adalet. Yani bazılarını dağıtıyor tabii, isteğe göre dağıtılıyor ama talimatla adalet dağıtılır mı? Talimatla dağıtılıyor adalet, talimatla. Talimat bekliyor, hâkim, savcılar inanın talimat bekliyorlar. Bir soruşturma için bakın, en son, Serik’te belediye başkanının rüşvet almasıyla ilgili, 2 tane bakanımız, Sayın Dışişleri Bakanı ve Kültür ve Turizm Bakanı “rüşvet aldı.” Yani 2 tane bakan diyor ki “ Serik Belediyesi rüşvet aldı.” Açıklıyorlar, aslında biliyorlar da kimin aldığı ya da kimin verdiğini biliyorlar. Biz hemen soru önergeleri verdik, yargıyı göreve davet ettim ben dedim ki “Arkadaş, 2 tane bakan rüşvet aldı ey belediye başkanı diyor, ne duruyorsunuz?” kılı kırkırmadı. İnanın o savcılar ki basın açıklaması da yaptım. Antalya Cumhuriyet Başsavcılığı bir hareket yani rüşvet var dedim, o rüşvet. Rüşveti devlet meşrulaştırabilir mi? Yargı eğer rüşveti görmüyorsa nasıl adalet dağıtacak, nasıl görev yapabilecek? Daha hâlâ bir şey yok, hâlâ hiçbir şey yapılmadı. Hâlâ duruyor, bir ay oldu o rüşvet, 2 bakan biliyor, yargı oturuyor, İçişleri Bakanı oturuyor, diğer Kültür ve Turizm Bakanı oturuyor falan.

Şimdi, gerçi bunları maddelerde daha detaylı açıklayacağım yani yargının taraflı olduğunu, taraf olduğunu belgeleriyle söyleyeceğim ama şunu ısrarla belirtmek istiyorum: Bugün Hâkimler ve Savcılar Kurulu tamamen yürütmenin organı gibi çalışıyor, Hâkimler ve Savcılar Kurulu şu anda yürütmenin bir organıdır. Yani “Anayasa’da şöyle yazdı, böyle yazdı.” değil... Yani, o Anayasa değişikliğiyle işte “yüksek” kelimesi çıkarıldı, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluydu; hakikaten isabetli bir değişikliği

o yani yüksek olmadığı görüldü. Gerçi Yüksek Seçim Kurulundaki “yüksek”i de değiştirmek gerekiyor. Şimdi, ya, inanın, bu Kurul -işte, biraz önce söyledim, belgelerini sunacağım- yürütmenin organı olabilir mi? Üst Kurul bu bir de, hâkimler ve savcıların üst kurulu; yürütmenin organı gibi çalışırken siz “Ya, biz yargıda reform yapıyoruz; bakın, işte, yargının güvenini artıracamız, bağımsızlığını artıracamız, tarafsızlığını artıracamız...” Değerli arkadaşlarım, ya, bunlarla böyle bağımsızlık, tarafsızlık artar mı? Bakın, o şeyi onun için söylüyorum; önce inanacağız, “Herkes için adalet.” diyeceğiz, ondan sonra gelin, bakın, en kısa zamanda siz teklif edin, hazırlayın yani “Yargıyı nasıl bağımsız kılarız?” diye... Onunla ilgili dedim ben, kanun tekliflerimizi verdik biz ama siz getirin de biz destek olacağız, bakın, destek olacağız. Yani, bugün iktidarda siz olursunuz, yarın bir başkası olur. Bu yargı iktidarın değildir, yargı milletindir yani millet adına karar verir. Yani, gelin, bugün “Bizim işimize böyle geliyor.” diye düşünmeyin; gelin, hep birlikte bunu değiştirelim. Bunu değiştiremezsek... Hem Anayasa’yı değiştirelim hem yasal düzenlemeleri değiştirelim. Yani, o zaman buraya çıkın, aslanlar gibi deyin ki: “Biz reform yaptık.” Evet, gelin, reform yapalım ama 2010 yılında yaptığımız reform değil, 2017 yılında yaptığımız reform değil. Bakın, 2009 yılındaki o reformda çok iddialıydık; peşinden 2011’de, 2012’de, 2013’te reformlar yaptık yargıda. Her yaptığımız reformdan sonra yargıya güven aşağı aşağı gitti. Resmî olarak “yüzde 30” deniyor da gerçekte yüzde 20’lerde yargıya güven. Ya, reform yapıyoruz, yargıya güven düşüyor; nasıl oluyorsa bu? Oysa reformlar kalıcı şeylerdir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Toparlayabilir miyiz Sayın Zeybek?

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Toparlayacağım Başkanım daha.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bakın, 2004 yılında, biliyorsunuz, o zaman, işte, Türk Ceza Kanunu’nda, usul kanunlarında falan çok ciddi değişiklikler yapıldı; hiç unutmuyorum, işte, İnfaz Yasası da değişti. Şartlı tahliye şeyi vardı öncesinde, 1/2’sini yani yarısını yatan şartlı tahliye oluyordu. “Böyle şey mi olur?” diye o dönemin siyasileri... “Ya, bu İnfaz Yasası suç işlemeyi engellemiyor, bunda reform gerekiyor.” dediniz, dediler -belki sizler yoktunuz- 2/3’ünü yani üçte 2’sini yatacak... Değiştirildi, “reform” dendi ona. Ya, daha işte bir ay önce İnfaz Yasası değişikliği yaptık, tekrar ta 2004 yılındakine döndük, yani “Üçte 2’si yerine bu sefer gene yarısını yatsın...” Buna da “reform” dedik. Yani, şimdi, ona da “reform” diyoruz, dönüyoruz 2004 yılına, o “reform”; şimdi, 2020 yılında bu da “reform.” Nasıl oluyorsa? Yani, bunlar reform falan değil; bunlar hesapsız kitapsız, günübirlik, öyle isteklere göre yapılan düzenlemeler. Bunlar çözüm değil yani bunu ısrarla söylüyoruz, böyle yapmayalım. Yani, bunlarla bu ülkede yargıyı hiçbir yere götüremeyiz, adalet dağıtamayız. Yani, hepimiz biliyoruz, eğer bir ülkede adalet yoksa devlet çöküyor; yani, yok... Yani, devleti çökertmeyelim. Yani, inanın, bu devlet çökerse hepimizin çocukları altında kalır, sizin çocuklarınız da altında kalır. Bu devlet yaşasın ama adaletle yaşasın, hukukla yaşasın. Bunu sağlayamıyorsak öyle “Ya, işte, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nda bir değişiklik yaptık...” Yap, ne olacak ki yani? Vallahi ben çok önemsemiyorum. Açıkçası maddeleri tek tek okudum, inceledim de; çok olumlular da var ama çok önemsemiyorum yani. Çok çok zorunlu olan bir şey değil. Daha doğrusu bu maddeleri, bu değişikliği, bu kanunu kim uygulayacak? Hâkimler uygulayacak. Kim uygulayacak? İşte avukatlar uygulayacak -hadi bu hukuk usulü olunca belki savcılar girmeyecek ama- ya da savcılar uygulayacak. Ee kim bunlar, kim hâkim, savcı kim? Yürütmenin talimatı altında görev yapan insanlar. Nasıl uygulayacak bunu? Kendi kafasına göre uygulayacak. O nedenle ısrarla söylüyorum. Ya gelin, bunları yapalım ama şu yargıyı bağımsız kılacak düzenlemeleri de yapalım ki bir reform olsun hem de kalıcı bir reform olsun. Türkiye’nin gelecekte yaşayacağı o çok ciddi sorunları birazcık azaltsın yani bir adalet dağıtsın. Bunu sağlayabilelim.

Sayın Başkan, aslında bu konuda çok not almıştım, uygulamaya ilişkin ama hakikaten saat de geçti.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddelerde de konuşacağız Sayın Zeybek. Teşekkür ediyoruz.

RAFET ZEYBEK (Antalya) – Yani, orada bu şeyleri değerlendireceğim. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sağ olun, teşekkür ederiz.

Şimdi, Sayın Koç’un Anayasa’ya aykırılık önergesi vardı, Sayın Tanal’ın da birleştirme önergesi vardı.

Öncelikle Anayasa’ya aykırılık önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Anayasa’ya aykırılık önergesi reddedilmiştir.

Sayın Tanal’ın birleştirme teklifleriyle ilgili, Komisyona havale edilmiş olan kendine ait tekliflerin birleştirilmesine yönelik talebi vardı. Bunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Evet şimdi, Sayın Tanal siz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayalım Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Saydık saydık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayalım bakalım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Saydık saydık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir sayalım ne olacak ya.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Saydı Başkan.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet şimdi, teklifin genelini oylarınıza sunuyorum...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkan yapma ya. Beş dakika bir şey konuşacağız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Üç saattir bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Beş dakika Tanal’a söz veriyorum, beş dakika da Sayın Demirtaş’a, sonra oylamaya geçeceğiz.

Buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Şimdi, değerli arkadaşlarımız, ben hemen 2’nci maddeyle ilgili evet sayın arkadaşlarımız anlattılar. Anayasa’nın 141’inci maddesinde iki şekilde ancak duruşmaların kısmen ve tamamen gizli yapılmasına karar verebilir. Bu getirilen şartla üçüncü bir şart ilave ediyor ki bu Anayasa’nın 141’inci maddesine aykırı.

3’üncü maddede getirilen husus (c) bendinde ara buluculukla ilgili. Şimdi, bakın, hâkimin reddiyle ilgili, ara buluculukla ilgili. Sayın Başkan, siz hâkimi sorunu çözmek için getiriyorsunuz, hâkimi ara buluculuk sınavına sokuyorsunuz, uzlaştırma sınavına sokuyorsunuz. Yani, bir sefer bu hâkimleri, bu ara buluculuk ve uzlaştırma sınavına sokmayın. Yazık, günah. Yargıyı itibarsızlaştırıyorsunuz ya bu olacak şey mi? Yani şimdi, beyefendi BAM başkanı, beyefendi Yargıtay üyesi. Ara buluculuk sınavına sokacağız, efendim uzlaştırma sınavına sokacağız. “Geçemezsen sen bu işi yapamazsın.” diyorsunuz. Olacak iş değil bu arkadaşlar, sizden rica ediyorum. Madem reformsa gelin bu reformu yapın, yani bu işin adı reform falan değil.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mahmut Bey önerin ne?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Öneriniz ne?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değiştirin, sınavsız girsin kardeşim ya öyle şey mi var. Zaten, yani niye Yargıtay üyesi yaptınız? Niye BAM üyesi yaptınız ya? Öğretim üyesini kalkıyor sınava sokuyorsunuz. Adam kalkıyor o ara buluculuk dersiyle ilgili kitapları...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Mahmut Bey...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya benim sürem beş dakika sen de kesme süremi kardeş ya.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Şu teklifini söyle? Kimler muaf olsun?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya sınavsız sınavsız olmalı. Teklif açık, net; daha ne istiyorsun?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kimler muaf olsun?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Nasıl?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kimler?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya kardeşim, şimdi, hele dur ben biraz konuşayım da işte hâkimden önce söyledim ben sana. Şimdi sorunu bana getiriyor aslında başka neye getiriyor biliyor musun? Yani, aslında dilinin altındaki baklası şu, şimdi, şunu diyecek bence ben size söyleyeyim: Bir: En az on beş yirmi yıl avukatlık yapmış olan arkadaşlarımız bu sınavdan muaf olmalı. Efendim, aynı şekilde on beş yirmi yıllığa tekabül eden hâkim ve savcı arkadaşlarımızı yanılmıyorsam birinci sınıf hâkime tekabül eden arkadaşlarımız... Kaç?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – On iki yıl.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle mi? On iki yıl. O arkadaşlarımız da bu işten muaf olmalı. Bunun Türkçesi bu. İşte, bir de tüm baro başkanları bu işten muaf olmalı. Bakın, tüm baro başkanları bu işten muaf olmalı, öğretim üyeleri bu işten muaf olmalı. Size 4 tane seçenek getirdim yani işte yapıcı öneri.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Milletvekilleri de olsun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kardeşim, milletvekillerinden de on beş yıllık avukatlığı tamamlamışsa olur yani milletvekili ayrıcalığı anlamında değil, avukattır aynı şekilde on beş yirmi yıllık, onun içerisine girer. Şimdi, adam avukatlık yapmamıştır, beyaz eşya satıyor, avukatlıkla ilgisi yok, gelecek; olmaz bu iş yani fiilen avukatlık olacak arkadaş. Mahmut Tanal'dan farklı bir şey beklemeyin yani ben burada doğru şeyleri söylemeye çalışıyorum.

AYHAN EREL (Aksaray) – Siz kaç almıştınız?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yahu, arkadaş, siz bana çatıyorsunuz yahu.

Şimdi gelelim, hâkimin reddi taleplerinin arasında -çok ciddi şeyler- bir, bu kanun teklifinin 46'ncı maddesinde Başkanım...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddelerde konuşacağız Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Maddeye gelmeden, geneliyle ilgili.

Tedbirle ilgili, riayet etmeme, hapis cezası vesaire, disiplin cezası getiriliyor ancak hâkimin reddi arasında bunu saymıyoruz. Biz ne diyoruz? Kimse kendi davasına bakamaz, kimse kendi davasının yargıcı olamaz. Yani bu anlamda, bu bir. İkincisi: Taraflardan birinin sözcüsü olmak o davaya bakamama nedenlerinin arasında sayılmamış Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda sayılmamış. Mademki bu kanun önümüzde, doğru düzgün, dört başı mamur bir iş yapaalım değerli arkadaşlar. Bu anlamda, bunu getirmek lazım.

Gelelim, 5'inci maddeye. Evet, burada, bu, keyfiliğe sebebiyet verir, son derece açık ve net bir düzenlemenin olması gerekiyor 5'inci maddeyle ilgili.

7'nci madde, Anayasa'nın 36'ncı maddesindeki hak arama hürriyeti anlamında aykırı.

8'inci maddeyle asliye ticaret ve asliye hukuk mahkemesi ayrımının kaldırılması, bence burada bir boşluk yaratmaya sebebiyet verecek, bu, doğru bir uygulama değil.

11'inci madde temlikle ilgili. Efendim, davacı davasını temlik ederse müştereken, müteselsilen sorumlu olur. Bu nedir? İradî temlik. Peki, idari temlik olursa ne olur? Yani TMSF el koyarsa ne olur? O zaman da yine müştereken, müteselsilen oluyor mu? Ne yapılıyor? “Efendim, TMSF bu işten muafır.” diyor. Olmaz bu iş, Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil eder çünkü vatandaş oradaki haklı bir alacağına da kavuşamıyor. Yani burada mademki biz “temlikî” diyeceksek idari ve iradi temlikin hepsini birlikte yapalım. Hatta kazaiyi de katın işin içine yani Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesi açısından bence doğru ve yerinde olmuş olur.

Devam ediyorum, 13'üncü maddede, duruşmaya katılmaması hâlinde iddia ve savunmanın genişletilmesi imkânı ortadan kaldırılmış. Bu düzenlemeyle, bence, bu... Hatta Alman ve İsviçre medeni usulünde şu hüküm var: Bu şekilde, iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağıyla ilgili hiçbir düzenleme yok, sonuna kadar bunu kullanabiliyor. Onun için ıslah müessesesi de yok. Aslında bir nevi, davayı daha fazla hızlandırır, daha çabuk da bitirmeye sebebiyet vermiş olur.

18'inci madde hakkında arkadaşlarımız çok konuştular, haklılar. Burada toplumsal davalarla ilgili hakikaten büyük sıkıntılar yaratacak. Ben anlamadım yahu, mevcut olan kanunda, orada “taraf avukatları” demiyor; “taraf” kelimesini niye koydunuz siz Sayın Başkanım? Yani siz bir avukatsınız, sayın baro temsilcisi de burada, bence Avukatlık Kanunu'nun 35'inci maddesine göre ben, sizin bağlı olduğunuz İstanbul Barosuna sizi şikâyet etsem barodan atarlar bence. Öyle yani avukatlar aleyhine böyle bir teklif nasıl getirebilirsin arkadaş? Yani taraf avukatları... Yani netice itibarıyla, bakın, değerli yargıç arkadaşlarımız nasıl o adliye görevli anlamında bulunuyorlar ise ben de bir avukat olarak görevliyim yahu orada, benim bir farkım yok ki. Yani orası bir müze değil ki.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – “Atarlar.” diyorsun da ikinci baroyu kurdurur; sakın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani netice itibarıyla, 1992 veya 1993 yıllarında bir toplumsal dava var, Sultanahmet'te -o dönemki Cumhuriyet Başsavcısı, Allah rahmet eylesin, rahmetli oldu, Orduluydu- o kız öğrenci yurdunun orasından döner dönmez herkesin üstünü başını arıyorlar, “Duvara yaslan, senin üstünü arayacağım.” diyorlar. “Yahu kardeşim, ben avukatım, bana böyle ‘Duvara yaslan, senin üstünü arayacağım.’ diyemezsin ya, bu yanlış.” “Efendim, bu başsavcının talimatı.” dedi. “Bak beyefendi, ben şimdi sana kimliğimi veriyorum, ben şimdi sana yazılı dilekçe de veriyorum. Ben avukatım, sen beni böyle arayamazsın.” dedim. “Olmaz, ben bir üstüne söyleyeyim.” dedi. Üstünü aradı yani hakikaten işi bilen bir polis arkadaş çıktı karşımıza. Kalktı, o da üstünü aradı, üstü geldi, dedim aynı şekilde. Ben bu sorunu halledeceğim yani böyle inatçı bir yapım var. Kalktı, o da cumhuriyet savcısını aradı. Cumhuriyet savcısı “O zaman avukatla birlikte bize gelin.” dedi. Çantamızla birlikte gittik müracaat savcılığına. Müracaat savcısı dedi ki: “Avukat bey, sizin üstünüzü arasalar ne var?” “Peki, sizin üstünüzü arasalar ne var? Sizi arıyorlar mı?” dedim. “Ben burada savcıyım.” dedi. “E, ben de burada avukatım.” dedim. Rahmetli Faruk Erem'in ceza muhakemesi kitabında diyor ki, orada genelge var eski: “Avukatların üstü ancak cumhuriyet savcısının huzurunda aranabilir.” Bu genelgeyi dedim. “E, orada arasa ne olur?” dedi. “Gelsin, sizin huzurunuzda arasın, buyurun. Çantamda ne var kardeşim?” dedim. Yani arkadaşlar, sizden istirham ediyorum; avukatlar yargının muhalifi değil, avukatları suç işleyen veyahut da hukuk dışı bir meslek grubu olarak nitelendirmeyelim, birbirimizi dışlamayalım. Yani netice itibarıyla ne diyoruz, yargının kurucu unsuru diyoruz. Eğer gerçekten

yargının güvenilir olmasını, itimat kazanmasını istiyorsak, mevcut olan, şu andaki... Hani diyoruz ya efendim, bir itibar söz konusu. Gelin, bence Hâkimler ve Savcılar Kurulunun içerisinde Adalet Bakanını çıkaralım, bakan yardımcılarını çıkaralım, kendi kendilerini yönetsinler ya arkadaş yani ayrı bir bütçe de verelim yani bunun partisi vesairesi olmaz ki. Biz ne diyoruz: Önce Allah’a inanıyoruz, sonra da yargıya, devlete. O cüppeyi niçin giyiyor? Her türlü şeyden, baskıdan muaf olsun diye yani onun zenginliği, fakirliği, siyasi yapısı vesairesi, hiçbir şey görmesin diye ama maalesef bunların hepsi lafta kalıyor değerli arkadaşlar.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitmedi, ne olur, bir dakika ya, bitireyim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ben bir dakikasını meşgul etmiştim Başkanım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, gelelim tedbirle ilgili...

Değerli arkadaşlar, tedbirle ilgili deniliyor ki: İhtiyati haczin reddi ve ihtiyati tedbirin reddi kararları gerekçeli olmalı. Ya arkadaşlar, siz yeni köye yeni âdet mi getiriyorsunuz? Anayasa’nın 141’inci maddesi “Tüm kararlar gerekçeli olmalı.” demiyor mu? Bunun içerisinde tedbiri de gerekçeli, kabulü ve reddi de. Yani sanki reddi gerekçeli olacak da kabulü gerekçesiz olacak gibi bir anlam çıkacak bundan. Mefhumu muhalifinden... Rahmetli Saim Üstündağ Hoca’dan biz medeni usulü gördük, hakikaten mükemmel hocamızı, mekânı cennet olsun. Böyle derdi yani bir yorumu yaparken mefhumu muhalifinden çıkan mana ne? E, siz burada reddi gerekçeli dersiniz, kabul de gerekçesiz denilecek. Benim sizden istirhamım yani bu şekilde “Hem ihtiyati haczin reddi hem ihtiyati tedbirin reddiyle ilgili kararlar gerekçeli olur...” Lafügüzaf mıdır dersiniz, ne dersiniz deyin, kanun koyucu boş işlerle uğraşmaz. Bu getirilen hadise bu anlamda bence boş bir iş.

Gelelim ihtiyati tedbirle ilgili itiraza. Peki, ihtiyati tedbir dediğimiz nedir? İhtiyati hacizden ne farkı var, o da tedbirdir, o da tedbirdir. Siz ihtiyati tedbirin infazına yedi günlük süre koymuşsunuz, ihtiyati haczin infazı on günlük süre, peki yurt dışında alınan ihtiyati tedbirlerle ilgili de buraya yazmışsınız. Ya arkadaşlar, bu bir sefer devletlerin hükümlanlık ve egemenlik hakkına aykırıdır. Yabancı devlet mahkeme kararlarını Türkiye’de tanıma ve tenfiz ibaresini o zaman koyun oraya. O tanıma ve tenfiz ibaresi eğer varsa mahkeme kararları onu bağlar. Siz oraya tanıma ve tenfizi koymamışsınız, bizim egemenlik, hükümlanlık hakkımızı ihlal ediyorsunuz. Bu doğru bir olay değil değerli arkadaşlar. Önemli olan husus, hani o tedbirlere riayet edilmeme vesairesi açısından mevcut olan düzenlemede var, bir aydan altı aya kadar deniliyor, bu diğerinde altı aya kadar deniliyor. Ancak şikâyetle ilgili... Ya arkadaşlar, yargıç gidiyor orada, kim onu infaz edecek? Tedbiri kim infaz ediyor? Tedbir nasıl infaz ediliyor? Burada hepiniz meslekten gelen arkadaşlarımızınız, ukalalık yapmış olmayayım. Geliyoruz, bu kararı alıyoruz, icraya ibraz ediyoruz, icra da gidip infaz ediyor. Peki arkadaşlar, kamu görevlisine onun görevini yaptırmamak... Yanılmıyorsam, Ceza Kanunu 278 midir, nedir yani maddeyi yanlış söyleyebilirim, bağışlayın beni. Zaten resen soruşturulması gereken suçlar arasında. Peki, siz bunu niye şikâyetle bağlı hâle getiriyorsunuz ki? Yani Ceza Muhakemesi Kanunu’nun, Ceza Kanunu’nun iskeletini bozuyorsunuz, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun iskeletini bozuyorsunuz. Bu anlamda bence doğru bir bakış tarzı değil bu. “Tedbirle ilgili kararı veren mahkemelere esasa geçen o hâkim bakar, diğerine esasa geçmiş esas mahkeme bakar.” diyorsunuz. Peki arkadaşlar, o hâkime karşı yapıldı diyelim, kendi davasına nasıl hâkim bakar ya? Reddi sebepleri arasında arkadaşlar ya. Yani bari bunu suç olduğu için cezaya gönderin çünkü evet, hâkim hukuku bilir ne kadar diyor isek de fiili gerçek şu: Yani hakikaten Ceza Muhakemesi’nin o ayrıntılı kararlarını vesairesini bir hukuk yargıç bilemeyebilir arkadaşlar, bu ayıp değil çünkü uzun süreden beri hukuk yargıçlığı yapıyorsa... Yani orada neye bakacak hukuk yargıcı? Hukuk Usulü Muhakemeleri’nde delile bakacak. Aslında bizim

Ceza Muhakemesi'nde delil sistemiyle Hukuk Usulü Muhakemeleri'nin delil sistemi aynı şey değil ki, oradaki vicdani kanaat vesaire anlamında evet ama yani bence onu gözden geçirmekte yarar var.

Bir de kanun teklifinde “adi senet”, “adi senet”, “adi senet” ibaresi geçmiş. Arkadaşlar, bari buna “resmî olmayan belge” deyin ya. Yani adi senet vesairesine resmî olmayan belge deyin, daha geniş kapsamlı. Yani bu doğru bir kavram değil. Bence bu hukuk kavramları üzerinde iyi durmak lazım, onları bir düşünmek lazım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnsan Hakları İnceleme Komisyonu var, ben tabii oraya da gideceğim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Oraya gitmeseydin uzatacaktın, öyle mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öğlenden sonra burada olamayacağım yani konuşmayı yaptı, kaçtı demeyin.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben teşekkür ederim, saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Demirtaş, buyurun, son söz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli yargı mensupları, basın mensupları ve kıymetli çalışan arkadaşlarımız; hepinize sözlerime başlamadan önce en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Tabii, teknik anlamda değişiklik içeren bir metni konuşuyoruz ama geneli anlamında yargı sistemimize olan eleştirel görüşlerimi de ifade etmek istiyorum öncelikli olarak.

Hukuk yargılamasının daha hızlı ve etkin yürütülmesi ve sürelerin kısaltılması amacıyla 63 maddelik bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız AK PARTİ'li arkadaşlarımızın getirmiş olduğu. Geneli itibarıyla baktığımızda, tabii, bizim grubumuzun da teknik anlamda birçok maddeye destek verdiğini söyleyebiliriz. Bu teknik değişikliklerin tabii uygulamada da yargıyı hızlandırma amacına yönelik olduğu anlaşılmakta, buna yönelik herhangi bir itirazımız yok. Ancak 2011 yılında yürürlüğe giren 6100 sayılı Kanun'da, bakın, daha dokuz yıl geçmiş aradan, bu 19'uncu değişiklik, 19'uncu değişikliği konuşuyoruz. Kanunlar değişen zamana göre ve ihtiyaçlara göre elbette değişebilir, değişmelidir de ancak Hukuk Muhakemeleri Kanunu gibi temel kanunlarda bu şekilde sık sık yani dokuz yılda 19 değişiklik gibi sık sık değişiklikler yapmak kanun sistematliğini, amacını ve ruhunu maalesef bozmaktadır. Bu tür değişiklikler yapılırken, aslında bütün ihtiyaçlar düşünülüp böyle bu şekilde sık sık değişiklik yapmaktan ziyade bir defa bir değişiklik yaparak bunların çözülmesinde yarar var diye düşünüyorum. Bu teknik değişiklikler tabii ki uygulayıcıların yani avukatların, yargıçların, akademi dünyasının ve hukuk kurumlarının da yeterince görüşleri alınarak düzenlenmelidir. Tabii, Sayın Başkan açılış konuşmasında şunu ifade etti: Bunun daha önce Adalet Bakanlığı sitesinde yayınlandığını ve bazı isteyen görüşleri ifade edeceğini söyledi ama bu şekilde görüşlerin ifade edildiğini söyledi ama bu konuda basında çıkan yazılardan gördüğümüz kadarıyla çok da fazla, yeterince görüşlerin alındığının söylenemeyeceğini düşünüyorum ve bu şekilde yapılan teknik değişikliklerin de kanununun ruhunu ve özünü, sistematliğini bozduğu gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Burada tabii, 6100 sayılı Kanun'un önümüzdeki süreçte uygulayıcılar açısından olumlu noktalara taşınması gerekmektedir yani yargıçlarımızın, uygulayıcılarımızın, avukatlarımızın bu kanunu içselleştirmesi ve o şekilde yargının hızlanmasına yönelik, doğru ve etkin adaletin sağlanmasına yönelik uygulamaları da önem kazanmaktadır. Ama ülkemizdeki yargı sürecine, adalet sürecine baktığımızda, özellikle son on yıldır

Türkiye'nin olağanüstü bir süreçten geçtiği gibi, yargı da olağanüstü bir süreçten geçiyor ve maalesef, bugün yargı sistemimiz Türkiye'nin en sorunlu alanlarının başında gelmekte ve yargıda çok büyük yapısal ve zihinsel sorunlarla karşı karşıya kalmış bulunmaktayız. Son on yıldaki sürece baktığımızda, yargı, bir nevi sorunlar yumağı hâline gelmiştir.

Değerli arkadaşlar; çünkü bir gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklerseniz gömleğin iki yakası bir araya gelmez. Bugün, yargı da bu durumdadır; gömleğin ilk düğmesi yanlış iliklenmiştir ve yargının da iki yakası bir araya gelmemektedir ve yargı, âdeta bir yapboz tahtasına dönüşmüştür.

Değerli arkadaşlarım; bunun en önemli sebebi şu: Tabii, yargının özellikle AK PARTİ hükümetleri dönemleri öncesinde de sorunları olmuştur ve bağımsızlığını ve tarafsızlığını yitirdiği, adaletsizliklerin olduğu durumlar olmuştur yani cumhuriyet tarihimize zaman zaman bu tür dönemler yaşanmıştır ancak şu gün geldiğimiz nokta itibarıyla Türkiye'de hiçbir zaman için son on yılda, özellikle AK PARTİ hükümetlerinin döneminde olduğu kadar yargıda bir siyasallaşma olmamıştır, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı bu kadar çok zedelenmemiştir; yargıçların ve savcılarının teminatının bu kadar zedelenmediği, vatandaşlarımızın yargıya bu kadar az güvendiği bir dönem yaşanmamıştır. Özellikle, bu içinden geçtiğimiz süreç içerisinde bu yapısal ve zihinsel sorunların çözülmesine yönelik adımların atılması gerekiyor. Az önce çok kıymetli konuşmacı arkadaşlarımız ifade ettiler, kuvvetler ayrılığının sağlanamadığı bir sistemde yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlamanız mümkün değildir. Bugünkü Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine baktığımızda yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlama ihtimalimizin olmadığını görüyoruz.

Şimdi “siyasallaşmış yargı” diyoruz, neden böyle oldu? Çünkü siyasi erk, yürütme erki, yargıyı kontrol altına almak istiyor; yürütme erki, yargı benim emrimde olsun istiyor. İşte böyle olduğu zaman da yürütme erki eliyle yargının DNA'sıyla oynandı ve yargının sistematiği bozuldu.

Değerli arkadaşlar, bugün itibarıyla, yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını ülkemizde maalesef göremiyoruz. Yargıçlarımız ve savcılarımız, bağımsız ve tarafsız karar alamamaktadırlar, maalesef durum budur. Bunun için bunun sonucunda maalesef Türkiye'deki yargı sistemine yani adalet sistemine vatandaşlarımızın güvenmemesi ortaya çıkmaktadır yani bugün geldiğimiz nokta itibarıyla, yargıya olan güven Türkiye'de en dip noktalarına gelmiştir yani yüzde 20'ler gibi düzeylere düşmüştür.

Bakın, ORC şirketi -kamuoyu araştırma şirketi- 9-12 Kasım 2019 tarihleri arasında 42 ilde 4.156 kişiyle yüz yüze anket yapıyor ve bu ankete yüz yüze katılan vatandaşlarımızın yüzde 68'i “Yargıya güvenmiyorum.” diyor. Bakın, daha kasım ayında olan bir şey, altı ay geçmiş aradan veya yedi-sekiz ay geçmiş. Katılanların yüzde 68'i “Yargıya güvenmiyorum.” diyor, yüzde 11,7'si “Yargıya güveniyorum.” diyor, yüzde 20'si ise “Kısmen güveniyorum.” diyor. Bu rakamlar maalesef yargının ne kadar güvenilmeyen bir kurum hâline geldiğini ortaya koyuyor. Bunu yargı mensupları da defalarca kamuoyuna açıkladılar. Bakın, 30 Nisan 2016 tarihinde hepimizin bildiği bir açıklama var, darbe girişiminden önce Yargıtay Başkanı Sayın İsmail Rüştü Cirit yapmış olduğu açıklamada “Yargıya olan güven yüzde 70 idi, şimdi yüzde 30'lara düştü.” diyor. Bu neden böyle? İşte, siyasallaşmış yargının bir sonucudur; güvenilmeyen bir yargı sistemi. Onun için bizim burada öncelikli olarak bütün yürütme erkinin düşünmesi gereken soru şudur: “Ya biz neden güvenilmeyen bir yargı ortaya koyduk, ya bizim yargımıza niye güvenmiyor vatandaşlarımız?” diye bir sorgulaması lazım kendilerini bence. Evet, tabii günümüz Türkiye'sinde bunun başka yansımaları da oldu. İşte, muhalif gazeteciler, “tweet” atanlar, iktidarı eleştirenler bir talimatla hapse atılıyor. Gazetecilik yapan, sadece gazetecilik yapan Murat Ağirel gibi, Barış Pehlivan gibi, Barış Terkoğlu gibi birçok gazeteci şu anda hapiste. E, bizim Grup Başkan Vekillerimiz Engin Bey'le, Özgür Bey'le ilgili, söylemiş oldukları Meclis kürsüden dokunulmazlık içeren sözler olmasına rağmen, derhâl jet felekeler düzenleniyor ve gönderiliyor

Meclis'e. Yine, Cumhuriyet Halk Partisinin ve diğer partilerin mensupları hiçbir hukuki dayanak gösterilmeden tutuklanıyor ve hapse atılıyor.

Bakın, bunlar yargıya olan güveni sarsıyor. Yargıya olan güven sarsılınca da Türkiye'nin görüntüsü iyi olmuyor değerli arkadaşlar. Demokrasi de zedeleniyor bundan. Az önceki konuşmacılar da çok güzel ifade ettiler; yargı olmazsa bir ülkede, adaletli bir yargı olmazsa bir ülkede devlet çöker değerli arkadaşlar. Bizim burada yapmamız gereken şey yargıya olan güveni tesis etmektir. Eğer bunu yapamazsak bunun altında hepimiz kalırız, bütün sorumluluk hepimizde olur.

Şimdi, tabii, buralarda yine son gelişmelere baktığımızda meslek örgütlerine yani muhalif yapılarıyla bilinen -seçimle geliyor bunlar ve netice itibarıyla kendi üyeleri tarafından seçilen ancak muhalif yapılarıyla bilinen- meslek örgütlerine yönelik yeni düzenlemeler ortaya konuldu. Türk Tabipleri Birliği gibi meslek örgütleri, bu şekilde disiplin altına alınmaya çalışılıyor. Bunlardan en önemlisi, bu meslek örgütlerinin başında barolar gelmektedir. Deyim yerindeyse barolara bir ayar verilmeye çalışılıyor. Çoklu baro sistemi gibi ve diğer nispi temsil seçimi gibi bu tür şeylerle barolara bir ayar verilmeye çalışılıyor. Bu da maalesef yargıya olan güveni yine zedeliyor değerli arkadaşlarım. Çünkü avukatlar bağımsız meslek icra eden kişilerdir yani baroları, avukatları biraz kendi hâline bırakmanız gerekir yani eğer bunu yapamazsanız yargının bağımsızlığını da sağlayamazsınız yani avukatlar bağımsız ve tarafsız olmazlarsa özgürlüklerini elinden alırsanız yargıya olan güveni yine sağlayamazsınız.

Değerli arkadaşlarım, tabii uluslararası kuruluşlarda da bizim ülkemizin içinde bulunduğu durum ortaya konulmakta. Hukukun Üstünlüğü Endeksi'ne göre Türkiye, 2019 yılında 126 ülke arasında 109'uncu sırada, hukuk düzenlemelerinin uygulanmasında 106'ncı sırada, vatandaşların adaletle erişilebilirliği sıralamasında ise 96'ncı sırada yani oldukça gerilerdeyiz. Bu durum tabii ki Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da net bir şekilde ortaya konulmuş. Bu anlamda özellikle 2010 Referandumundan sonra -ki az önce Sayın Savcımız ifade etti, 2010 referandumu yargıda bir kırılma noktasıdır- bu kırılma noktasından sonra yargının içine düştüğü durum, gerçekten güvenilmeyen bir yargı ortaya koymuştur. Ve bu anlamda ben şunu ifade etmek istiyorum: Biz ne yaparsak yapalım, burada en güzel kanunları bile çıkarmış olsak bu yargı sisteminden adalet çıkmaz. Uygulayıcılar da seçilirken liyakate göre seçilmiyor maalesef. Yani darbe girişiminden sonra, o hain darbe girişiminden sonra 10 binin üzerinde hâkim, savcı alındı ve maalesef, süreç şeffaf ve adil bir şekilde yürütülmedi. Şimdi, siyasallaşmış yargı devam ediyor. Şimdi, bu siyasallaşmış yargı, bu liyakatsiz, ehliyetsiz kişilere teslim edilen, hâkim, savcı yapılan ve bir partinin arka bahçesi hâline getirilen yargıdan da adalet çıkmasını vatandaşlarımız beklemiyor.

Benim bu anlamda, geneli anlamında söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederim Sayın Demirtaş.

Geneli üzerinde görüşmeler tamamlandı.

Sayın Güler, hazırlık süreciyle ilgili bir iki cümle için söz istemişti.

Buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Maddeler üzerinde detaylı, daha geniş açıklamalar yapacağız.

Tabii, bazı saygıdeğer milletvekillerimiz bu mevcut taslağın, teklifin hazırlık safahatında, yargı camiasını ilgilendiren kurum, kuruluş ve üniversitelerle yeterince paylaşılmadığı ve bu konuda onların paydaş kılınmadığı noktasında eleştirileri sundular. Bir defa şunu söyleyelim arkadaşlar: Şu dosya, mevcut bu teklifin hangi kurum, kuruluş, üniversitelere gönderildiğiyle ilgili sadece üst yazılar.

Bakin, bu yazılarda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan tutun da şu anda hâlihazırda bünyesinde hukuk fakültesi bulunduran üniversitelerimizin tamamına gönderilmiştir. Yine, Barolar Birliğiyle bu manada çok net, çok açık bu teklifler paylaşılmıştır. Diğer mevcut 100 farklı kurum ve kuruluşu gönderilmiş, teklifleri alınmıştır.

Değerli milletvekillerimiz, yani hocalarımızın burada ismi geçti ben anmayacaktım ama maalesef, İnfaz Yasası'nda olduğu gibi değerli hocalarımız mevcut yasa taslağıyla ilgili önerilerini, varsa bu manada itirazlarını sunmak yerine, daha genel çerçevede adaletin veya yargımızın sorunlarıyla ilgili, maalesef burada teklifi zayıflatacak görüşlerde bulunuyorlar. Şimdi, değerli hocalarımızın ismi geçtiği için söyleyeyim: 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Oğuz Atalay, Hakan Pekcamtez, Profesör Doktor Muhammet Özekes. Kendileri sosyal medyada bir açıklamada bulunmuşlar. Ancak bu hocalarımıza bu teklif gönderilmiş, özellikle Profesör Doktor Muhammet Özekes Hocamızın kendi imzasıyla bu teklifle ilgili 65 sayfalık görüşü var ve bu görüşünden de faydalanılmış ve bu teklifimiz genişletilmiştir.

Yine, Adalet Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, Yargıtayımızın değerli üyeleri, yine BAM'daki uygulamanın bizatihi içerisinde olan çok değerli arkadaşlarımızla çok uzun süreli görüşmeler yaptık. Yani bizim amacımız, burada, yargı süreçlerinde olabildiğince ulaşılabilir, güvenli yargının daha ekonomik imkânlar doğrultusunda ve kısa sürede sonlandırılmasıdır. Bu manada, bu niyeti zaten başlangıçta söyledik; elbette siz değerli Komisyon üyelerimizin de önerileri olacaktır, destekleri olacaktır, farklı fikirleri olacaktır; bunlara açığız. Ancak bu teklifi, hiç paylaşılmamış, gizli kapaklı gelmiş, üç beş arkadaş çalışmış, getirmiş gibi düşünmeyin; uygulamanın içerisindeki çok değerli hâkimlerimizin, hocalarımızın ve yine Adalet Bakanlığı bürokratlarımızın çok emeği var. Ben ilk ortaya çıktığı tarihte Başbakanlık Hukuk Müşavirliğinde o zaman görevliydim, benim de sulhle ilgili özellikle birkaç görüşüm bile olmuştur o tarih itibarıyla bu teklifle ilgili, 2017'de. Ama şu anda da milletvekiliyiz ve arkadaşlarımızla beraber ortak çalışmalar içerisinde yer almak suretiyle imza sahibi olarak teklif ettik ve şu anda da görüşüyoruz. Ancak şunu bilin ki arkadaşlar, bu teklif gerçekten her kesimle paylaşıldı, önerileri alındı ve bu hâle getirildi. Eğer bazı arkadaşlarımız bundan farklı bir şeyler çıkartmak istiyorlarsa onu farklı mecralarda, farklı görüşler olarak ifade etsinler; lütfen, bu yasa teklifi üzerinde arkadaşlarımızın, hocalarımızın farklı fikirlerini burada sanki hiç paylaşılmamış gibi ifade etmeyin; onu söyleyelim.

İkincisi de arkadaşlar, dile geldiği için, özellikle Turan Aydoğan Milletvekilimizin ifade ettiği gibi, bu teklifin verildiği tarih 20 Mart. 20 Mart 2020 tarihinde verdik biz bu teklifi. Ancak ondan bir ay sonra, benim hiç tasvip etmediğim, belediyeceiliğin içinden gelen bir milletvekili olarak söylüyorum, yani Turan Bey orada hangi cihetle söyledi bilmiyorum...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hem belediyede hem Başbakanlıkta nasıl oluyor bu?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 2009-2014 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyeliği yaptım, Hukuk Komisyonu Başkanlığı yaptım; 2015'ten sonra da hukuk müşaviri oldum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başbakanlık?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, Başbakanlık Hukuk Müşavirliği.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Niye beni yapmıyorlar da seni yapıyorlar?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Memuriyet göreviniz olursa olur.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Güler, toparlayabilir miyiz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir ay sonra meydana gelen talihsiz, hadsiz ve gereksiz bir

meseleden dolayı burada bu yasa teklifiyle bağlantı kurmayı çok hoş bulmadım. Bakın, 20 Martta verdik, belki de o tarihlerde görüşebilirdik ama 20 Nisanda, bir ay sonra meydana gelen, Cumhuriyet Halk Partisinin ilgili yetkili arkadaşlarının sebebiyet verdiği talihsiz bir olaydan dolayı bunu değerlendirmek çok hoş olmadı.

Özellikle 2’nci maddede bizim arzu ettiğimiz husus arkadaşlar, yine Anayasa’mızın 41’inci maddesi gereğince “Ailenin korunması” madde başlığında, velayet hukuku, babalık davaları gibi çok özellik arz eden, çocuğun üstün hak karinesi kapsamında...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – CHP’li arkadaşlarım nasıl neden olmuş? Ben bağımsız yargıdan bahsettim orada, ne sizin kurumunuzdan bahsettim ne CHP’li arkadaşlardan. Bağımsız yargının doğru taraf olması gerekirdi orada, onu söyledim. Siz nasıl anladınız? Yani başka nasıl anlaşılabilir?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Toparlayalım Sayın Güler.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Hayır “birilerini korumak adına” dediniz de... 20 Martta verilen bir madde, bir ay sonra meydana gelen...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu maddeyle bağlantılı değil, genel anlamda bağımsız yargı içerisinde anlattım onu. Yani yargıya dahleden yürütmedir dedim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Tutanaklara bakarsanız böyle bir cevap olmuştu, onu da ifade edelim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Toparlayalım Sayın Güler.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, dolayısıyla çocuğun üstün yararı ilkesi, velayetten kaynaklı davalar, babalık davaları gibi ticari sır kapsamındaki...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aydınlanması açısından söylüyorum, bana bir örnek verebilir misiniz?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlar, müdahale etmeyelim, Sayın Güler bitirsin.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Maddeye geldiğimizde daha detaylı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Buraya girebilecek bir örnek verebilir misiniz?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Velayet davaları, babalık davaları, ticari sır kapsamındaki...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aile mahkemeleri kanun hükmünde var ya.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Arkadaşlar müdahale etmeyelim, Sayın Güler bitirsin, maddelere geçtiğimizde tartışacağız zaten.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul)- Evet, madde geldiğinde daha detaylı açıklayacağız.

Dolayısıyla bunun gerek ailenin korunması gerekse çocuğun üstün yararı ilkesi gereğince bu kapsamdaki davalar söz konusu olabilecektir ve bu da zaten çok sıkı bir maddesel koşullara gelmiştir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, onlarda var zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Var.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Madde geldiğinde tartışırız arkadaşlar, yani bunu tartışacağız.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bakın, madde geldiğinde tartışacağız.

Dolayısıyla, sonuç itibarıyla 63 maddeden oluşan yasa taslağımız yargı camiasıyla, yaklaşık 100’e yakın ilgili farklı kurum, kuruluşla paylaşılmış, önerileri alınmıştır ve büyük emeklerle hazırlanmıştır. Ben emeği geçen bütün bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sağ olun.

Evet, değerli arkadaşlar, Yargıtayımızın, istinafin ve akademinin de görüşlerini, hazırlık süreciyle alakalı, ikinci oturumda maddelere geçtiğimizde alacağız.

Şimdi geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, bir şey söylemek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Antmen.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ben gerçekten Abdullah Bey’in samimi olarak beyanlarda bulunduğu inanıyorum, teknik anlamlarda daha sonra tartışacağız ve hatalarını söyleyeceğiz. Büyük bir emek verildiği doğru olabilir ama tek tarafı... Burada hemen hemen hepimiz avukatız. Burada görüşeceğimiz maddelerde Barolar Birliğinden görüş almış olabilirsiniz, Barolar Birliği baro değildir, Barolar Birliğinin üyeleri avukatlar değildir. Baroların her biri özgürdür, bağımsızdır. Barolar Birliği baroların çatı örgütüdür. Barolardan alınmamıştır yani.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Özellikle İstanbul Barosu çok geniş... Yazdıklarını da paylaşabiliriz, teklifte var.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Çok iyi.

Doğru, Abdullah Bey belki de bütün barolara da yazı göndermiştir, birçoğu cevap vermiştir, vermemiştir ama başka bir şey söylemeye çalışıyorum, belki de Türkiye’de olması gereken herkesten görüş istenmiş olabilir fakat ortaya çıkan ürün, ortaya çıkan teklif sadece hani sizin hep eleştirdiğiniz 2000’li yıllardaki o yargıçların, hâkimlerin bir hükümrancılığı vardı ya onun daha da beteri. İnanın, bu, yargıç bürokrasisinin getirdiği bir teklif, çoğu şeyde yargıçların işi nasıl kolayca başından atacakları hükümleri var burada.

Bakın arkadaşlar, Türkiye’nin en büyük sorunu yeni alınan hâkimlerin hemen hemen birçoğunun, hepsini tenzih ederek yani işini çok iyi yapan hâkimler var, cansiperane adalet dağıtan hâkimler var, ama Allah aşkına “Çocuğumun okul tatili var, izin alacağım.” “Ailemi özledim, izin alacağım.” “Şunu yapacağım, izin alacağım.”... Bir hâkimin öncelikle ve öncelikle tek işi vardır hayatta, adalet dağıtmak. Biz Türkiye’deki adalet sistemini bu hâkim bürokrasisiyle yok ediyoruz. Bunu, avukat olan bütün siyasi görüşlerini bir yana bırakan herkese sorun diyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Güler.

ALPAY ANTMEN (Mersin) - Teşekkürlerinizi kabul edip son veriyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler, sağ olun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir cümle Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, bir cümle...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Abdullah Beyciğim katkı anlamında söylüyorum. Anayasanın 10’uncu maddesi yani eşitliği düzenleyen maddesinin üçüncü fıkrası diyor ki: “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” Sonra da diyor ki: “Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Ben sizin yerinizde olsaydım bu 10'uncu maddenin üçüncü fıkrasına atıf yapardım, somutlaştırdım bu işi; doğrusu bu olur. İsterseniz yapın doğrusu bu olur.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Saat 16.00'a kadar ara veriyorum, teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Kapanma saati: 14.42

3 Haziran 2020 Çarşamba

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.00

BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)

KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Değerli arkadaşlar kaldığımız yerden devam ediyoruz.

1’inci maddeyi okutuyorum:

**HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

1’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 1 - 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasına “tarafardan birinin,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden,” ibaresi eklenmiş, fıkra da yer alan “,bu mahkemece davanın açılmamış sayılmasına” ibaresi “dava açılmamış sayılır ve mahkemece bu konuda resen” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu.

Buyurun Kayışoğlu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, değerli komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; önce herkesi saygıyla selamlıyorum.

Aslında ben geneli üzerinde söz istemiştim ama Sayın Başkan Genel Kurula gidince araya denk geldik, o yüzden izniniz olursa hoşgörünüze sığınarak birkaç şey söylemek istiyorum biraz kanunun geneliyle ilgili.

Şimdi biz avukatlık yaparken hep şöyle bakardık: Yasalar yapılırdı, incelerdik ve “Yasa yapıcılar neden uygulamadan kopuk bir şekilde hazırlıyorlar bu yasaları?” diye düşünür ve sorgulardık. Çünkü hakikaten burada yaptığımız yasalar çoğu zaman uygulamada ya karşılık bulmuyor ya yetersiz kalıyor ve sonra dönüp dolaşıp birkaç yıl içerisinde, çok kısa zamanlar içerisinde tekrar bu yasaları değiştirmek zorunda kalıyoruz. Bunu burada kısa zaman içerisinde dahi defalarca yaşadık. O yüzden günü aşan, uzun vadede uygulanabilir, daha objektif, daha uygulamadan gelen ve ölçülüp biçilmiş bir şekilde herkesin görüşünü alarak yasa yapmak çok daha doğru olacaktır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunuyla ilgili olarak ben de bu pratikten gelmiş biri olarak avukat arkadaşlarıma sordum bu teklifle ilgili uygulamada karşılaştıkları sorunları ve neler yapılabileceğini, eleştirilerini, önerilerini. Tabii bir sorup bin ah işittik. Öncelikle şunu belirteyim: Şimdi hakikaten çok köklü bir şekilde ciddi değişikliklerin yapılması gerekiyor ve bekleniyor. Bunu biz Meclisteki hukukçu milletvekilleri de çok yoğun bir şekilde bazı taleplerle karşılaştığımızda görüyoruz, her birimiz avukatlık yaparken de görüyorduk. Yani bize bugün gelen taleplerin birçoğu şöyle: “Vekilim, benim Yargıtayda

şu dosyam var, şu kadar yıldır bekliyor, işte bunu öne alabilir misiniz?” İnanılmaz sayıda böyle talepler geliyor. Haklılar da insanlar da adalet bekliyorlar; işte, kiminin taşınmaz, kiminin işçi alacağı, kiminin iş kazasından kaynaklı alacakları vesaire; zor durumlar, mağdurlar ve yıllarca dosyalarının bitmesini, adaletin tecelli etmesini, haklarına kavuşmayı bekliyorlar. Bu süreci hızlandırmak için, belirtildiği üzere, bölge adliye mahkemeleri kuruldu. Fakat uygulamaya baktığımızda bölge adliye mahkemelerinin süreci kısaltmak yerine tam tersine dosyaların uzamasına sebebiyet verdiği görüldü. Hedef süreler kadük kaldı, aşıldı. O yüzden şöyle öneriler var yani deniyor ki şimdi yirmi sene önce evet belki iş yükü de o zaman azdı: “İş kazalarına bakan 21. Hukuk Dairesinden bir ayda dönüyordu o dosyalar ama şimdi, bir yıl bölge adliye mahkemesinde, iki üç yıl Yargıtayda bekliyor ve mağdur olan işçiler bu süre nedeniyle de geciktiği için adalet olmaktan çıkıyor.” diyorlar. Bununla ilgili şöyle öneriler var avukat arkadaşlardan: “En azından BAM’da iş kazalarıyla ilgili belki özel daire kurulabilir veya temyiz sınırının üstündeki dosyalar bölge adliye mahkemesine gitmek yerine doğrudan Yargıtaya gidebilir hem dosyalar bölünmüş olur hem de süre açısından ekstradan bir zaman kaybı olmaz.” deniyor.

Tabii, 18’inci maddeyle ilgili, meslektaşlarımızın çok ciddi karşı çıkışları var, eleştirileri var çok haklı olarak; biz de bunu destekliyoruz. Şöyle ki: Örneğin, bazen bazı dosyalarda bir şekilde bir sorun çıkma ihtimali olduğunda, özellikle avukat arkadaşlarımızın da baronun mesleki müdahale komisyonundan ya da avukat hakları merkezlerinden talepleri oluyor ve baro temsilcileri bazı dosyaları takip ederek gerektiğinde tutanak tutmak durumunda kalıyorlar yani baronun bir görevi de meslektaşlarının haklarını korumaktır. Onların mesleğini yerine getirebilmesi için barolar aynı zamanda bu konuda da görev yapıyorlar. Bu madde bu açıdan da çok sakıncalı olup baroların da görevlerini yerine getirmesini engelleyeceği gibi -daha önce belirtilen eleştirilere de katılıyoruz- durumlarının aleniliği ilkesine aykırı.

Tabii, baştan söylemeliydim belki, şunu da belirtiyim: Genel olarak, birçok maddesiyle ilgili olumlu değişiklikler var, onları destekliyoruz.

Yine, bilirkişilerden kaynaklanan davaların uzamasıyla ilgili sorunlar var. Yani onunla ilgili bir çözüm üretilmesi gerekiyor ve şöyle öneriler var: Taraf vekillerine bilirkişi bölge kuruluna başvuru konusunda bir yetki verilebilir yani bilirkişilerin hem süre yönünden dosyalara raporlarını sunması konusunda sıkıntılar olabiliyor veya içeriğiyle ilgili. Bu anlamda taraf vekillerine de bu konuda bir denetim yetkisi verilmesi, sürecin hızlanması, yargılamanın hızlanması konusunda önemli olabilir, etkili olabilir.

Kısaca, meslektaşlar, avukat arkadaşlar, uygulayıcılar –öyle diyelim- bilirkişi raporlarının sunulmasından tutun, hâkimlerin izin, tayin, mazeret gibi sebepleriyle dosyaların uzamasına kadar, gerekçeli kararların yazılması gibi birçok konuda davaları uzatan, yargılamayı uzatan, işte bölge adliye mahkemesi, üstünde tekrar Yargıtay, bozma, geri dönme, tekrar... Yani “1 dosya, 1 avukatın ömrünü tamamlamasını sağlıyor.” diyorlar ve çok köklü yaptırım da olan düzenlemeler gerektiği belirtiliyor. Tabii, bunun için de uygulamadan kopuk bir şekilde değil, doğrudan uygulayıcıları dinleyerek bu mevzuatı hazırlamak gerekiyor diye belirtelim.

Genel olarak, teknik olarak bunları söylemek istedim. Yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı, genel olarak adalet olan güven, hukuk devleti ilkelerinin yok edilmiş olmasıyla ilgili daha önce hem arkadaşlarımızın hem Komisyon sözcümüzün söylediklerine katılıyorum ve Komisyonunuzu da selamlıyorum.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Kayışoğlu.

Bu arada, bilim kurulu üyemiz Profesör Doktor Serdar Kale toplantımıza iştirak ettiler. “Hoş

geldiniz.” diyoruz.

PROF. DR. SERDAR KALE – Hoş bulduk Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, bu kanun teklifinin geneli üzerinde sabah seansında, sabahki oturumda düşüncelerimizi dile getirdik fakat hemen ardından, kanunu teklif eden arkadaşlar, özellikle bu kanun yapma sürecine ilişkin birtakım açıklamalarda bulundular. Doğrudur, birçok meslek grubuyla, birçok yapıyla bu kısmen tartışıldı. Kanun yapma süreciyle ilgili iyi niyetle belki yola çıkıldı ancak şunu hemen ben söylemek isterim ki: Bu paylaşım, kamuoyuyla paylaşmak, bilim kuruluşuyla paylaşmak sadece bildirmekle mümkün değil, gelen öneriler ne derecede bu kanun teklifinde yer aldı, ona bakmak gerekiyor. Birinci sorum bu.

İkincisi: Yargılamanın sonlandırılması ve özellikle, hızlandırılması ne derecede adaleti sağlayacak? Bu da ayrı bir sorundur.

Bu 1’inci maddeyle bağlantılı olmamakla birlikte, bu anlamda bir bakış açısını geliştirdiğimiz zaman şöyle bir şey çıkıyor ortaya: Türkiye, gerçek anlamda, adalet arayan bir aşamada yani siz hangi ferdi çevirirseniz çevirin, hangi kesimde olursa olsun, iktidar çevresinde olsun, muhalefet çevresinde olsun, sokakta olsun ya da toplumun hangi kesiminde olursa olsun, siz herhangi birini çevirdiğiniz zaman, adaletle ilişkin olan şikâyetini, adaletle ilişkin olan serzenişini muhakkak ki dile getirecektir. Burada sorun sadece -bize göre sadece- kısmen bir kanuni düzenlemeyle giderilebilecek bir husus değildir.

Şimdi, her şeyden önce, Türkiye’de ikili bir hukuk sistemi şu anda uygulanıyor. İkili hukuk sistemi nedir? Bir defa, muhalefete karşı, gazetecilere karşı -biraz evvel arkadaşlar dile getirdi- mevcut olan iktidara karşı eleştiri, yenilik getirmek isteyen herkese karşı çok ciddi şekilde sert ve hukuki olmayan tedbirlerle karşı karşıya kaldığını biz görüyoruz. Şimdi, eğer bir ülkede ceza yargılaması yanlışsa, ırkçı bir tavır sergiliyorsa ve bundan dolayı binlerce düşünür cezaevindeyse bu ülkede hukuk yargılamasında, bu ülkede yargılamanın, yargının diğer kolunda adaletli bir tasarruf bekleyemeyiz. Bir bütün olarak ele almamız gerekiyor yani bu bir bütündür. Çünkü siz –tabiri caizse, meclisten dışarı olsun- sopayı birisine gösterirseniz yanındaki kişiyi o tavrınızla sindirmiş olursunuz. Şimdi, ceza yargılamasında eğer hâkim, önüne gelen bir dosyada yukarıdan ya da siyasi erki elinde bulunduran, kamu gücünü elinde bulunduran bir kesim tarafından yönlendiriliyorsa ve kendisine mevzi gösteriliyorsa, verilecek olan karar âdeta kendisine bildiriliyorsa ve bu çerçevede, bu meyanda bir gelişme oluyorsa ve bu meyanda bir adalet tasarrufu oluyorsa siz, bir hukuk mahkemesinde, normal kişiler arasındaki bir uyuşmazlığın çözüldüğü bir alanda, bir meydana adalet bekleyemezsiniz. Adaletin tecelli etmesi de imkânsız hâle gelir.

Yani ezcümle, esasında şöyle bir tabloyla biz karşı karşıyayız: Bakın, siz, bir halkın diyelim, bir kentin iradesine saygı göstermiyorsunuz ve tasarrufta bulunuyorsunuz. Şöyle bir örnek vereyim: En yakın tarihte Iğdır Belediyesine ve Siirt Belediyemize kayyum atandı, Belediye Eş Başkanlarımız gözüaltına alındı ve görevden alındı, yargılamaları devam ediyor. Bakın, içinde Adalet ve Kalkınma Partisine mensup olan parti meclis üyelerinin de görevlerine son verildi yani herkesin. Yani şöyle bir baktığınız zaman, öyle bir tabloyla karşı karşıyayız ki Cumhuriyet Halk Partisi olsun, İYİ PARTİ olsun veya Milliyetçi Hareket Partisi olsun bütün partilerin meclis üyelerinin hepsinin görevine son verildi. Nedeni şu: Tümünden bir yok sayma olayı var. Bakın, cezanın şahsiliği ilkesi dahi bu ülkede artık anlam bulamıyor. Bakın, anayasal ilkedir, herkes kendi eyleminden sorumludur. Buna rağmen siz ne yapıyorsunuz? Bu, Orta Çağ anlayışıdır. Orta Çağ anlayışıyla ne yapılıyor? Bütün hukuk sistemleri

alaşığı ediliyor.

Şimdi ben şunu demeye çalışıyorum: Siz bir tarafta anormal olan bir hukuk sistemini uygulatacaksınız ve bunu dayatacaksınız, diğer tarafta ise normal kişiler arasında veya kamuoyuyla kişiler arasındaki hukuk uyuşmazlığını da normal koşullarda çözümünü bekleyeceksiniz bu mümkün değil değerli arkadaşlar.

Bakın, eğer bir aksilik varsa, bir hukuka aykırılık varsa, bu her tarafa sirayet etmişse bizim topyekûn olarak, bir bütün olarak hepsini ele almamız gerekiyor çünkü yargıdaki bütün makamlar, sülhler birbirlerinden bağımsız değildir. Dolayısıyla Abdullah Bey'in dile getirmiş olduğu "Bütün kurumlardan, bilim kurullarından, toplumun değişik kesimlerinden, üniversitelerden görüş alındı veya talep edildi." şeklindeki... Tabii ki iyi niyetten kaynaklı bir tarzıdır, olması gereken de odur ama bütün bunlara rağmen "Sadece kısmi bir iyileştirmeyle hukuk yargılamalarını daha hızlandıracağız, sonuç alacak şekilde bir düzenleme getiriyoruz." demek de mümkün değil.

Kısa bir şey daha söyleyeyim, bitireyim: 1927 yılından bu yana gelen bir hukuk sistemi vardı ve bir içtihat şekli vardı. Bakın, kazuist bir yöntemle "Her şeyi kanunla, her şeyi kanun maddesiyle belirtelim." dersiniz adaleti sağlayamazsınız. Bakın, bilimsel ölçülerde yargılamanın ve hâkimin gelişmesinin önünü de kapatmış olursunuz. "İçtihat" diye bir şey var, "doktrin" diye bir şey var. Şimdi "Her şeyi biz kanunla düzenleyelim." dersiniz, geleceği nokta budur ama her şeyden önce daha demokratik, daha insan haklarına saygılı ve toplumun tüm kesimini, toplumun tüm renklerini taşıyan bir Anayasa ve herkesin haklarına saygılı olan bir toplumsal sözleşmeden bence çıkış yolu vardır.

Benim 1'inci maddeye ilişkin olarak söyleyeceklerim bunlardır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Madde üzerinde 2 adet önerge var. İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifinin 1'inci maddesinde geçen "resen" ibaresinin "kendiliğinden" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 1'inci maddesinde yer alan "dava açılmamış sayılır ve mahkemece bu konuda resen" ibaresinin "dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yusuf Başer

Yozgat

Gerekçe:

Önergeyle, 6100 sayılı Kanun'un 20'nci maddesi uyarınca davanın açılmamış sayılmasına karar verecek mahkemenin, görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme olduğu tereddüde sebebiyet vermeyecek şekilde açıkça hükme bağlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 6100 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, taraflardan birinin talebi” ibaresi “yahut yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, ilgilinin talebi” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, buradaki maddeye baktığımız zaman 6100 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinde bir değişiklik talep ediliyor. “Kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde taraflardan birinin talebi” ibaresi “yahut yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün menfaatinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde” diyerek bu anayasal hükümlere de aykırı bir biçimde yargılamanın aleniyeti ortadan kaldırılıyor. Bu kesinlikle Anayasa'ya aykırı bir hüküm. Bir kere muğlak, ikincisi bu bir hukuk yargılaması. Tabii Anayasa'da bahsedildiği gibi çocukların üstün değeri olabilir veya bunun dışında genel ahlak ve adaba aykırı hükümler olabilir ama Anayasa'nın çevresinde kalmak şartıyla bu hükmün getirilmesi gerekirken tamamen Anayasa'ya aykırı, keyfi uygulamalara neden olabilecek ve bazı kişiler tarafından bir nevi siyasi mülahazalarla kötüye kullanılacak bir madde olduğunu düşünerek bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını talep ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sevgili Başkanım.

Tabii, bu maddeyle neyin murat edildiği meselesini açıklığa kavuşturmaya çalışınca şöyle bir tablo ortaya çıkıyor, Sevgili Güler dedi ki: “Çocuk yargılaması” vesaire falan. Bu, beni tatmin etmiyor. Şöyle tatmin etmiyor: Anayasa'nın 141'inci maddesinde “Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.” diyor zaten. O zaman, çocukların ve küçüklerin yargılanmasına ilişkin bu hükmün açıkça atıfta bulunması gerekiyor.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki –ki bu, uygulamada yapılan bir iş- “Kanun önünde eşitlik” ilkesine baktığımızda –daha önceki konuşmamda da bunu dile getirdim- üçüncü fıkrası “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler...” diye eşitlik ilkesinde ayrımcı tutulabilecek noktayı, pozitif ayrımcılık yapılabilecek noktayı çok net ortaya koyuyor. Devamında da diyor ki: “Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.” Yine devamında, son fıkrasında diyor ki: “Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.” Yani devlete amir bir hükümle, devletin bütün kurumlarına, kamunun bütün kurumlarına amir bir hükümle eşitlik ilkesine uygun davranılması yükümlülüğünü Anayasa getirmişken, yine 141'inci maddede duruşmaların aleniyeti tarif edilirken, küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler koyulabileceği de tarif edilmişken

yani Anayasa çok kazuistik bir şekilde, bir anayasada olması gerekenden daha fazla ihtimam göstererek bu netlikte bir düzenleme yapmışken bunun buradaki flulukta, buradaki soyutlukta, burada herhangi bir hâkimin takdiri istediği gibi kullanabileceği bir şekilde ifade edilmesi Anayasa'ya aykırıdır. Anayasa'ya aykırılık iddiası içerisinde çözülmesi gerekiyordu aslında bu tablonun ama biz esasına girdik, bunu bu şekilde değerlendiriyoruz. Yol yakinken buradan çıkmamız gerektiğini söylüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ - Teşekkür ederiz Sayın Aydoğan.

Sayın Bülbül...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Mevcut 28'inci maddede değişiklik yapan bu düzenlemeyle aleni duruşma kuralının istisnası olan gizli duruşma için genel ahlak ve kamu güvenliği sebepleri dışında bir ekleme yapılıyor. Bu eklemede yargılamayla ilgili kişilerin korunmaya değer üstün menfaati hâli getiriliyor. Burada sorulması gereken hangi menfaat? Yani muğlak bir ifade var burada. Yani daha önce söylediğim gibi, bu düzenleme bazı müktedir olan kişilerin ya da kurumların davalarının toplumdan, kamuoyundan gizleneceği şüphesi yaratıyor. Burada Turan Bey'in dediği gibi 141'inci maddenin 1'inci fıkrasında aynen, değişiklik yapılmadan önceki 28'inci madde açık ve net “genel ahlak ve kamu güvenliği” diyor. Buna ek bir, yargılamayla ilgili kişilerin korunmaya değer üstün menfaati istisnasının getirilmesi hem bu 141'inci maddeye aykırı hem de Anayasa'nın haber alma özgürlüğünü içeren, davaların toplumdan ve kamuoyu tarafından izlenmesini gerektiren, bilgi alma hürriyetini ilgilendiren, basın özgürlüğünü ilgilendiren, haber alma hakkını ilgilendiren 28'inci maddeye, 27'nci maddeye, 25, 26'nci maddeye açıkça aykırı. Yani vatandaşın, toplumdan ve kamuoyundan gizlenecek hiçbir davanın olmaması gerektiğini düşünüyorum.

Bu nedenle, bu madde Anayasa'nın ilgili maddelerine aykırıdır ve kesinlikle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilme olasılığı da yüksektir. Madde metninden bu değişikliğin çıkarılması gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Bülbül.

Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, değerli üyelerin bu konudaki söylemlerine aynen katılıyorum. Burada aslında şöyle bir husus var: Şimdi biraz evvel de anlatıldığı gibi, bu aleniyet ilkesine aykırı olabilecek olan husus, daha doğrusu sınır Anayasa'da belirtilmiş durumda yani Anayasa çerçeveyi çizmiş ancak bir Anayasa değişikliği hükmüyle bunun dışına çıkılabilir diye düşünüyoruz. Çünkü mevcut olan Anayasa madde 141'deki olan ölçü bellidir. Bu ölçünün dışına çıkılmış durumdadır. Peki, bu ölçünün dışına çıkılınca ne olacak? Şöyle bir şeyle biz karşı karşıya kalacağız: Bir defa üstün menfaat ile kamu yararı çatışması söz konusu olacak yani kamu yararı bir kişinin üstün menfaatiyle nasıl çatışacak veya buradaki ölçülülük nedir? Böyle bir sorunla biz karşı karşıya kalacağız. Bir diğer husus: Demokratik ülkelerdeki açıklık ilkesi de ihlal edilmiş olacak yani siz şimdi yargılamayı neden yapıyorsunuz? Çünkü kamu adına yargılamayı yapacak olan makam bütün meydana, bütün kamuya açmak durumundadır. Ancak sınırı Anayasa'yla belirtilebilir veya Anayasa'yla sınırlandırılabilir. Bu, ancak olsa olsa otoriter yapılarda veya otoriter yönetim şekillerinde ancak sınırlama yapılabilir ya da sınır çizilebilir. Burada kişinin menfaatinin ötesinde kamu menfaati söz konusudur, kamu menfaatinin daha üstün olduğu düşüncesini taşıyoruz.

Bir diğerk tarafta uygulamada şöyle bir sıkıntı daha yaratacak: Şimdi, uygulamada avukatlık yapan veya bu mesleğı icra eden arkadaşlar çok iyi bilirler ki bazı dava türlerinde avukatın örnek teşkil edebilecek veya kendisine emsal teşkil edebilecek herhangi bir dosyayı aynı zamanda Avukatlık Yasası gereğı inceleme hakkı vardır. Bu, kendisine tanınan bir bireysel hak değildir, bu da yine kamu yararına verilmiş bir haktır. Bu da kanundan gelen bir şeydir. Bunun da kısıtlanabileceğı düşüncesini ben, taşıyorum. Özellikle bir de avukatın kendi görev yapma sınırlarını da etkileyebilecek bir hüküm olduğunu düşünüyoruz. Kesinlikle bu zorlama bir uygulama olacak, kötü niyeti beraberinde getirecek ve birçok anlamda Anayasa'nın çiğnenmesi anlamına gelecektir. Bu nedenle bunun kanun metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Koç.

Şimdi söz isteyen Doktor Adem Aslan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi üyesi.

Buyurun Sayın Aslan.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN– Sayın Başkan teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Gerçekten bazı şeyler hoşuma gitti. Arkadaşlar, muhalefetteki arkadaşlar da titiz bir şekilde denetliyorlar bu kanun çalışmasını; saygı duyuyorum. HMK Bilim Komisyonunda yaklaşık iki-iki buçuk yıl kadar fiilen görev aldım, başından sonuna kadar hemen hemen vardım son bir iki toplantı hariç. Şunu bir özgüvenle, rahatça çok net söyleyebilirim; ögle arası bazı arkadaşlarla görüştük, görüş alışverişi de yaptık: Gerek komisyonun oluşturulmasında gerekse çalışmalar sırasında sizi temin ederim siyaset hiçbir şekilde etkin olmadı, tamamen safiyane bir şekilde acaba biz -HMK Tadilat Komisyonu var, işte Serdar Hocam burada- büyük bir özgüvenle Yargılamada kaliteyi “Nasıl” daha da arttırabiliriz, nasıl iyileştirebiliriz?” diye herkes kendi tecrübesinden ve bilgisinden kaynaklı böyle birtakım şeyler ortaya döktü. İtiraf etmem gerekirse bu maddeyi komisyona ben önerdim, Bakanlığın önerisi değildi. Nereden esinlendim? Ben doktora yaparken bir yıl yurt dışında, Almanya’da kaldım ve o esnada birçok defa Alman mahkemelerine duruşma izlemeye de gittim, orada “hospitasyon” denilen bir aylık, bir nevi gözlemci statüsünde çalıştım da. Orada bazı duruşmalarda gördüm ki her duruşma herkese açık değil yani birtakım kişilerin özeli olabilir, aile mahremiyeti olabilir, ticari sırlar olabilir. Sordum, dedim: Ya niye böyle, hiç kimse yok duruşmada?” “Çünkü duruşma kapalı” dediler. Her dosya, her duruşma herkese açık değil yani kişilerin aile mahremiyetine, özeline saygı duyuluyor. Bu nedenle böyle bir şey aklımın bir tarafında kalmış komisyon görüşmeleri sırasında, maddeler, tabii teklifler gelirken usul hocalarımız vardı İsviçre’de kalmış, Almanya’da kalmış uzun yıllar; dedim, ben böyle bir şey gördüm çok da hoşuma gitti. Ben otuz yıl yaklaşık hâkimlik yaptım, bu esnada gerçekten bunun sıkıntılarını da yaşadım. Birtakım mahrem konular vardır. 2 kardeş arasında olabilir, karı koca arasında olabilir, evlatlık durumunda olabilir, babalık davalarında olabilir; herkesin her şeyi duyması gerekmiyor. Anayasa’mız kişinin maddi ve manevi varlığını bir bütün olarak korunmasını isteme hakkı vermiş; özel hayatın korunması, aile hayatının korunmasıyla ilgili birtakım temel haklar vermiş yani böyle bir durumda acaba bunun temeli nedir dedim. Alman Usul Kanunu’nda ve İsviçre Usul Kanunu’nda bunun karşılığını bulduk yani kesin bir şekilde kişilerin üstün menfaati söz konusuysa böyle bir durumda duruşmalar aleniyete yasaklanabilir. Zaten aleniyetin yasaklanması ayrıca yeni gelmiş bir şey değil ki zaten vardı, kapsamı biraz genişledi yani kişilerin üstün menfaatleri, toplumun üstün menfaatleri zaten yasada vardı, aleniyeti yasaklama imkânı zaten getiriyordu, kişilerin menfaati var, mahremiyetin korunması var, ticari sırların korunması var; bir patent davasında patentini anlatacak, belki de birileri oradan bir kopya çekecek ya da bir telifle ilgili diğerk ticari sırlarla ilgili birtakım konular konuşulacak.

Böyle bir durumda duruşmayı üçüncü kişilere yasaklama getirme imkânı yoktu. Tamamen safiyane bir iyi niyetle böyle gündeme geldi, hocalarımız İsviçre ve Alman Usul Kanunu'ndaki karşılıklarını buldular. Bu şekilde kanun metni getirildi. Tabii, bizim amacımız siyaseten bundan sakıncalı şeyler çıkabilir mi? Bilemeyiz, işin o tarafına bakamayız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu kanun değişikliği...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN– Ama şunu söyleyeyim, ben zaten kendi notlarıma da almışım: Gerekçe eksik olmuş, gerekçelerin herhangi bir bağlayıcılığı yok fakat kanun uygulamasında hâkimlere yol gösterici, taraflara yol gösterici rol oynar. Şimdi, bilemiyorum ben Anayasa hukukçusu değilim ama sizinle aynı kanaatte değilim. Şimdi orada ne diyor? “Genel ahlakın korunması.” Genel ahlak nedir? Kişilerin aile mahremiyetinin korunması da genel ahlakın kapsamına girebilir, tabii kişiden kişiye, bakış açısına göre değişebilir. Bu Anayasa Mahkemesi yorumları, Anayasa Komisyonu'ndan belki geçecektir, geçmeyecektir; işin kanuni boyutunu bilemem, tabii ki buradaki aşamalarını. Buradaki olan biteni ben hatırlatıyorum yani herhangi bir sakınca olduğu kanaatinde değilim; safiyane bir şekilde konulmuş, bazı siyasi şeylere çekildi bilemiyorum. Tabii, bu iki buçuk üç yıl önce yapılmış bir teklif bugün biz önümüzde görüyoruz ama herhangi bir siyasi kişilik ya da olaylar akla fikre dahi hiçbir şekilde gelmedi ama bir sakınca doğuyorsa tabii ki vekillerimiz, sizler karar verecekseniz. Biz önermede bulunduk, Bakanlık da bunu taslak olarak bir şekilde taslağa koydu; elbette, son kararı sizler vereceksiniz. Olayın oluş şekli bu şekildedir. Kanımca herhangi bir sakınca görmüyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkanım söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, buyurun Sayın Koç.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, şimdi gerçekten hocamız tabii ki iyi niyetle bunu dile getiriyorlar, iyi niyetle bunu yapıyorlar ama gerçekten Türkiye bir Almanya değil, İsviçre değil. Birçok olumsuzluklarla biz karşı karşıya kalıyoruz.

Öte taraftan, bizim gerçekten işin başından itibaren bizim eleştirdiğimiz yasama organının görevinin gerçekten alındığını ve bu anlamda yasama organının gerçek anlamda işlevsizleştirildiğini biz çok net bir şekilde bağır bağır söylüyoruz. Bakın, hocamızda bunu dile getirdi ve bu kanun maalesef Bakanlıktan geliyor. Milletvekillerinin imzaları var. Abdullah Bey, arkadaşlar çok ciddi çalışmalar yapmışlardır, doğrudur ama yani nereden geldiğini de biz biliyoruz.

Bakın, biz çok ciddi bir şey söylüyoruz burada, sadece bu maddeyle ilgili bir şey değil: Gerçek anlamda kanun yapma sürecinin Anayasa'da belirtildiği gibi, bakın Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirmiş olduğu ve sizin de herkesin de burada erkler ayrılığı olacak, herkes kendi işini yapacak, hiçbir erkin diğer erk üzerinde etkinliği olmayacak ama görüyoruz ki bakın, bunlar söyleniyor artık bildiğimiz şeyler yani bu kanun yapma süreci dahi sakat. Dolayısıyla bakış açısı iyi niyetli olabilir fakat kanunlar yapıldıktan sonra işleyişiyle ancak insanların canını yaktıkları sürece biz ancak bunu görebiliriz -ki bunun da gerçek anlamda- Anayasa'ya aykırı olduğunu ben düşünüyorum ve yine ortaya çıktı ki yani kanun yapma süreci bile sakat.

Gerçek anlamda yasama Meclisinin bir tasarrufu olmadığı da ortaya çıkıyor.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teklif sahibimiz Sayın Güler, buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, kıymetli Komisyon üyesi milletvekillerimiz;

tarafı bulunduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesini, "Adil Yargılanma Hakkı" başlığını ben okumak istiyorum. Bu getirdiğimiz teklif maddesinin ne kadar uyumlu olduğunu, gerek uygulamalarda Almanya, İsviçre örnekleri verildi ama Belçika ve Hollanda örnekleri de çok farklı mecralarda, gerekse basına yansıyan yerleri de biliyoruz. 6'ncı maddede aynen "Herkes davasının, medenî hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içerisinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. Karar aleni olarak verilir. Ancak, demokratik bir toplum içinde ahlak, kamu düzeni veya ulusal güvenlik yararına, küçüklerin çıkarları veya bir davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veya aleniyetin Adil Yargılanmaya zarar verebileceği kimi özel durumlarda ve mahkemece bunun kaçınılmaz olarak değerlendirildiği ölçüde, duruşma salonu tüm dava süresince veya kısmen basına ve dinleyicilere kapatılabilir." diyor. Dolayısıyla bu madde kapsamı içerisinde getirilen 2'nci maddenin Anayasa'ya aykırılık veya Anayasa'da temel ilke olan "aleniyet" ilkesine herhangi bir zararının olmadığını ifade etmek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir cümle de ben söyleyeceğim de.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ - Aynı mahiyette 2 önerge var, önergeleri okutmadan önce buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Başkanım, burada düzenlemede "ilgilinin talebi üzerine" diyor, değişiklikten önce ise "tarafardan birinin talebi üzerine" diyor. Bu "ilgili şahıs" açık olarak belirtilmemiş, yani burada ilgili kim? Geniş bir alan. Birincisi, İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesini okudu Abdullah Bey, orada "kimi özel durumlarda" diyor, "tarafaların" diyor; burada ise daha geniş bir alan var. Bu geniş olan alan da vatandaşın haber alma hakkı, bilgilendirme hakkı açısından özgürlüklerine müdahale ediyor. Anayasa'da iki tane net yazılmış, ne diyor Anayasa'da açık ve net olarak? "Genel ahlak ve kamu güvenliği" diyor, üçüncü bir şey demiyor. O nedenle, bu, açık ve net Anayasa'ya aykırı. "İlgili" lafı da çok geniş bir anlam burada diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. SERDAR KALE – Öncelikle herkese merhabalar demek istiyorum, saygıdeğer Komisyon, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyon Başkanım, Bilim Komisyonu Başkanımız Profesör Doktor Selçuk Öztekin saygılarını ve hürmetlerini de getirdim, hocam sağlık sorunları sebebiyle katılamadı, inşallah yararlı olacak bugünkü çalışmalarımız.

Şimdi, Sayın Vekilim, bu "ilgili" meselesine kısacık bir açıklama yapmak istiyorum, bundan da önce belki Adem Bey'in söylediği şeyler hakkında bir şey söylemek istiyorum, çünkü meselenin çıkış noktası belki Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve bu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne hem Almanya hem Avusturya hem Belçika hem Hollanda tarafı malum, bunu açıklamaya gerek yok. Ve özellikle Almanya ve İsviçre'de, özellikle İsviçre Medeni Usul Kanunu'nun 34'üncü maddesinde hemen hemen bizimkiyle aynı, benzer bir düzenleme var yani buradaki kişisel menfaatten kaynaklı durumun Anayasa'ya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olup olmayacağı meselesinde kesinlikle bir tereddüdün olmaması gerektiği kanısındayım.

Ben şöyle, kendi kişisel tecrübelerimden örnek de vermek isterim size. İstanbul mahkemelerinde çok yoğun bir şekilde bilirkişilik yapıyorum, bir dosyada -hiç unutmuyorum- çok kuvvetli bir şirketin

ticari davalarıyla ilişkili çok önemli bir dosya vardı ve bu ticari sırlar gerçekten çok önem arz ettiği için mahkemenin bize bilirkışı olarak söylediği şey şuydu: “Bu ticari sırların kimse tarafından bilinmemesi lazım ama duruşmaların aleniyetindeki sınırlama malum, mevcut düzenlemede çok dar kapsamda, kamu güvenliğinden ve genel ahlaktan söz ediliyor.” Oysa kişisel olarak çok önemli şeyler ticari sır olabilir, sosyal hayattan kaynaklı sırlar olabilir; işte bu sebepten kaynaklı olarak da duruşmaların aleni yapılması çok büyük sıkıntılara sebebiyet verebilir ki hukuk yargılamasında ön planda olan aslında kişisel menfaatlerdir. Bakın, dava tarafların davasıdır, mahkeme veya hâkim taraf olmadan olamaz zaten. Yani kişisel menfaatler ön planda olduğu için dava aslında tarafın davası da olduğu için gizlilik istediği zaman taraf, o duruşmanın gizli yapılmasını, davanın gizli cereyan etmesini istediği zaman buna ön planda yer vermek gerekir kanısındayım. Çünkü kamu güvenliğinden daha ziyade bireysel menfaatler hukuk davalarında biraz daha ön plana çıkabilir.

Bu bağlamda Sayın Vekilim, “ilgili” kelimesi konusunda şunu söyleyebilirim: Dava aslında sadece tarafları ilgilendiren, HMK kapsamında taraflar anlamında dava değil de “çekişmesiz yargı” diye telakki ettiğimiz bizim işler vardır. İşte, çekişmesiz yargıda -çok iyi biliyorsunuz hukukçu vekillerimiz burada- 382’nci madde kapsamında taraftan bahsedilmez, ilgiliden bahseder. İşte, çekişmesiz yargıya ilişkin bir dava olduğunda o ilgili de taraf olmadığı için duruşmanın gizli yapılmasını talep edebilir. Yine benzer şekilde, müdahiller de özellikle asli müdahil ve ferî müdahil de duruşmanın gizli yapılmasını talep edebilir. İşte, “ilgili”den kastedilen, taraflar dışında çekişmesiz yargıda bu kişiler olması gerekir.

Arz ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Çok teşekkür ediyoruz Hocam, sağ olun.

Şimdi önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Zeynel Emre

Mersin

İ

İstanbul

İstanbul

Rafet Zeybek

Süleyman Bülbül

Tufan Köse

Antalya

Aydın

Çorum

Diğer önergenin imza sahipleri:

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Alpay Antmen (Mersin) ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge gerekçesi:

İlgili maddede yapılması planlanan değişikliklerle duruşmalar aleniyet ilkesine istisna getirilmektedir. Bu çok yanlış yorumlanabileceğinden hatalı sonuçlara da yol açabilecektir. Bu nedenle madde metninin tekliften çıkartılması doğru olacaktır.

Abdullah Koç (Ağrı) ve arkadaşlarının vermiş olduğu önerge gerekçesi:

Yalnızca hukuki uyumsuzlıkların çözümü için hükümler içeren HMK’de yargılamaların aleni olmasına imkân sağlayan 28’inci maddede değişiklik öneren bu teklifin bazı sakıncalı yönleri söz konusudur. Kanunun mevcut hâli ile yalnızca genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde yargılamanın gizli yürütülmesi mümkün iken sunulan teklifte yargılama ile ilgili kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin söz konusu olması durumunda da yargılamanın

gizli yürütülmesine imkân sağlanmaktadır. Hâlihazırda muhalefet ve iktidar mensuplarının taraf olduğu soruşturma ve ceza davalarında yürütme erkinin güçlü bir hissedilirliği mevcut iken bu teklifle hukuk mahkemeleri yoluyla bazı belgelerin kamuoyunda tartışılmasına imkân sağlayan düzenlemelerin hedef alındığı söylenebilir. Kişilerin korunmaya değer üstün bir menfaatinin zarar görmesinin söz konusu olması durumunda somut olayın ceza yargılaması dışında kalan yönleriyle ancak hukuk muhakemesine konu olabileceği gerçeği karşısında bu teklifin anılan siyasi gerekçelerle sunulduğu söylenebilir. Teklifle sunulan değişikliğin uygulama alanı bulabileceği davalarda kamuoyunu yakından ilgilendiren önemli bilgi ve belgelerin tartışılmasının önüne geçileceği endişesini taşımak demokratik ülkelerde gayet olağandır. Kaldı ki mevcut madde metniyle ilgili ne üst yargı mercilerinde ne de doktrinde kayda değer bir tartışma yürütülmüştür.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3-6100 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “etmiş olması.” ibaresi “etmiş olması; uyuşmazlıkta arabuluculuk veya uzlaştırmacılık yapmış bulunması.” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde geçen “bulunması” ibaresinin “olması” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 6100 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin altıncı, yedinci ve dokuzuncu fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önerge var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde geçen “kanunun” ibaresinin “yasanın” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Etmeyenler... 4'üncü madde kabul edilmiştir.

5'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 6100 sayılı Kanunun 42 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Ret sebebi sabit olmasa bile, merci bunu muhtemel görürse, ret talebini kabul edebilir.

(3) Ret sebepleri hakkında yemin teklif olunamaz.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeler var, önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde geçen “muhtemel” ibaresinin “olası” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Züleyha Gülüm

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 6100 sayılı Kanunun 94'üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Hâkim, tayin ettiği sürenin kesin olduğuna karar verebilir. Bu takdirde hâkim, tayin ettiği kesin süreye konu olan işlemi hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklar ve süreye uyulmamasının hukuki sonuçlarını açıkça tutanağa geçirerek ihtar eder. Kesin olduğu belirtilmeyen süreyi geçirmiş olan taraf yeniden süre isteyebilir; bu şekilde verilecek ikinci süre kesindir ve yeniden süre verilemez.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinde geçen “duraksamaya” ibaresinin “tereddüde” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Züleyha Gülüm

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 6100 sayılı Kanunun 107 nci maddesinin başlığı “Belirsiz alacak davası” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesi mümkün olduğunda, hakim tarafından tahkikat sona ermeden verilecek iki haftalık kesin süre içinde davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir. Aksi takdirde dava, talep sonucunda belirtilen miktar veya değer üzerinden görülüp karara bağlanır.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Söz talebi var.

Sayın Koç, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, şimdi bu 7'nci maddeyle ilgili olan kısımda şöyle bir durum söz konusu; eğer hani bu yönde bir açıklama yaparlarsa arkadaşlar çok iyi olur: Burada bir sınır belirleniyor veya dava miktarı belirlendikten sonra hani kesin olacak şekilde veya belli bir yargılama aşamasından sonra mahkeme taraflara bir süre veriyor ve bu yönde bir harç tamamlanması veya davanın yükseltilmesi talebinde bulunuyor ve bu yönde bir yol veriyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Buradaki hâkim bu konularda davacıya netleşen hususlarda tam bir yetki sunabilir...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Bir saniye siz bitirdiniz mi Sayın Koç?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yok bitireceğim. Şimdi Abdullah Bey ben şunu...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Siz bitirin, daha sonra -bu alacak davası önemli bir husus- Bilim Kurulu ve uygulamadan da görüşler alalım.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi uygulamada bizim de karşı karşıya kaldığımız en önemli sorunlardan bir tanesi şuydu: Kısmi dava mı, belirsiz alacak davası mı? Zaman aşımı açısından da önemli bir husus. Fakat burada şöyle bir şey anlaşılabilir mi? Veya benim her şeyden önce kaygım şu: Bir ihsas-ı rey sınırlı şey yapılabilir mi, yani bunun açılması söz konusu olabilir mi? Benim açıkçası sizden duymak istediğim şey bu. Bu konuda sizin düşünceniz nedir?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, teşekkür ediyorum.

Şimdi zaten belirsiz alacak davasında bu süreler veriliyor yani somutlanmış hâle geldiğinde, doğal olarak orada talebin tamamlanması vesaire gibi bir işlem söz konusu ama burada benim dikkatimi çeken şu ifade tek başına yeterli mi yoksa “kesin ve ihtaratlı süre” diye mi tarif edilmesi gerekir? “İki haftalık kesin süre içinde davacı iddianın genişletilmesi yasağına tabii olmaksızın talebini tam ve kesin olarak belirleyebilir.”

Şimdi, eski Yargıtay kararlarını herkes bilir. Kesin süre ile, kesin ve ihtaratlı süre arasında bir fark vardır. Bu ibarenin acaba “kesin ve ihtaratlı süre” olarak tanımlanması gerekiyor mu? Özellikle kanunu getiren arkadaşlarımızın bunu bir gözden geçirmesini ve gerekiyorsa burada tamamlamasını

arzu ediyorum. Onu dile getirme ihtiyacı duydum.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, belki başka mağduriyetlere de sebebiyet verebilir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok burada yargılamayı sonlandırma isteği var, bu istek odur yani uzatmama isteği. Hakkı ortadan kaldıran bir şeyden bahsetmiyorum. Sadece yargılamayı sonlandırma maksadı var burada anladığım kadarıyla, belirsiz alacak davasının o safhasının özelliği o zaten ama siz bilirsiniz...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet Yargıtay üyemiz sayın Aslan söz talep etti bu konuda.

Buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi bir takım faydalar getirmek için çıkarılmış 2 tane temel yasada 2 tane konu var ki Yargıtayı, yargıyı aslında çok uğraştırıyor. birinci konu bizi Yargıtay olarak çok uğraştıran genel işlem şartları. İnanın boşa koyuyoruz olmuyor doluya koyuyoruz almıyor. İyi niyetle çıkartılmış fakat başımıza bela olmuş bir madde maalesef genel işlem şartları, Türk Borçlar Kanunu'nda. İkincisi de belirsiz alacak davası. Belirsiz alacak davasıyla ilgili Yargıtayda bir içtihadı birleştirme toplantısı yapıldı, hatta rapörtörlüğünü de ben yaptım, belirsiz alacak davasıyla ilgili. Bir defa belirsiz alacak davası Türk hukukuna getirilen yeni bir sistem. Belirsiz alacak davası, bir tazminat davası açıyorsunuz, diyelim ki destekten yoksun kalma tazminatı isteyeceksiniz ne kadar zarara uğradığınızı bilmiyorsunuz. Şimdi az söyleseniz olmaz, çok söyleseniz yüksek harç yatıracaksınız; az söyleseniz bu defa zaman aşımından davanın gitme durumu var. Belirsiz alacak davasıyla düşük bir harçla, sonradan zaman aşımı tehlikesine uğramaksızın, davanın değerini artırma imkânı getirildi yani aslında önemli bir ihtiyacı gideriyordu fakat hangi davaların belirsiz alacak davası olduğu, hangilerinin olmadığı konusunda çok ciddi tereddütler var. Biz de bu tereddütleri yaşıyoruz ve o nedenle Yargıtayın daireleri arasında çok keskin bakış farklılıkları var. Gönül isterdi ki yapılacak bu kanun tadilatıyla bu belirsizliğin giderilmesi elde edilsin. Böyle bir durum maalesef bu şeyde göremiyorum. Getirilen düzenlemeyle bizim herhangi bir sorununuz çözülüyor mu, bir yenilik geliyor mu? Kanımca bir yenilik gelmiyor. Mevcut düzenlemeyle zaten hâkim ne yapabilirdi? Süre verebilirdi, yasal bir engel yoktu, artık bilirkişi raporu alındı arttıracak mısın? Ha hâkim bu süreyi vermedi, kanun çıksa bile, yasalassa bile yine vermedi, bir hak sakıt olacak mı? Burada da yine bir belirsizlik var. Yani bir yasal düzenlemeyle belirgin bir durumdan ziyade yeni bir belirsiz atmosfer, ortam doğabilir diye endişe ediyorum. Bu benim kişisel endişem tabii bakış açım. O nedenle ben bunun daha böyle detaylı çalışılması gerektiği kanaatindeyim şahsımca. Yani bu düzenleme bizim sorununuzu çözmiyor, içtihadı birleştirmeyi engellemiyor. Daha ciddi sorunlarımız var belirsiz alacak davasıyla ilgili arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederim.

Hocam “Sorunu çözecek bir düzenleme değil.” dedi Yargıtay üyemiz buyurun size söz verelim.

PROF. DR. SERDAR KALE - Teşekkür ederim. Şimdi kendi gibi adı gibi belirsiz bir dava bu dava türü aslında. Fakat bu belirsizliğin sebebi uygulamanın bu davayı çok kolay benimsemesi ve çok kolay bir şekilde uygulamada belirsiz alacak davası açılma isteğinin ön plana çıkması. Sebebi ne? Çünkü –az önce sayın vekil de söyledi- zaman aşımında faiz bakımından davacıya önemli kolaylıklar sağlıyor bu dava. Yani zaman aşımı bütün bir alacak için kesiliyor, faiz bütün bir alacak için davanın başından itibaren gidiyor. Fakat burada dikkat edilmesi gereken bir nokta aslında -Yargıtayın da çokça tartıştığı noktalardan biri bu- ne zaman belirsiz alacak davası açılacak? İşte bu sorunun cevabını verebilmek için,

bu maddeyi aldığımız yani on yıldır uyguladığımız bu maddeyi aldığımız İsviçre ve Alman hukukuna bakmamız lazım. Aslında orada da hâlâ tereddütler var bu konuda fakat orada taşlar daha yerine oturmuş vaziyette. Davanın başında, dava açılırken alacağın kesin ve net olarak belirlenemeyeceği hâllerde bu davanın açılması gerekiyor yani neticeitalebini net ve kesin bir şekilde belirlenemediği hâllerde yine bireyden hareketle bu dava ön plana çıkmış ve hukuk davalarında –az önce de bahsettim- bu ön planda. Yani ben bir haksız fiille karşı karşıya kaldım veya haksız rekabetten kaynaklı bir tazminat davası açacağım, davamın başında zararımın ne kadar olduğunu bilmiyorum. İşte, bireyi korumak amacıyla bu dava getirildi ama çok kötüye kullanılan bir dava hâline geldi özellikle iş davalarında.

Şimdi, 2 tane temel sorun var. Sayın vekillerden birisi “Acaba hâkime bunu görev olarak yüklememiz bir ihsasırey sebebi olabilir mi?” dedi. Haklı bir düşünce ama uygulamada, şu anda, maddenin yazımından kaynaklı sorunlar var. “Anda” ibaresi var, şu andaki mevcut metinde “an” ibaresi var yani belirlendiği anda artırılacak. O an ne zaman? Hangi an? Burada çok ciddi sıkıntılar var. İşte bu sorunu çözmek amacıyla biz bu süreyi hâkimin vermesi gerektiği konusunda bir karar almıştık bilim komisyonunda. Buradaki süre, diğer bir vekilimin söylediği gibi, hâkimin takdir ettiği bir süre değil, kanun tarafından verilen kesin süredir yani ihtaratlı bir süre olmayacak burada. Eğer hâkim bizzat kendisi süreyi takdir etseydi o zaman sonuçlarını, sebeplerini gösterecek, gerekirse bir süre daha verebilecekti ama buradaki süre artık kanundan kaynaklanan kesin süre olduğu için zamanında yapılmazsa artık o işlem geçersiz olacak yani artırma işlemi geçersiz olacak, artık belirli olacak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir de zamanı belli artık “tahkikatın sona erme anından önce” diyor zaten.

PROF. DR. SERDAR KALE – Tabii, o anı hâkim tespit edecek ve bu ihsasırey olmayacak. Niye olmayacak? Çünkü ihsasıreye ilişkin maddeye baktığımızda “kanunda gerekmediği hâllerde hâkimin kendi görüşünü beyan etmesi” ibaresi var. İşte burada kanun bu yetkiyi hâkime veriyor. Bilirkişi raporu geldikten sonra, karşı taraftan belge geldikten sonra miktar belli olacak ve hâkim “Evet, bilirkişi raporu son hâline geldi, rakam belli oldu, artık sizin ne yapmanız lazım geliyorsa yapmanız gerekir.” şeklinde bir hatırlatma yapacak sadece ki aydınlatma ödevi kapsamında -ki HMK 31’inci madde bunu söylüyor- bu çok normal ve hâkime yüklenen bir vazife hâline de gelmiş bir durum oluyor.

Arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Can, buyurun.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, hukuk muhakemesi uygulamasında bu ihsasıreyle ilgili farklı şeyler de var. Mesela bir sürü delili var, delillerden vazgeçmiş; hâkim yemin delilini hatırlatıyor. Yani hâkimin yemin delilini hatırlatması demek, yemin haricinde davayı reddedeceği anlamı taşır; doğru mu? Dolayısıyla bizim hukuk sistemimizde, bilirkişi raporuyla sabit olduktan sonra bir rakam, burada “Değeri artır.” demesinde bir beis yoktur diye düşünüyorum. Uygulama açısından söylüyorum. Tereddüt olarak aynı tereddüdü biz de taşıyoruz, onu taşımamak mümkün değil.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aslında ihsasıreydir ama belirsiz alacak davasının ruhu böyle, yapacak bir şey yok.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Şu da var: Bilirkişi raporundaki miktar artırıldıktan sonra dava illa kabul edilecek anlamını taşıyor ama uygulamada, dediğiniz doğru. İsterseniz, Yargıtay ve akademisyen arkadaşlarımız Genel Kurula kadar olan sürede de bu tereddütleri olgunlaştırırsa, somut, herkesin uzlaşacağı bir metin getirirsek faydalı olur diye düşünüyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Öztürk...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, ben geneli hakkında yapmış olduğum konuşmada da ifade etmiştim. Değerli Hocam, burada ek dava açılıp açılmayacağıyla ilgili bir açıklama yok. Bu konuyu da bir netliğe kavuşturursanız bilim kurulu olarak, Yargıtay, siz. Gerçi bana Sayın Genel Müdürüm bir açıklama vermiş ama yine de orada bir muğlaklık var. Bu konu da önemli yani ek dava konusu hakikaten kesin hüküm itirazıyla karşılaşılabılır, değil mi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ek dava hakkının kaybı falan mı?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – E tabii, ek dava önemli bir konu yani burada ciddi bir şey var.

PROF. DR. SERDAR KALE – Evet, haklısınız, bu belki gerekçede de çözülebilir.

Şöyle gidelim: Ben bin liralık dava açıyorum, aslında davamın 10 bin liralık bir dava olduğu kanaatindeyim fakat artırmadığım için mahkeme bin lira üzerinden karar verdi. Şu andaki bizim yazımıza göre, artırmadığın zaman açtığınız rakam üzerinden dava sonuçlanacak. Şimdi, geriye kalan bakiye 9 bin lira için yeniden bir dava açabilecek miyim? Tabii, burada dava kabul edildiği için bu davayı açabileceksiniz ama zaman aşımı meselesi karşınıza gelecek ve burada belirsiz alacak davasının koşullarının oluşup belirsiz alacak davası açıldığı için sadece bin lira için değil 9 bin lira için de zaman aşımı kesilmiş olacak. Yani bütün bir alacak için davanın başında zaman aşımı kesildiği için, geriye kalan bakiye 9 bin için her türlü zaman aşımı kesilmiş olduğu için daha rahat bir sürede davayı açabileceksiniz. Bin lira için dava reddedilmişse kalan 9 bin lira için dava açabilecek misiniz? Hayır, bunu açamayacaksınız artık yani o reddedildiği için bakiye... Yani aslında burada, tam bir eda davası var belirsiz alacak davasında, bunu algılamak lazım. Yani kısmi dava değil burada, tam bir eda davası var ama davanın başında ben bu rakamı belirleyemiyorum.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, ben bir şey daha sorayım, ondan sonra Hocamız söz alsa olur mu?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Şimdi, tabii, şöyle bir husus daha ortaya çıkıyor: Uygulamada özellikle bu tür belirsiz alacak davaları ve kısmi davalarda zaman zaman bilirkişilerin tayin etmiş olduğu rakam Yargıtayda veya bölge adliye mahkemesinde esastan bozulacak bir şekil alabiliyor. Öyle bir şey oluyor ki hesaplama şekli bile sonra Yargıtaydan dönerek bambaşka bir hâl alıyor. Dolayısıyla buradaki kesin hüküm öyle bir hâle gelecek ki kişiyi gerçek anlamda bir şeye sokacak yani artık davam kabul olacak, davam kabul edilecek aşamasına gelecek ve bu anlamda hem ihsasirey hem dosyanın sonraki aşamada Yargıtayda bozulma ihtimali... O nedenle, bence bunun üzerinde biraz daha düşünmekte yarar var çünkü gerçek anlamda böyle çıkarsa uygulamada çok ciddi sorunlarla karşı karşıya kalacağız.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Demirtaş...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ben de bir iki cümle sarf etmek istiyorum bu konuyla ilgili.

Tabii, baktığımızda, uygulamada genelde iş yükü yargısında belirsiz alacak davalarında ihtilaf ortaya çıkıyor. Bunun sebebi de şu: Tabii, burada bulunan herkes kayıtlı ekonominin içinde olan kişiler değil mi? Hepimizin maaşı belli vesaire vesaire ama Türkiye’de çalışan 3 kişiden 1 kişi kayıt dışı; devletin resmî kayıtları, TÜİK resmî verileri, en son açıklanan rakam, geçen hafta açıklanan rakam yüzde 30. Daha yukarılarda bize göre ama yüzde 30’u kayıt dışı çalışıyor. 6 milyonun üzerindeki insan da asgari ücretle çalışıyor öyle değil mi? Yani kayıtlarda öyle gözükmüyor ama bakıyoruz ki aslında asgari ücretle çalışmıyor. İş yargısında faaliyet gösteren arkadaşlarımız bilirler, bunun sebebi şudur:

Vergi ve sigorta primlerinden kaçmak amacıyla işverenler bu şekilde gösterir ve bir kayıt dışılık söz konusudur. Dolayısıyla, bu kayıt dışılıktan kaynaklanan bir belirsizlik söz konusudur. Dolayısıyla, siz burada bu belirsiz alacak davasıyla, bu kayıt dışı çalışan insanların yani toplumun “dezavantajlı” dediğimiz -yani belki bir kısmı hiçbir şekilde yani üçte 1’i hiçbir şekilde bildirilmiyor- kesimlerinin haklarına hâle getirmeyecek bir düzenleme yapmak zorundasınız. Yani eğer bunu yapmazsanız bu şekilde zaman aşımını kesmeyecek düzenlemenin önünü açarsanız bu yanlış olur diye düşünüyorum. O anlamda, ben Yargıtay Üyemize katılıyorum, bu konuyu tekrar bir değerlendirmekte, düşünmekte yarar var diye düşünüyorum çünkü aksi takdirde birçok hak kaybına yol açabilecek durumlar ortaya çıkabilir.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, kısaca bir araya girebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen söz istedi.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, belirsiz alacak davası yeni HMK’nin bence en iyi müesseselerinden biri ama üzerinde bugüne kadar durmadan uyuşmazlık çıkan, yargıda, yargı kararlarında bir yeknesaklık sağlanamayan bir hüküm oldu. Özellikle, Yargıtay daireleri arasında belirsiz alacak davasının açılıp açılmayacağı, davalarla ilgili çıkan uyuşmazlık ve daha sonra bununla ilgili olarak çıkan kararlar ve şimdi... Hatta bazı mahkemeler “Belirsiz alacak davası açılmayacak.” diye “Davacının elinde verileri vardır veya bilmesi gerekmektedir.” diye davaları reddetmekte, bazıları da “Bu belirsiz alacak davası değildir, bu kısmi davadır.” demekte. Aslında bizim, belirsiz alacak davasındaki bu hükmün üzerine gerçekten daha ciddi bir şekilde çalışmamız ve hak aramayla ilgili olarak böyle, en azından işçiler anlamında, ekonomik olarak hem güçsüz hem de özellikle fazla mesai gibi hesaplanması işçi tarafından yapılamayacak davalarda veya bunun dışında, bilirkişi raporu olmadan sonuca gidilemeyecek davalarda çok iyi bir müessese olan bu belirsiz alacak davasını güçlendirmemiz lazım. Ama bu şekilde çıkarsa diğer sayın milletvekillerinin dediği gibi daha büyük bir karmaşa olacak ve belki de bugüne kadar kurulmuş olan denge tamamen bozularak belki belirsiz alacak davasını hiç işlemez hâle de getirebiliriz. Bu hükmün ya bu teklif metninden çıkarılması veya üzerinde akademik olarak, ciddi olarak çalışılması gerekir diyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederim.

Sayın Can...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, bir önerimiz akademik açıdan Yargıtay açısından da değerlendirilirse memnun oluruz. Şimdi, dava açtık, 100 liralık zarar ortaya çıktı, 10 liralık dava açıldı, 90 liralık fark var. Bilirkişi raporu 90 lira olarak geldi, karşı taraf bilirkişi raporuna itiraz etti, yargı yoluna gitti, yargı yolunda da kesinleşti, dolayısıyla bilirkişi raporu da kesinleşti. Burada öğretilde de bir dönem tartışıldı bu. Bunu ilam hükmünde belgelere ekleyebilir miyiz veyahut da bu alacağı, aradaki farkı, bilirkişi raporu açısından kesinleşen farkı ilamsız icraya konu edebilir miyiz? Yani bu da tartışılırsa, bu da çalışılırsa bu demin söylediğimiz ihlasıreyin de önüne geçer diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Zaman aşımına uğramamışsa olur.

Yargıtay üyemiz Sayın Aslan...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kusura bakmayın, ikinci defa söz almak durumunda kaldım çünkü bir konu var ki gerçekten bu konuyla alakalı ve çok önemli bir sorun olarak önümüzde duruyor. O da şu: Belirsiz alacak davası

açılmayacak konularda belirsiz alacak davası açılırsa durum ne olacak? Aslında kısmi dava açılması lazım çünkü alacak belirli, mahkemenin yorumuna göre. Fakat tuttu belirsiz alacak davası açtı; dedi ki: “Şimdi alacağın 1 milyon liradan fazla olduğunu düşünüyorum ama 100 bin liralık açıyorum.” Şimdi böyle bir durumda “Alacak belirli, sen bunu hesaplayabilirdin.” dedi mahkeme. Bazı daireler, Yargıtay daireleri diyor ki: “Kardeşim, sen tercihini kullandın, belirsiz alacak davası açılmayacak bir konuda belirsiz alacak davası açtın. ‘Hukuki yarardan yoksundur.’ diyor kanunun gerekçesi. Dolayısıyla hukuki yarar yokluğundan davayı reddediyorum.” Bazı daireler de diyor ki: “Ya tamam, belirliyse ben bunu kısmi dava gibi görürüm, 100 bin lira talebi yönünden karar veririm.” Burada da çok keskin bir görüş ayrılığı var. Yani bizim şu anda Yargıtayın gündemi fevkalade dolu. Bir içtihadı birleştirme kararı en az iki yıl, üç yıldan önce çıkmıyor çünkü Hukuk Genel Kurulunun gündemi çok dolu. Ben normal şartlarda kazuistik yöntemle karşıyım ama yani artık mademki bir temel yasayı değiştireceksek bu hususun da mutlaka tartışılıp çalışılıp düzeltilmesi gerekir.

Sayın Koç’a da hak veriyorum söylediği bir noktayla ilgili olarak. O da şu: Önümüzde bir dava vardı Yargıtay aşamasında. Dava 15 milyon dolarlık. Önce bir kısmi dava gibi, belirsiz alacak davası gibi açılmış, bilirkişi raporu “15 milyon dolar.” demiş, hâkim süre vermiş, vatandaş da 15 milyon dolara yükseltmiş, harcını da o şekilde 15 milyon dolar üzerinden yatırmış; sonra Yargıtaya gitti geldi, bozuldu. “Bu kadar veremezsin, alacağı 1 milyon dolardır.” dedi. Ne oldu? 1 milyon dolar para aldı ama geride belki de 2 milyon dolar avukatlık ücreti ödeyecek. Bilemiyorum, tabii ki oransal olarak daha fazla bir tuzağa düşmüş gibi oldu. Şimdi alacak tam belirli değil ki bilirkişinin raporu geldikten sonra hâkim süre verecek, ondan sonra hadi hurra ona göre değer artışı yapacak vatandaş, harç yatracak, belki de davayı bütünüyle reddedecek mahkeme öbür taraftan. O nedenle mevcut düzenlemenin biraz daha bu söylediğim hususları da kapsayacak şekilde tartışılmasında kanımca yarar var. Takdir yüce heyetin.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi Başkanı Sayın Yusuf Şahin...

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sayın Başkanım, sizi ve Komisyon üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, biz iki yılı aşkındır bu belirsiz alacak davasına ilişkin eleştiriler için 1’inci madde kapsamında tartışmalar yaptık ama belirsiz alacak davasının uygulamada sayın milletvekillerinin belirttiği gibi ihtiyacı karşılar bir nitelikte olduğunda hemfikiriz. Yararları açısından özellikle belirlenemeyen tazminat davaları ve benim dalım olan şirketlerdeki tazminat davalarında yararlı bir şey. Biz şimdi 2’nci maddedeki değişikliklerle 1’inci maddenin kendi felsefesini karıştırıyoruz. (1)’inci fıkrayla ilgili bir değişiklik istiyorsanız hakikaten çok önemli bir çalışma gerektirecek çünkü bunu beş yıldır Yargıtay da çözemedi. Bunu bir kenara ayırmak istiyorum.

(2)’nci fıkrayla ilgili şeyde, sayın milletvekillerimin dediği gibi, hâkimin ihsasıreyi konusunda zaten biz de çekingeniz. Yalnız işte hocamın dediği gibi kanunun emrettiği şeylerde hâkimin süre vermesi ihsasırey niteliği taşımayacak. Benim şahsi kanım, bu kanunda ihsasırey sıkıntısı yok ama ihsasırey ileri sürülerek çok hâkimin reddi problemi çıkabilir. Kendisinden çıkmaz da. Uygulama bu yönde gidecek ama ihsasırey olarak kanunda açık hüküm olduğu için olmayacak. Sayın üyem de belirtti, bir sıkıntısı şu olabilir: Yani ya bu gerekçede ya hocam doktrinde yazarken hâkimin verdiği sürede davanın reddedileceğinin de vatandaşa ve taraflara açıklanması lazım. Bu bir kanun yükümlülüğü, kabul anlamında bir şey değil. Bunun bir makaleler yolunda ve bu tartışmaların yayınlanmasıyla giderilebileceği kanısındayım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Uygulamaya yönelik olarak.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Tabii, tabii. Şimdi ben ilk defa katıldığım için bu tartışmalara ilişkin şeyleri, diğer kanun çalışmalarında alt komisyon ve üst komisyon raporlarını okuyarak, yorumlayarak uygulamaya çalışıyorum. Bu tartışmalardan da yararlanılabilir. Yani bu hocamın açıklaması.

Sayın milletvekilimin dile getirdiği kuşku giderilebilir mi? Bence kesin hüküm olmayacağı kanısındayım çünkü kesin hüküm için bir ikinci talep sonucu birincinin hüküm fıkrası olması lazım, CMK 303'e göre. Burada, örnekte ikinci talep 9 bin lira olduğu için kesin hükümle karşılaşmayacak bence. Zaman aşımının kesilmesine ilişkin sorun çıkabilir. Benim şahsi kanım da zaman aşımı hâkimin verdiği sürenin bittiği andan yeniden işlemeye başlayabilir. Onu tartışabiliriz.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Hâkim de o kadar değil derse, 10 lira değil de 1 lira derse, o zaman ne olacak? Oradan başlarsak...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – 1 lira kesinleştiginde o zaman aşımında olur.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Tamamladık mı?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Evet. Saygılar Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi madde üzerinde 1 önerge var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Hukuk yargılama mantığı çerçevesinde bakıldığında hâkimin, hükmün kurulduğu ana kadar görüşünü belirtmemesi ihsasirey yasağı ve zaman aşımı sorunu olmayan davalarda, dava açmaya zorlama ve ayrıca daha maddi olguların araştırılmadığı sorumluluğun değişebileceği gerçeği de gözetilerek farklı mağduriyetlere neden olacağı hasebiyle uygun değildir. Bu vesileyle maddenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 8- 6100 sayılı Kanunun 116 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN – Önerge var, önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Asliye hukuk mahkemeleri ile ticaret mahkemeleri arasındaki iş bölümünün de yüksek yargı mercilerince tam ve kesin olarak belirlenmediği veya hızla değiştiği göz önüne alındığında bu maddenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Buyurun Sayın Koç.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Sayın Başkan, şimdi bu ilk itirazlar... Özellikle uygulamada şöyle bir şeyle biz karşı karşıya kalıyoruz. Şimdi bu iş bölümü hususu gerçek anlamda sıkıntı. Nasıl sıkıntı? Çünkü özellikle bu özel yargılama yapan mahkemelerin yetkilerinin kanunla belirlenmiş olmasından kaynaklı ciddi anlamda uygulamada sorunlar var. Şimdi o iş bölümü öyle bir aşamaya geliyor ki yargılama sonuna kadar veya yargılama bitene kadar dahi hâkim bunun farkında değil, taraflar bunun farkında değil. Dolayısıyla bu iş bölümüyle ilgili olan kısmının da... Uygulayıcı olan hâkimlerimiz de burada, doktrin de burada, bu anlamda da kanuni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ben özellikle düşünüyorum. Çünkü şu anda adliye de bir dava açmaya çalıştığınız zaman onlarca alan var, iş bölümü var. Hangi dava nerede açılacak, hangi dava hangi yargı kolunda açılacak veya hangi mahkemede açılacak?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – O görev ve yetki değil mi?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bu iş bölümü başka bir şey yani bu görevden farklı bir uygulama şekli. Bunun da biraz daha çalışmaya ihtiyaç olan bir alan olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Yargıtay üyemiz, buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Değerli Komisyon üyeleri, bu maddeyi de çok iyi hatırlıyoruz. İş bölümü dediğimiz zaman... Artık yaşı bizden çok genç arkadaşlar var, birçoğu iş bölümünün ne olduğunu unuttu. Şöyleydi iş bölümü, hemen hafızamızı tazeleyelim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sınav sorusuydu hep bu.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Şöyle: Asliye ticaret mahkemesinde açılması gereken bir dava asliye hukuk mahkemesinde açılıyordu, asliye hukukta açılması gereken bir davada asliye ticarete açılabilirdi. Ancak bir yasal süre içerisinde itiraz gelirse, iş bölümü itirazı gelirse yasal bir süresi vardı, cevap dilekçesinin tebliğinden itibaren on gün içerisinde. O süreyi kaçırsanız şayet, asliye hukuk mahkemesi, asliye ticaret dosyasına bakıyordu ya da asliye ticaret, asliye hukukun davasına bakıyordu. Artık o dosya, o mahkemenin malı oluyordu.

Şimdi, bu konuyla ilgili olarak yeni kanuni değişiklikler oldu. Türk Ticaret Kanunu’nun 5’inci maddesinde değişiklikler yapıldı. Türkiye’de şu anda bütün asliye hukuk ile asliye ticaret arasında fikrî sınai haklar -nereye gitti, bir arkadaşımız dile getirmişti- 3 No.lu Asliye Hukuk Mahkemesi ile 2 No.lu Asliye Hukuk Mahkemesi arasında kanunen şu andaki bütün ilişkiler görev ilişkisine döndü. Yani, Türk yasalarında “iş bölümü itirazı” diye bir kavram kesinlikle kalmadı. Dolayısıyla lüzumsuz yere kanunda duran bir maddeydi, insanların kafasını karıştırabilirdi. Bu nedenle çıkartılmasına karar verdi. Hiçbir hukuki sakıncası yok.

İş bölümü itirazı zaten artık çok mazide kalmış bir uygulama, tekrar oraya dönülmesi mümkün değil. Hepsini görev ilişkisine döndü. Tadil metninin bu şekilde olmasında yarar var yani gereksiz bir

düzenleme olarak kaldı.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 8'inci madde kabul edilmiştir.

9'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 9 - 6100 sayılı Kanunun 120 nci maddesinin başlığı “Harç ve gider avansının ödenmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Taraflardan her birinin ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen delil avansına ilişkin 324 üncü madde hükümleri saklıdır.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddeye itirazı olan var mı?

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Gerekçede belirtilen kaygıların tam olarak giderilmesi ve vatandaşın dava açılış aşamasında yüklü yargılama giderleri karşısında hak aramaktan vazgeçmemesi için bu maddenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 6100 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifinin 10'uncu maddesinde “takdirde” ibaresinin “durumda” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

Madde ihdasına ilişkin 1 önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

Mersin

İstanbul

Aydın

Zeynel Emre

Rafet Zeybek

Tufan Köse

İstanbul

Antalya

Çorum

MADDE: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na aşağıdaki geçici 5. madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 5 - Bu Kanun'da yer alan madde 102'deki adli tatil hükümleri 2020 yılında uygulanmaz.”

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na aşağıdaki Geçici 6. madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 6 - Bu Kanun'da yer alan madde 331'deki adli tatil hükümleri 2020 yılında uygulanmaz.”

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na aşağıdaki Geçici 10. madde eklenmiştir.

“Geçici Madde 10 - Bu Kanun'da yer alan madde 61'deki çalışmaya ara verme hükümleri 2020 yılında uygulanmaz.”

Gerekçe:

Değişiklik teklifiyle adliyelerde coronavirus salgını nedeniyle durma noktasına gelmiş olan işlerin adli tatil olarak belirtilen temmuz-eylül aylarında yürütülebilmesi ve vatandaşlarımızın haklarına ulaşmalarında gecikmelerin önüne geçilerek bu sayede avukat ve vatandaşların hak kayıplarına uğramamaları amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Önce bendim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Öyle mi?

Sayın Antmen, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, gerçekten yüz yılda bir karşılaştığımız bir felaket, bir salgın yaşadık ve özellikle hekimlerimizin ve sağlık çalışanlarının üstün performansıya şimdilik, belki de birinci salgın dönemini yavaş yavaş atlatıyoruz.

Bu dönemde, başta sağlık çalışanlarımız, doktorlarımız, hekimlerimiz, hemşirelerimiz, hasta bakımımız, hastane temizlik işçilerimiz gibi PTT çalışanları, kargo çalışanları, market çalışanları, fırıncılar çok yoğun bir özveriyle çalıştılar. Fakat yavaş yavaş bugünler geçiyor. 15 Hazirana kadar adliyedeki sürelerin durması gerekiyordu, zaten salgın sürecinde adliyedeki sürelerin hak kaybına yol açacağını biz de söylemiştik ve 15 Haziran itibarıyla, eğer başka bir aksilik çıkmazsa, adliyeler

çalışmaya başlayacak.

Şimdi, her yıl adli tatil var. Aslında adli tatilin amacı, ilk konulduğunda Nöşatel Kanunu’ndan gelen bir hükümle tarımsal alanda çalışan hâkimi, savcısı adliye personelinin gidip ürünlerinin başında durması, tarımla uğraşması gibi bir sebebi varken, artık günümüzde bu yavaş yavaş gerekçesini de kaybetmiş bir durumda. Ama her şey bir yana, en az üç aydır adliye çalışmıyor, hak dağıtılmıyor. Geciken adalet adaletsizliktir diyoruz.

Şimdi, işin özünde de adli tatilden kim yararlanır? Buradaki yüksek hâkimlerimiz alınmasınlar ama bir avukat olarak en çok hâkimlerimiz adli tatilden yararlanıyor, izne gidenler adli tatilde nöbetçi oluyorlar. Fakat en önemlisi, davalar ve işler duruyor.

Yararlarını ve zararlarını tartışmadan 15 Haziranda tekrar yargının çarkları işlemeye başlarken 20 Temmuzda “Bu seneye mahsus olmak üzere durdurmayalım.” diyoruz. Sağlık çalışanlarımız gibi bu süreçte yoğun çalışan meslekleri gördükten sonra da artık hukuk çalışanlarının da bari bu yıl adli tatil yapmadan adalet dağıtmaya devam etmeleri gerektiğini düşünüyoruz. Hem bu avukatların ve aynı zamanda avukat bürolarında çalışan insanların da ekonomik olarak ciddi anlamda sıkıntılarına bir nebze yardımcı olacaktır diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, teklifimiz 2020 yılına mahsus olmak üzere adli hükümlerinin uygulanmaması. Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada, tabii, adli tatilin gerekliliği gereksizliği tartışmasını bu saatte yapıyor olmamız çok doğru olmaz. Adli tatil aslında bir tarafı itibarıyla bakıldığında bir kurumsallaşmış yapı. O dönemde yargıda tayinler yapılıyor, insanlar evlerini taşıyorlar, şu oluyor, bu oluyor. Çıkış mantığı ile bugünkü kullanış mantığı arasında çok fark var yani doğal olarak herkesin bir dinlenme hakkı da var vesaire. Onlara girmenin bir anlamı yok ama şu anda yaşadığımız süreç herkesin özveride bulunduğu süreç artık.

Bakıyoruz, iki buçuk üç ay adliyede bir kayıp var. Zaten, şu yasaları yaparken bile yargılamanın gecikmemesi, hakkın bir an önce teslim edilmesi vesaire gibi usul hükümlerinin orasını burasını törpüleyerek, bir an önce yargılamayı bitirmeyi düşünürken burada, üç ay kaybetmiş bir yargı dünyasının üzerine bir de adli tatil kullanarak yargıda bir soğumaya neden olacak şekilde yani aşağı yukarı altı yedi ay sonra bir şekilde artık Türkiye’de yargılama yapılmıyormuş gibi bir mantık yaratacak şekilde durulmasını çok doğru bulmuyorum. Bunu bir lüks olarak görmüyorum, adli tatili; tekrar altını çizerek söylüyorum. Yargıda çok büyük yük var, çok fazla sayıda dosya var. hâkimlerimiz olağanüstü bir yük altında ama yargılama da bir taraftan da gecikiyor o yükle beraber. Burada bir özveri gerektiğini düşünüyorum. Sadece olaya yargılamanın ana kısmındaki faaliyetler olarak da bakmamak lazım.

Avukat ofisleri tam dört aydır kapalı. Avukat ofislerinde kapıyı açtığınız anda para kazanmazsınız. Türkiye’nin avukat ofislerinde bu tablo içerisinde sekiz dokuz aylık bir kaybı olacak ve buna ilişkin ne meslek kuruşları ne merkezî iktidar ne de başka birisi “Ya, bu avukatlar ne yer, ne içer? Bu ofislerin maliyetleri var. Vergi almayalım, SGK almayalım. Bu dönemde para kazanmıyorsa üzerlerinden bir kamusal maliyet de kalsın.” diye hiçbir çalışma şu ana kadar yapılmadı.

Avukatlık onurlu bir meslek. Avukatların kalkıp da amiyane tabirle bir hak dilenir gibi gelip “Şunu göz ardı edin, şunu da almayın, bunu da etmeyin.” dememeleri o mesleğe de ilgi duyulmaması gerektiği anlamına gelmiyor. Bu çark dönecek ki avukatlar da faaliyetlerinin karşılığı olan bir parayı kazansınlar

ve bu salgınla beraber sizin kötü yönetiminizin yaratmış olduğu travmalardan biraz çıksınlar.

Bu tek başına bir salgın meselesi de değil, kötü yönetiyorsunuz ülkeyi, müthiş bir ekonomik spazmın içerisine soktunuz bütün meslekleri. Bütün bunlara rağmen burada sızlanmak yerine, tekrar tekrar söylüyorum... Ki bu teklif daha önce size geldi, iktidar partisinin önüne geldi ve yakın durmadınız. Adli tatilde çalışılması meselesi önceden tekrar geldi. Burada ısrarlı ve altını çizerek söylüyorum: Türkiye'nin hukuk dünyasında kaybedecek sekiz ayı yoktur, yedi ayı yoktur. Türkiye hukukta kaybedeceği kadar zaman kaybetmiştir. Birikmiş dosyaların üzerine bu zaman kaybıyla beraber yarın öbür gün tayini yapılacak hâkimlerin adli tatilden sonra başlayıp vâkıf olana kadar üç dört ay daha geçirmesi demek yargı dünyasının bir yıl kaybetmesi demektir. Ben yargı dünyasının buna tahammülü olmadığını düşünüyorum. Herkesin özverili olması gerekir, hepimizin özverili olması gerekir. Mesela Mecliste de böyle olmalı belki. Çıkaracağımız kanunlar varsa çalışmalıyız. Geçen dönem ben bunu yargı paketiyle ilgili söylemiştim, "Meclis kapanmadan çıkaralım, içeride gazeteciler yatıyor, içeride insanlar yatıyor; onlara bir şekilde nefes aldıralım." dedim. Aylarca durdu Meclis, ta Covid meselesi görüşülürken geldi, garip bir yasama faaliyeti yaptı.

Söylemek istediğim bu. Herkes özverili olmalı. Tatil hiç kimseye lüks değildir. Adli tatil kurumsaldır, üzerinde tartışma yapmıyorum ama bu özveriyi herkes göstermeli çünkü yargılamanın süjelerinin de birbirine ihtiyacı var burada az önce söylediğim gibi.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Madde ihdasına ilişkin önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Ben bir söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Bu süreçte avukatların durumları söylendi de ben o sebeple söz almak istedim. Kusura bakmayın lütfen.

Merhabalar herkese.

Şimdi, evet, bu süreçte gerçekten sekiz dokuz ay avukatlar iş yapamadı ve çok sıkıntılı durumlar geçirildi bürolarda ama biz Barolar Birliği olarak, bir meslek örgütü olarak... Tabii, barolar da bu konularda girişimlerde bulundu. Biz Maliye Bakanlığı nezdinde, işte primler konusunda, ertelenmesi konusunda girişimlerde bulunduk. Başarılı olduğumuz alanlar da oldu.

Hatta şu bilgiyi de vermek isterim: Biz staj kredisi veririz stajyer avukata, daha avukat olmamış kişilere ama bu bir kredidir, hani Adalet Bakanlığının stajyerlerine verdiği gibi değildir, geri ödemesi vardır çünkü kanun böyle diyor. Biz almak zorundayız bunu. Bu staj kredisi ödemelerini durdurduk eyleme kadar hatta staj kredilerinde bize stajyerlerimiz başvurular, "Çok zor durumdayız." dediler. Biz aylık ödediğimiz kredilerin bir kısmını üç aylık olarak ödedik, toptan ödemeler yaptık. Hani bu konuda bizim de katkılarımız ve girişimlerimiz oldu. Bunu söylemek istemişim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Barolar Birliğine.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Ofislerde çalışanlara kısa çalışma ödenekleri falan ödendi yani epey destek oldu.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Evet, evet, ödendi. O konularda girişimlerde bulunuldu.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Ben teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – 11’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 11- 6100 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “davacı davayı kazanırsa” ibaresi “dava davacı lehine sonuçlanırsa” şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu takdirde dava davacı aleyhine sonuçlanırsa, dava konusunu devreden ve devralan yargılama giderlerinden müteselsilen sorumlu olur.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Maddeyle ilgili önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesinde geçen “takdirde” ibaresinin “durumda” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

11’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

12’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 6100 sayılı Kanunun 127 nci maddesinin birinci fıkrasına “başvuran davalıya,” ibaresinden sonra gelmek üzere “cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak,” ibaresi eklenmiştir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 12’nci maddesinde geçen “itibaren” ibaresinin “başlayarak” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12’nci madde kabul

edilmiştir.

13'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 13- 6100 sayılı Kanunun 139 uncu maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çıkarılacak davetiyede aşağıdaki hususlar ihtar edilir:

a) Duruşma davetiyesine ve sonuçlarına ilişkin diğer hususlar.

b) Tarafların sulh için gerekli hazırlığı yapmaları.

c) Duruşmaya sadece taraflardan birinin gelmesi ve yargılamaya devam etmek istemesi durumunda gelmeyen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği.

ç) Davetiyenin tebliğinden itibaren iki haftalık kesin süre içinde tarafların dilekçelerinde gösterdikleri, ancak henüz sunmadıkları belgeleri mahkemeye sunmaları veya başka yerden getirtilecek belgelerin getirilebilmesi amacıyla gereken açıklamayı yapmaları, bu hususların verilen süre içinde yerine getirilmemesi hâlinde o delile dayanmaktan vazgeçmiş sayılacaklarına karar verileceği.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Zeynel Emre

Mersin

İstanbul

İstanbul

Süleyman Bülbül

Rafet Zeybek

Tufan Köse

Aydın

Antalya

Çorum

Gerekçe:

İlgili maddede yapılması planlanan değişiklikle duruşma çağrı kâğıdı ayrıntılandırılmakla birlikte tebligat ile kesin mehiller gelmektedir. Bu nedenle teklif maddesinin metinden çıkartılması uygun olacaktır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, yeni HMK'de yargılamanın hızlandırılması için düşünülen en önemli hususlardan, müesseselerden biri ön incelemeydi, gerçekten de olumlu. Ama bu hem hâkimlerimiz ve de hem de avukatlarımız sayesinde yine 1 celse kaybına sebep olmaya başladı. Dava dilekçesinde gösterdiği ya da cevap bilgisinde gösterdiği delillerin ikamesi için süre verilmeye başladı. Bu da yine eskisi gibi, herkesin alışkanlıklarını devam ettirmesi gibi devam ettirdi süre kayıplarını.

Şimdi, maddede kesin hüküm getirilmesi düşünülüyor. Yalnız burada bir şey var. Şimdi, tebligatlarda buna “tensip zaptı” demediğimiz için tebliğ zarfları çok küçük. Orada dikdörtgen bir yer var, içine monte ediliyor ve görmek için bazen de mikroskop ya da büyüteç kullanmanız gerekecek. Ya bunu tebliğ edip “tensip zaptıyla” diye düzeltmemiz gerekiyor veya tebligatlı kesin mehli hak kaybına uğratmamak için buradan çıkarmamız gerekiyor. Bu, avukatlar anlamında. Ama taraf kendisini avukatla temsil ettirmiyorsa da bu yüzüne karşı bir kesin mehil verilip kesin mehilin neticeleri anlatılmadan ciddi hak kayıpları da olacaktır. Biraz önce oyladığınız maddelerden birinde veya yine bu teklifte var. Hâkimin kesin mehli sonuçlarını anlatacağı, kesin mehilin nasıl verileceğini de hükme bağlıyoruz. Bu maddenin bu şekilde uygulanmasıyla pek çok hak kayıplarına yol açabilir diye düşünüyorum Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesiyle değiştirilen ikinci cümle (ç) bendinde geçen "itibaren" ibaresinin "başlayarak" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Tebliğat zarfıyla ilgili bir problem olur mu?

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Başkanım, kanun maddesi hâline geldikten sonra bu bildiğimiz usulsüz tebliğat gibi hükme gelecek artık yani onu mahkemeler çok daha anlaşılır, kesin süre sonuçlarıyla beraber uygulamak zorunda zaten. Bunu uygulamada göreceğiz. Farkındalık kanun maddesi olarak geldiği için ortaya çıkacak.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, teşekkür ederiz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Sayın Başkan, bunu tensip zaptına ekleyebiliriz, tensip zaptı dersek...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Mahkemeler bunu işlevsel hâle getirecekler. Kanun maddesi yapıyor burada.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Yani, Genel Kurulda tensip zaptı dersek sorun hallediliyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Evet, buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkürler.

Uygulamada, hâkim arkadaşlardan bana iletilen bu konuda sıkıntılar var ve düşünceleri şu: HMK 139'uncu madde için öngörülen değişikliğe katılmıyorlar. Belki bu konuda sayın üyemiz de cevap verebilir. Zira burada düşünülen değişikliğin, HMK 119 ve 129'uncu maddesiyle öngörülen yükümlülükleri etkisiz hâle getireceğini düşünüyorlar. "Bizim sistemimiz yargılanacak nesneyi yani davanın konusunu çift unsurla saptamıştır. Buna göre, yargılanacak olan vaka ve taleptir. Taraflar hangi vakanın yargılanmasını istiyorsa kanıtlanabilir vaka ile bu vakanın gerçek ve doğruluğunu kanıtlamaya yarar etkili ve kabul edilebilir delili mahkeme ve karşı tarafla paylaşmak, yerindekileri tevdi etmek, başka yer ve kişileri ise ona ulaşmaya yarar özne ve coğrafya bağlamı teşhis ve tanı bilgilerini mahkemeye arz etmekle ödevlidirler. Bu ödev belirli bir zaman kesitiyle tahdit edilmiştir." diye uygulamacıların itirazları var. Bu konuyu dillendirmek istedim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Sayın Bülbül.

Evet, Yargıtay üyemiz, buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bir açıklama isteği, talebi doğdu. Bu değişikliği de çok iyi hatırlıyorum, üzerinde çok düşündük, çok tartıştık, çok konuştuk ve oy birliğiyle bu değişikliğin gelmesinde fayda gördük. Şimdi, 119’uncu maddede verilen süreyle, dayandığın delilleri bildirme ile buradaki dayanmış olduğun delilleri ibraz etme farklı kavramlar, birbirinden farklı kavramlar. Delil olarak dayanmışsındır fakat iş sürüncemede kalıyor. Diyoruz ki: Yani, biliyorsunuz Ankara, İstanbul gibi yerlerde özellikle, bir celse atılması aşağı yukarı sekiz ay, on ay, belki de daha fazla zaman kayıplarına yol açıyor. Kardeşim, sen delil olarak dayandıysan dayandın dava dilekçesinde ya da cevap dilekçesinde, sun. Sunmadı. Dayandı ama nelere dayandığını en geç dava dilekçesi ya da cevap dilekçesiyle birlikte zaten göstermesi gerekiyor yeni getirilen düzenlemeyle. Fakat ibraz konusunda bir şans veriyoruz. Bu şans daha önce duruşma sırasında veriliyordu ve bunun için bir celse atılıyordu. Yani, sekiz ay... Bu önermeyi de ben yapmıştım o günkü komisyona, burada sekiz ay, on ay süre kaybı oluyor, gereksiz yere bir süre kaybı oluyor, mademki delil olarak dayandıysan bunu da artık duruşma gününe kadar benim sana -duruşma günü değil- duruşma davetiyesi için gönderdiğim tebligatta tebliği aldıktan itibaren iki hafta içerisinde sun.

Elbette Sayın Antmen’in endişesine katılıyorum fakat o endişe sanıyorum mahkemelerin uygulamasıyla, Yargıtayın uygulamasıyla giderilebilecek bir konudur. Bu gerçekten tebligat zarflarına yazılamaz, biz bu konuyu da konuştuk. Nereye yazılsın bu? Elbette ki tensip zaptına yazılacak, tebligatlar zaten otomatik çıkıyor. Öbür türlü kanun hükmünü uygulamamış konumuna düşecek.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – UYAP’tan girdikleri zaman yapabiliyorlar.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Kesinlikle ama oraya sığmaz, zaten o çok kısıtlı, küçük bir yer, ondan dolayı hak kaybına yol açacağı için yani çok çok... Atıyorum, 4 punto, 5 punto yazarsa belki sığar ama onun da mercekten okunması gerekir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hak arama hürriyetinin ihlali olur o da.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Kesinlikle, Yargıtay onu öyle okuyacaktır. Zaten bu, tensiple olması gereken bir şeydir.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Onu belki dercedebiliriz.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Belki dercedilebilir ama onun ötesinde, burada gerçekten endişe duyulacak bir şey yok. Tam tersine, biz bu değişiklik önermesiyle her bir dava yönünden belki en az sekiz ay, on ay bir zaman kazanmış olduk, çok faydalı bir değişiklik olduğu kanaatindeyim.

Arz ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın BAM Daire Başkanımız Sayın Şahin, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sayın Başkan, teşekkürler.

Bu tartışılan konu bir sonraki maddenin 5’inci fıkrası değişikliğiyle ilgili, bu ihtar. Sayın üyelerimin eleştirisi 140/5’e yeni hâli. Bu bizim yaptığımız yeni değişiklik, 140/5’i buraya öne almayı getirdik. Öne almamızdaki amaç da -sayın üyem belirtti- duruşmadan önce, ilk duruşmada ön inceleme duruşmasının sağ salım, delilleriyle birlikte yapabilme amacı.

İhtarata ilişkin, zaten ihtarata ikisi de oluyor sayın üye. Zaten içinde kararın kendisi, dışında da ihtar oluyor.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Duruşma davetiyesi gönderilirken ihtaratları o küçük kutuya yazıyorlar.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Şöyle, sayın üyem, şu olabilir: Yani, bu duruşma olmayacağı için, tensip zaptını birlikte tebliğ ediyoruz ya zaten, içinde tensip zaptı olacak zaten bu tebligatta...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Ama, yapmadı adam, ne yapacak?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Ya onu yapacak ya üstünde şerhini verecek ve o zaman biz denetleyeceğiz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – 13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

14'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 14 - 6100 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “sulhe veya arabuluculuğa” ibaresi “sulh ve arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatarak” şeklinde ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) 139 uncu madde uyarınca yapılan ihtara rağmen dilekçelerinde gösterdikleri belgeleri sunmayan veya belgelerin getirilmesi için gerekli açıklamayı yapmayan tarafın bu delillere dayanmaktan vazgeçmiş sayılmasına karar verilir.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, benim burada anlamak istediğim husus şu açıkçası, bu ön inceleme safhasında bu maddeye dercedilen husus şu: Ara bulucu ve sulh olma meselesi. Sulh meselesi tamam, orada bir sıkıntı yok, orada zaten ön inceleme mantığında bu var, hâkimin tarafları kısa bir sürede anlaştırma veya uzlaştırmayı yargılamaya son verme yönünde şeyi var. Bu, kanundan kaynaklı bir yetki ama ara buluculuk burada ihtiyari mi, zorunlu ara buluculuk mu? Çünkü burada...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – İhtiyariyi kastediyor.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İhtiyariyi kastediyorsa o zaman burada yeni bir müessesesyle aynı zamanda biz karşı karşıyayız. Çünkü burada zorunlu bir ara buluculuktan bahsetmek mümkün değil. Dolayısıyla tarafları...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kanun maddesinin eskisine bakarsanız değişiklik var.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Çıkar ama ben yine...

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – “Veya” diyor zaten.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ben şunu demek istiyorum: Şimdi, ara buluculuk müessesesi gerçekten şu anda sorunlu, yani özellikle bazı alacaklar konusunda ciddi şekilde sorun hâline gelmiş durumdadır. Gerek ara bulucuk sınavından tutun, şu andaki müessesesine kadar birçok sorunu aslında beraberinde taşıyor. Fakat yine bu maddeye konulmuş olmasına da ben çok anlam veremedim ama yine de bir şey yaparsanız.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bu manada yargı güvenilirliği açısından...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Yani, bu şey olacak mı, bir yenilik veya gerçek anlamda uygulamada karşılık bulacak mı? Ben onu da merak etmiş bulunuyorum açıkçası.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – İnşallah bulacak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Uygulamayı göreceğiz hep beraber.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Abdullah Bey, bir soru soracağım da açıklığa kavuşması anlamında.

Şimdi, burada şöyle bir tablo var: Delilleri sunmadınız ya da listenize dayanamama gibi bir durumla karşı karşıyasınız ama ben davacıyım, siz davalısınız, aynı delile dayandık. Ben delili listeme yazdım ama buradaki sürede ibraz etmedim. Sizin de listenizde var, siz ibraz ettiniz. Bu hüküm benim sizin ibraz ettiğiniz delilden lehe, aleyhe anlamda yararlanmamı ortadan kaldıracak mı, yoksa kanunda daha önce var olan lehe, aleyhe delilde yararlanma tartışması mı olacak? Bu özel hüküm olarak beni engelleyecek mi? Bunu anlamak istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Buyurun Yargıtay üyemiz.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yani ara buluculuk müessesesi aslında Türk yargısının önemli bir yükünü aldı fakat biraz fazla abartıyoruz gibi geldi yani zaten burada, kanunda madde var. “Ara buluculuğa teşvik eder.” diyor. Bunu illa “esaslarını anlatır, aydınlatır, över” falan demek bence kanun metinlerinde gerekli olan bir şey değil, kanımca lüzumsuz bir madde değişikliği. Zaten “teşvik eder” diyor. Teşvikin içinde aydınlatma var, sonuçlarını söyleme var. Bir daha, bunu illa cafcacı bir şekilde anlatır diye böyle ifadeyi güçlendirmek kanımca gereksiz. Diğer taraftan, (5)’inci bentte yapılmak istenen değişiklik yönünden de keşke bu uygulamaya bırakılsaydı daha iyi olurdu. Sayın Turan Bey’in söylediği şeyler, söylediği tehlikeler doğabilir. Bu Yargıtay uygulamalarına, içtihatlara bırakılsa daha doğru olurdu. Buna gerek yok. Zaten orada ihtar yapıyorsun, bu yargılamanın sonunda böyle bir durumda gerçekten ne olup olmayacağına zaten yargı karar verir. İlla da daha yargılamanın ilk celsesinde “Seni bu delile dayanmaktan vazgeçmiş sayıyorum.” gibi, belki de böyle ihsas gibi taraflarca algılanabilecek bir vurguya, kanımca ona da gerek yok. Bence, kanımca 140’ıncı maddedeki değişikliklere ihtiyaç yok diye düşünüyorum.

Arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Başkanım, çok öz dilerim ama belki teyit edici mahiyette bir şey söyleyeyim.

Bakın, uygulamada biz şunu gördük: Bu kopyala yapıştır şeklinde oluyor, maalesef böyle. Yani yargılamada hâkim tarafı “Sen şöyle yaparsan daha iyi olur, sen bu şekilde ara buluculuğa gitsen daha...” Mümkün değil bu. Hazır bir şekilde duruşma tutanağına geçiyor, kendi yükümlülüğünü yerine getirip o şekilde geçiyor. Bu nedenle de ben hani bunun gerçekten çok faydalı olabileceğini düşünmüyorum. Gene binlerce belki kitabın yakılmasına, rafa kaldırılmasına neden olabilecek bir değişiklik çünkü bu kanun ortaya çıktıktan bu yana 5-6 defa değişiklik gördü ve şu anda artık bunun bir anlamı da yok yani. Ormanları yakıyoruz yani.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – CD var artık.

Sayın BAM Başkanımız, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Saygılar.

Şimdi, (2)’nci fıkradaki değişiklik ile ilgili değil, (5)’inci fıkradaki değişikliğin getirilme amacı şu: 139’uncu maddede ihtar yaptık. Her ihtarın maddi bir hukuk kuralına dayanması gerekir. Sonuçları itibarıyla ne olacağını ve maddi hukukunu da 140’a 5’e dercettik. Eğer 140’a 5’te bir hüküm

kurmasaydık yaptığımız ihtarın maddi hukuk anlamda sonucuna ilişkin kanunda bir hüküm olmadığı için 139'a 5'teki ihtarın bir anlamı kalmayacaktı.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz, sağ olun.

Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinde geçen “sonuçları” ibaresinin “neticeleri” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 14'üncü maddesinde yer alan “sulh ve arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatarak” ibaresinin “sulh ve arabuluculuğun esasları, süreci ve hukuki sonuçları hakkında aydınlatarak sulhe veya arabuluculuğa” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gülay Samancı

Konya

Gerekçe:

Önergeyle kanunun 140'inci maddesine eklenen ibareyle hükme açıklık getirilmektedir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 6100 sayılı Kanunun 141 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(I) Taraflar, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile serbestçe iddia veya savunmalarını genişletebilir yahut değiştirebilirler. Dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra iddia veya savunma genişletilemez yahut değiştirilemez.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinde geçen “yahut” ibaresinin “veya”

olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önerge her ne kadar Meclis Başkanlığına hitaben yazılmışsa da yine de oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

Serdar Hocam buyurun.

ADALET BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ SERDAR GÜNGÖR – İddianın ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesi yasağı aslında hukuk yargılamasına damga vuran ilkelerden birisi çünkü bizim kısa süre içerisinde yargılamayı hızlandırmak için vakaları ve buna bağlı delilleri belli bir zaman kesiti içerisinde sunmamız gerekiyor. Maddenin önceki hâlinde yani HMK’nin şu andaki mevcut hâlinde bu yasak aslında ön inceleme aşamasının belirli bir noktasından sonra başlıyor gibi gözüküyordu ama doktrinde bunun aksine görüşler de çoğunlukta idi. Şimdi bu durum kanun maddesi hâline gelmiştir yani dilekçelerin tamamlanması aşamasından sonra artık yeni vakaların, yeni delillerin getirilebilmesi çok dar kapsamlı ve çerçevede mevcut olacaktır. İşte bu da değişikliklerin asıl amaçlarından birisini ortaya koyuyor yani hızlandırılması anlamında güçlü bir değişiklik hâline getiriyor bu maddeyi.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Hocam, sağ olun.

16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 6100 sayılı Kanunun 147 nci maddesinin birinci fıkrasına “tahkikat” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve sözlü yargılama” ibaresi ile ikinci fıkrasına “İtiraz edemeyecekleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, tahkikatın sona erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi halinde taraflara ayrıca davetiye gönderilmeyeceği ve 150 nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, yokluklarında hüküm verileceği” ibaresi eklenmiştir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – 16’ncı maddedeki önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 16’ncı maddesinde geçen “tahkikat” ibaresinin “soruşturma” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16’ncı madde kabul edilmiştir.

17'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 6100 sayılı Kanunun 149 uncu maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla veya başka yerde duruşma icrası

MADDE 149- (1) Mahkeme, taraflardan birinin talebi üzerine talep eden tarafın veya vekilinin, aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden duruşmaya katılmalarına ve usul işlemleri yapabilmelerine karar verebilir.

(2) Mahkeme resen veya taraflardan birinin talebi üzerine; tanığın, bilirkişinin veya uzmanın aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden dinlenilmesine karar verebilir.

(3) Mahkeme, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri dava ve işlerde ilgililerin, aynı anda ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla bulundukları yerden dinlenilmesine resen karar verebilir.

(4) Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına da karar verebilir.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Antmen...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu maddeyle ilgili olarak çok ciddi çekincelerimiz var. Özellikle ceza yargılamasında da yüz yüzelik ilkesini ortadan kaldıran ve bazen de çok geniş uygulanarak hak kayıplarına yol açması muhtemel olan SEGBİS uygulaması hukuk yargılamasına da getirilmek isteniyor. Gerçi bu salgın sürecinde “evde kal” diyerek her şeyi teknolojik olarak yapmayla geçtük, alıştık belki ama yargılamada, özellikle hukuk yargılamalarında yüz yüzelik ilkesi, tanıkların dinlenmesi veya bilirkişilerin dinlenmesi hem anayasal bir zorunluluktur hem de yargılamaya esas alan ilkelerden biridir. Yine burada (4)’üncü fıkra: “Mahkeme fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına da karar verebilir” hükmü var. Yani biz burada çok güçlü bir devletiz, güvenlik sebebiyle veya fiili engellerle bir ilçeden başka bir yere mahkemeyi taşımak burada öngörülüyor. Belki salonlar fiilen yetmeyebilir, belki güvenlik sebebi olabilir ama özellikle güvenlik sebebinin devletimiz tarafından aşılabileceğini düşünüyorum. Fiili engellerde de kütüphane yani daha doğrusu konferans salonları diyebiliriz veya daha büyük alanlar duruşma salonu olarak düzenlenebilir. Bu maddenin aslında buradan çıkartılması gerektiği kanısındayız. Bu nedenle 17’nci maddenin teklif metninden çıkarılmasını öneriyoruz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aydoğan...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim sevgili Başkanım.

Ben, maddenin 4’üncü fıkrasında: “Mahkeme fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına da karar verebilir.” hükmünün uygulamada belki burada murat edilenin çok ötesine geçeceğini düşünüyorum. Türkiye’de bir uygulayıcı sorunu var, bunu konuşmamın genel giriş kısmında söyledim. Bunu kimseyi töhmet altında bırakmak için söylemiyorum. Türkiye, sorunlu bir süreçten geçti, yargının neredeyse yarısına yakını bu süreçte yargı dışında kalması gerekiyordu. Yeni dahledilen arkadaşlarımızın usul konusunda ve hâkimlik entelektüelliği anlamında çok yeterli olduklarını düşünmüyorum. Türkiye’nin hâkimlik yeterliliği anlamında olgunlaştırılması gereken hâkimler tarafından duruşmaların icra edildiğini ve hatta dönem dönem bu entelektüel birikimin olmaması nedeniyle duruşmaların sorunlu hâle getirildiğini görebiliyoruz, yaşayabiliyoruz. Örnek verdi bugün arkadaşlarımız İstanbul’da bir hâkimin verdiği kararı falan, ben öyle bire bir hâkimleri

karalayacak durumda değilim. Çok adabıyla işini yapan erdemli hâkimlerimizin de olduğu bir gerçektir. Onlara teşekkür etmemiz gerekiyor, onlar yargı camiasını ayakta tutuyorlar. Onlara gönülden teşekkür borcumuzun da olduğunu düşünüyorum ama bu gerçek karşısında bu fıkra hükmünün çok somut objektif tanımlı hâle gelmezse sorun olacağını düşünüyorum. En ufak, en basit, bir hâkimin dirayetli olarak üstesinden gelebileceği olayda bile hâkimlerin bu maddeyi kullanabileceklerini -az önce söylediğim nedenlerden dolayı- düşünüyorum. Ben, Türkiye’de bu maddenin gerekliliği konusunda çok ikna değilim ama böyle bir madde istisnai olarak gerekiyorsa bile böyle bir duruşma naklinin HSK kanalıyla yapılması gerektiğini düşünüyorum. Yani mahkeme bu talepte bulunabilir, bir güvenlik sorunu olduğu iddiasında bulunabilir, duruşmanın orada görülebilme ihtimalinin gerçekten sıkıntı olduğu iddiasında bulunabilir, çeşitli usul oyunlarıyla beraber zora sokuluyor olabilir. Bunun kontrolünün HSK elinde olması gerektiği ve bir istisna hüküm olarak sürekli kullanılabilir bir hüküm havasına büründürülmemesi gerektiği düşüncesindeyim. Eğer ısrarla böyle bir ihtiyaca iknaysa arkadaşlarımız, hükmün böyle tavzih edilmesi, değiştirilmesi ya da yeni bir hüküm oluşturulması gerektiği düşüncesindeyim. Tekrar ediyorum, bu hüküm sancılı olacaktır, Türkiye’de Ceza Muhakemesi Kanunu’nda var olan gizlilik esası bugün nasıl ki avukatlardan duruşma kaçırmak, bilgi kaçırmak hâline dönüşmüşse yani en ufak bir davada bile bakıyorsanız gizlilik kararı veriliyor, beraber yaşıyoruz. “Var yasada” diyor, kardeşim “Verdim.” diyor, örgüt olmayan işe de örgüt muamelesi yapıyor hâkimler ve bunun sorgulanabilir hiçbir yanı yok. Türkiye’de avukatlar yargılamaya ancak iddianame düzenlendikten sonra bilgi sahibi olacak şekilde katılıyorlar şu anda ceza yargılamasında. Büyük kentlerde bu istisna bir hüküm olmaktan çıkmış. Bunu da koyarsanız, özellikle küçük yerlerde sorun olacağını düşünüyorum. Hâkimler bunu bizim yorumladığımız gibi yorumlamayacaklar, gerekçesini nasıl yazarsanız yazın ben size söylüyorum. Bunun kesinlikle tasarrufu gerekiyor ise HSK kontrolünde olmasını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz Sayın Aydoğan.

Sayın Koç...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Şimdi, bu maddede bizim de açıkçası uygulamaya dönük bir takım çekincelerimiz var, daha doğrusu sakınca doğurabilecek birtakım hususların olduğunu düşünüyoruz. Öncelikle şunu söyleyeyim: Bu yüz yüze ilkesi mahkemede tarafların daha üzerinde tasarruf edebilecekleri ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından SEGBİS yoluyla değil yüz yüze ilkesi gereği bir yargılamanın yapılması gerektiğini düşünüyorum. Onun ötesinde bir de tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği denilen bir bent daha var, bir madde daha var. O daha çok şeyi aklıma getiriyor, şahsın hukuku, özellikle aile mahkemelerini ilgilendiren bir husus olduğunu düşünüyorum. Çünkü orada nedir, işte mahkemenin resen dinlemek durumunda hissettiği tanıklar olabilir veya çalışma süresinin hizmet tespit davalarında yine mahkemelerin resen belirlemek durumunda olduğu veya takdir etmek durumunda olduğu hususlar var, o aklıma geliyor ama burada tam açık olmadığını düşünüyorum, belki bu yönde bir açıklama gelirse sevinirim. Ancak diğer bir madde şu: “Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle...” diyor, -iki nedenden kaynaklı- “Aynı il sınırları içerisinde başka yerde duruşma yapmaya karar verebilir.” deniyor. Burada şöyle sıkıntı olabilir bir defa HMK’de belirlenen kısmı de olsa bir yetki sorunun aşılması söz konusu olabilir mi? Burada bir çelişki yaratır, bu önemli bir sorun, sakınca yaratacak hususlardan biri budur. Çünkü sadece bu maddeyle yetki sınırı aşılabılır mı? Birinci sorun bu. İkincisi, nakil gündeme gelecek, davanın nakli söz konusudur. Bu nakil ne zamana kadar devam edecek, yani bu fiilî engel veya güvenlik sorunu dava sonuçlanıncaya kadar tesir edecek mi, etmeyecek mi? Bu bence muğlak, açıklığa kavuşturulması gerekiyor. Öte taraftan avukat da bir kamu görevi yapacak, oradan oraya kendisi de gitmek durumunda kalacak ve nakli söz

konusu olacak, duruşmaya katılması. Mahkemeyi mahkeme yapan mahkemenin sùjeleri var, bunların başında bir tanesi de mahkeme çalışanları, zabıt kâtipleri ve mahkeme heyetidir. Bunun da nakli söz konusu olacaktır. Yani bu sadece bir kanun maddesinin ihdasıyla bu tür sıkıntıları da uygulamada beraberinde getireceğini düşünüyorum ben. Biraz daha bunun bence detaylandırılması gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Ben teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Sayın Güler...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Süleyman Bey de söylesin Başkanım, toplu söyleyelim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Süleyman Bey söz mü istediniz, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar bu 149’uncu maddedeki değişiklik doğrudanlık ilkesini istisnaya uğratan bir değişiklik, daha önce sesli ve görüntülü duruşmalarda tarafların ve avukatların farklı yerlerden duruşmaya katılmaları hâkim kararı ve tarafların rızasına bağılıken bu değişiklikle bunu tarafların talep etmesi imkânı da getirilmiş. Ayrıca hâkimin tarafların rızası olmadan sesli ve görüntülü kayıt yoluyla duruşma yapması da getiriliyor. Ceza davaları duruşmalarında olduğu gibi duruşmalar güvenlik sebebiyle başka bir ile taşıma imkânı da getiriliyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başka bir il yok.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İl içerisinde mi?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – İl içerisinde.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İl içerisinde taşıma imkânı getiriliyor. Bu değişiklikler özellikle toplumu ilgilendiren davalarda, siyasi davalarda keyfiyet yaratacağı konusunda kuşku ortaya koyuyor bu nedenle bu değişikliğin olmaması gerektiğini düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Güler buyurun.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Değerli Başkanım, hemen getirdiğimiz teklifin 17’inci maddesinin (4)’üncü fıkrasındaki: “Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içerisinde başka bir yerde yapılmasına karar verebilir.” Abdullah Bey’in bahsettiği gibi davanın nakli veya hâkim değişikliği gibi bir şey söz konusu değildir. Malumunuz olduğu üzere, fiilî örnekten yola çıkalım şu anda ihtiyaç doğduğu için: Ankara il merkezinde, bir ilçemizde çok taraflı gerek gayrimenkul davaları, gerek kadastro davaları gerekse tazminat davaları... Özellikle FETÖ terör örgütü mensubu kişilerin kamu zararı doğrultusunda açılan davalarda hazine tarafında çok sayıda davalı taraf var ve maalesef bu kişilerin tam hukuk tekniği açısından yüz yüze ilkesinin gerçekleşmesi açısından talepte bulunduğu takdirde davaya katılmasını engelleyemezsiniz ancak bu kişiler cezaevinde ve tutuklular. Siz, Gölbaşı Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan tazminat davası veya Sincan, Kazan Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davalarda oraya işte 500 tutuklu sanığı yüz yüze ilkesini sağlama adına getireceksiniz ve bu tazminat davasını görmek için de o kişi talebini iletiyor “Ben katılmak istiyorum.” diye. Dolayısıyla mahkeme kendisi takdir edecektir. Evet, bu duruşmayı... Sadece duruşmayı diyoruz. Bakın, davanın nakli söz konusu değil, hâkim değişikliği söz konusu değil, bir başka il de söz konusu değil, aynı il içerisinde olma şartı var. Dolayısıyla bu duruşmayı, sadece bu duruşmayı gerçekleştirme adına, sadece duruşmaya mahsus olarak kararını oluşturacaktır ancak Turan Bey’in ifadesi burada geçerli olabilir. Yani bu kararın HSK’nin görev ve yetki alanı içinde, adli sınırları ve uygulamaları ve mahkemelerin görev ve yetki alanlarını belirleme yetkisinden kaynaklı olarak bu kararına ikinci bir denetim mekanizması sağlanabilir mi? Evet, olabilir. Bu manada, bir hakkın daha sağlam bir şekilde

uygulanması açısından mahkeme bu kararını verdikten sonra HSK onayı veya incelemesi veya izni gibi önceden böyle bir şey değerlendirilebilir, çalışılabilir ancak fiilî durum şu anda Ankara merkezli birçok asliye hukuk mahkemesinin talebidir. Yani çok davalı, tutuklu kişiler vardır. Bu kişilerin yüz yüze ilkesi gereği ve -adil yargılanma hakkı diyoruz- savunma hakkının kısıtlanmaması açısından da bu davaların görülmesi gerekiyor. Bu yönüyle söylenmiştir ama sizin o talebiniz doğrultusunda HSK gerçek bir şeyi olabilir.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ederiz.

Sayın Aslan’a söz vereceğim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özür dilerim, bir kelime söyleyeyim. Usul açısından da baktığımızda bir hâkimin kendi yargı çevresi dışında duruşma icra etmesi rastgeleliğe bırakılmamalı. O yüzden HSK kontrolü diye ben söyledim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkürler.

Buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu maddeyle ilgili benim de bazı çekincelerim var doğrusunu söylemek gerekirse. Bir defa madde başlığı biraz sorunlu gibi geliyor. 3 defa okudum, yine de farklı anlamlara gelebilir. Ses ve görüntü nakli yoluyla veya başka yerde duruşma icrası. İki farklı konuyu düzenliyorsak -haddim olmayarak, kusura bakmayın- aslında farklı maddelerde olması gerekir diye düşünüyorum. Yazımda da biraz şey var. Ben 2 defa, 3 defa okuyarak zor anladım. Aslında iki konuyu birden düzenliyor. Bir, ses ve görüntü nakli yoluyla başka yerde duruşma icrası, bir de başka yerde, hâkim, mahkemenin başka yere gitmesi olgusu var. Belki daha güzel ifade edilebilir de. Takdiri ben arkadaşlarımıza bırakıyorum.

Diğeri, duruşmanın yüz yüzeliği ilkesi. Yani bizim geleneksel yargı yöntemlerimizde hep böyle. 2011 yılıydı, ben o zaman Ankara Fikri ve Sınai Hakları Mahkemesi hâkimiydim, hukuk hâkimiydim. Bir anda duruşma salonlarımıza böyle televizyonlar monte edildi. Ceza mahkemelerini anlıyoruz, güvenlik sebebiyle tutuklular gelmiyorlar, gitmiyorlar, gelemiyorlar, onu anlarız ama niye bunlar takılıyor, televizyon mu izleyeceğiz falan dedik. Ne benim görev yaptığım o dört yıllık süre içerisinde ne de ondan sonra bir defa bile tuşuna basıldığını bilmiyorum. Yani çok ciddi yatırımlar yapıldı, Türkiye’deki bütün hukuk mahkemesi salonlarına televizyonlar takıldı. Yani biraz fantezi bir hüküm gibi geliyor bana. Beş buçuk yıldır Yargıtaydayım, bir kere bile SEGBİS yöntemiyle herhangi bir duruşma yapıldığına şahit olmadım. Başka dairelerden de böyle bir duruşma yapıldığına hukuk yargılamasında şahit olmadım. Yeni getirilen değişiklikle zaten taraflar anlaşmışsa teorik olarak bu mümkündü fakat biz hâkimler karar verirken tanığı, tarafı yüz yüze görmek isteriz. Yani birtakım şaşırtıcı sorularla yerine göre işte gözlerinin içine bakarız, soru yöntemini değiştiririz. Bir tarafın isteğiyle bir anda böyle yargılamayı sanal ortamda yapıyorsunuz. Biraz güç. Zaten fiiliyatta da hiçbir hâkim böyle bir kararı vermez. Takdir yetkisi burada zaten yine mahkemeye bırakılıyor. Ne kadar gerekli bir değişiklik, bilemiyorum. Hâkim acaba bunu reddettiğinde suç işlemiş olur mu ya da takdir yetkisini kötüye kullanmış olur mu? Sanmıyorum. Yüz yüzelik dediğimiz bir hadise var. Bu anlamda sakıncalı.

Diğer noktadan, şimdi kanunumuzun 172’nci maddesi var, isticvap. Taraf isticvabı dediğimiz bir şey var. Eğer farklı şehirdeyse görüntülü bağlanayım, ben oraya Şırnak’tan gelmeyeyim diyebilir. Kanun mevcut düzenlemede bunu söylüyor fakat aynı il içerisindeyse hâkim istemişse bizzat duruşmaya gelmek zorunda. Şimdi kanunun 172’nci maddesi diyor ki: “Bizzat gelmek zorunda.”

Kanunun 149'uncu maddesi diyor ki: "Gelmek zorunda değil." Kanımca bu iki hüküm arasında da bir çelişki doğurabilir diye endişelerim var. Hâkimler burada tereddüt eder hangisi acaba diye. Yani ben çok gerekli bir değişiklik olduğu kanaatinde değilim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Bu maddenin...

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Bir şey sorabilir miyim Sayın Başkan?

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Çok özür diliyorum. Diğer bir nokta var. Şimdi onun takdiri de tabii ki siz siyasilere ait ama ben hâkim olarak hatırlatmak durumundayım. Bir zamanlar ceza yargılamasıyla ilgili mahkemeler işte sınırlara taşınmıştı. Bir sınır ilçesinde mi, ilinde mi yargılamalar yapılmıştı. Çokça eleştiriye sebep oldu ve bir müddet sonra onu kaldırdılar. Evet, o ceza yargılamasıydı. Bunda da hukuk mahkemelerinin böyle kalkıp kendi görev sahalarından çıkıp böyle bir başka mekâna gitmesi çokça eleştiriye getirebilir, duruşma yerinin nakli yönünden sakıncalar doğurabilir diyorum. Takdir sizlerin.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Koç, buyurun.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Açıkçası yargılama hukuku açısından daha çok sanal bir yargılamaya doğru gidiyor bu iş yani böyle görünüyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sanal dünya, sanal toplantılar var.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Evet.

Onun için şöyle bir şey de etkili olabilir mi? Sonuçta bölge adliye mahkemelerinde de duruşma yapılıyor ve Yargıtayda da yapılıyor. Bunun bu şekildeki yansıması ne olur? Ben bu konuda bir görüşünüzü alırsam sevinirim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yargıtayda mı, bölge adliye mahkemesinde mi?

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Evet, bölge adliye mahkemesi ve Yargıtay. Çünkü orada da gene nakil olabilir, bir güvenlik olabilir mi? Çünkü mesela Kırşehir'de bir dosya Ankara'daki bölge adliye mahkemesine geliyor değil mi? Orayla böyle bir şey olursa Kırşehir'de mi ya da o kendi sınırları içerisinde bu nasıl yorumlanır diye ben açıkçası merak ettiğim için.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, siz bir şey söyleyeceksiniz herhâlde.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet, soru oldu.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Soru mu geldi?

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Evet.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Şimdi, bu tasarı ve felsefesi yeni olduğu için düşünmek gerekiyor. Bir kere fiili engel ve güvenlik, iki tane unsur var. Bunu gerekçeleriyle birlikte tartışmak lazım.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – “Veya” diyor.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – “Veya” diyor, işte ikisi.

Şimdi güvenlik unsuru hukuk usulüne yeni girmiş gözüküyor. Yani bu daha çok ceza hukukuna ilişkin bir kavramdı. Ben bölge adliye mahkemeleri için bunun soru olarak geleceğini de düşünmedim, uygulayacağımızı da düşünmedim. SEGBİS'i uygulayabiliriz çünkü sistemimiz kuruluyor ama (4)'üncü fıkraya yakın duracağımızı düşünemiyorum. Benim şu anda 10 tane bölgem var. Ben zaten 10 tane bölgeye yargılama yapıyorum. Bir de bizde duruşmada biliyorsunuz duruşma özel hükümlere tabi 358'de. Geri değişikliği geldiğinde orada daha anlaşılacak, daha gelmedi o değişiklik. Gelmese bile biz masrafını karşılamışsa tahkikatını yürütüp karar vermeyi düşünüyoruz. O şey geldiğinde anlaşılacak Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz.

Bu ses ve görüntü nakliyle ilgili, Bakanlık temsilcilerimiz burada. Yani altyapı, teknik altyapı buna hazır değilse yürürlük tarihi açısından bir sorun teşkil eder mi?

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ NİYAZİ ACAR – Sayın Başkanım, zatinalinizi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Zaten mevcutta da hukuk yargılamalarında SEGBİS dediğimiz -ya da elektronik duruşma diyelim- bu imkân var. Burada sadece belli alan açarak mümkünse bunun daha fazla uygulanabilmesi arzu ediliyor. Şu andaki sistem SEGBİS sistemi üzerinden bu işin yürütülmesi. SEGBİS de genelde daha çok ceza yargılaması anlamında adliyelerimizde, cezaevlerimizde kurulu. Dolayısıyla şu anda kişilerin hukuk davası sebebiyle bir avukatın, bir tanığın gidip bu SEGBİS imkânlarından yararlanması 149'uncu madde çerçevesinde mümkün ama şunu belki tartışmak lazım. Bakanlık da bunu zaman zaman deklare ediyor. Acaba avukatlar sistem, yarın bir gün avukatların da bürolarından duruşmaya katılmasına doğru evrilir mi? Yani bu avukatlarımız için de arzu edilen bir şey olacaktır. Gidişat o ki oraya doğru belki gidecek. Bu, buyurduğunuz gibi altyapı meselesidir. Bu işin içerisinde güvenlik de vardır yani yapılan çalışmanın kaydedilmemesi, başka yere aktarılabilmesi için güvenliği.

Yine, SEGBİS'le ya da bu dediğimiz elektronik duruşma yöntemiyle ifade verecek olan kişilerin kimlik tespitleri önem arz edecektir. Bu ve benzeri hususlara dikkat edilerek ileride bu alan farklı avukatlarımız için, mahkemelerimiz için daha rahat bir duruşma ortamına evrilebilir. Bu noktada da zaten yönetmelik yetkisi alınıyor.

Kısaca bunlar ifade edilebilir Başkanım.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyorum.

Bu bulunduğu yerden, mahkeme dışında bulunduğu yerden, doktrindeki bulunduğu yerden ne anlıyoruz Hocam?

PROF. DR. SERDAR KALE – Aslında ben tam bu konuda yıllar önce makale yazmıştım, HMK'nun ilk yürürlüğe girdiği yıllarda. Almanya'da da bu tartışılan bir mesele. Bulunduğu yer neresi olacak? Orada da doktrinde çok tartışmalar var ama orada da maddenin işlerlik kazanabilmesi için bulunduğu yerin illa mahkeme salonu olmaması gerektiği konusunda doktrinde çok ciddi görüşler var. Ama hâkimin duruşmaya katılan tarafın güvenliği konusunda asla şüpheye mahal vermeyecek bir yargısının olması gerekiyor ve Almanlar şunu söylüyor: “Kameranın, yani görüntünün ve sesin aktarılacağı kameranın, odaya yani bulunan yere 360 derece vâkıf olacak bir yerde olması gerekir.” Çünkü kameranın arkasında silahla birisi bekleyebilir ve ifadeler bu şekilde verilebilir. O yüzden “Hâkim bu konuda en ufak bir tereddüde mahal verecek bir durum sezinlemişse hemen duruşmayı kesebilir.” diyorlar.

Ama maddenin işlerlik kazanabilmesi, gelişen teknolojinin hızlı bir şekilde kullanılabilmesi için

bulunduğu yerin illa mahkeme salonu olmasına gerek yok, duruşma salonları olmasına gerek yok. Avukatlar, bilirkişiler kendi ofislerinden duruşmalara katılabilirler ve bu çerçevede hızlı bir yargılama yapılabilir görüşü var. Bizde galiba bu yönetmelikle altyapısı ortaya konulacak ve belirlenecek diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Teşekkür ediyoruz Hocam.

Yürürlük tarihi... Hemen yürürlüğe girecek bu kanun şeyden geçtikten sonra.

17'nci maddenin önergelerini okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 17 'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

Mersin

İstanbul

Aydın

Zeynel Emre

Tufan Köse

İstanbul

Çorum

Gerekçe:

Teklif edilen maddeyle yargılamada hâkimle olan yüz yüzelik ilkesi kaldırılmaktadır. Bu, savunma hakkına ve ilkelerine uymadığından teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Aynı mahiyette diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Teklifle maddenin 4'üncü fıkrasında belirtilen 'Mahkeme, fiili engel veya güvenlik sebebiyle duruşmanın il sınırları içinde başka bir yerde yapılmasına da karar verebilir.' hükmünün ceza yargılamalarındaki örnekleri gibi kötüye kullanılması söz konusudur. Bu maddenin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önerge geri çekildi, Emine Yavuz Gözgeç'in önergesi.

17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 17'nci madde kabul edilmiştir.

18'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18 - 6100 sayılı Kanunun 151 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, taraf avukatları hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder. Taraf avukatları hakkında ise 79 uncu madde hükmüne göre işlem yapılır.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeler var.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – En aykırı önergeden okutsak...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım bizimki kalsın diğerleri çekilsin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, geri çekme önergesi varsa ona göre...

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hayır hayır. Yusuf Bey önergesinde ısrarlı.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Tamam okutalım hepsini, aynı mahiyette, hepsi geri çekme önergesi. Madde düşüyor zaten.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Başkanım bizim gerekçeyi okutmanıza gerek yok.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Demek ki muhalefetin de dediklerini yapıyoruz. Önergeleri geri çekelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biz bir usul tartışması yapmayacağız.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Şöyle yapalım, önergeleri geri çekelim, o zaman sadece 1 önergeyi oylara sunup, zaman kazanalım.

Tüm önergeleri okutalım madem öyle, Genel Kurulda muhalefetin önergelerini de kabul ettik deriz.

ZEYNEL EMRE (İstanbul) – Başkan delil toplama derdinde.

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Süleyman Bülbül

Mersin

İstanbul

Aydın

Zeynel Emre

Rafet Zeybek

Tufan Köse

İstanbul

Antalya

Çorum

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 18'inci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ayhan Erel

Hasan Subaşı

Aksaray

Antalya

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahibi:

Yusuf Başer

Yozgat

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önergeler kabul edilmiştir.

18'inci madde tekliften çıkarılmıştır.

19'uncu maddeyi okutuyorum.

MADDE 19- 6100 sayılı Kanunun 177 nci maddesine birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) Yargıtayın bozma kararından veya bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararından sonra dosya ilk derece mahkemesine gönderildiğinde, ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması halinde tahkikat sona erinceye kadar da ıslah yapılabilir. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durum ortadan kaldırılamaz.”

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Önerge yok herhâlde.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

Çok güzel bir madde değil mi? Dava sonuna kadar ıslah imkânı getirmek, çok güzel bir hüküm. Zaten önerge de geri çekilmişti, yoktu.

20'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20 - 6100 sayılı Kanunun Beşinci Bölümüne, Altıncı Ayrımdan sonra gelmek üzere “Toplu Mahkemelerde Tahkikat” başlıklı Yedinci Ayrım ile aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Toplu mahkemelerde tahkikat

MADDE 183/A- (1) Dava açılmadan önce veya dava açıldıktan sonra talep edilen delil tespiti, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir gibi geçici hukuki koruma tedbirleri de dâhil olmak üzere toplu mahkemenin görevine giren dava ve işlerde tüm yargılama aşamaları heyet tarafından yerine getirilir ve karara bağlanır.

(2) Heyet, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, iş veya davanın özelliğine göre tahkikatın, tahkikat hâkimi olarak görevlendirilen bir üye tarafından yapılmasına karar verebilir.

(3) Tahkikatın heyetçe yürütüldüğü iş veya davalarda mahkeme başkanı, belirli bazı tahkikat işlemlerini yapmak üzere, üyelerden birini naip hâkim olarak görevlendirebilir.

(4) Mahkeme başkanı, mahkemenin uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlar ve bu yolda uygun göreceği önlemleri alır.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerinde önerge yoktur.

Oylamaya sunuyorum: Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci maddeye geçiyoruz, okutuyorum:

MADDE 21 - 6100 sayılı Kanunun 186 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Mahkeme, tahkikatın bittiğini tefhim ettikten sonra aynı duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçer. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine duruşma iki haftadan az olmamak üzere ertelenir.

Hazır bulunsun veya bulunmasın sözlü yargılama için taraflara ayrıca davetiye gönderilmez.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 21’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Emine Yavuz Gözgeç

Bursa

“MADDE 21- 6100 sayılı Kanunun 186 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(1) Mahkeme, tahkikatın bittiğini tefhim etlikten sonra aynı duruşmada sözlü yargılama aşamasına geçer. Bu durumda taraflardan birinin talebi üzerine duruşma iki haftadan az olmamak üzere ertelenir. Hazır bulunsun veya bulunmasın sözlü yargılama için taraflara ayrıca davetiye gönderilmez.”

“Şu kadar ki, 150 nci madde hükmü saklıdır.”

Gerekçe:

Önergeyle, 6100 sayılı Kanun’un 186’ncı maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümleyle sözlü yargılamada şartları oluşmuş ise taraf tasarruf ilkesi dikkate alınarak kanunun 150’nci maddesinin uygulanması gerektiği hükme bağlanmakta ve uygulamada bu konuda yaşanan tereddüt giderilmektedir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 6100 sayılı Kanunun 206 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İmza” ibaresi “Okuma ve yazma bilmediği için imza” şeklinde değiştirilmiş, maddeye birinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut üçüncü fıkrasına “noterlerce” ibaresinden sonra gelmek üzere “onaylanacak veya” ibaresi eklenmiştir.

“(2) Okuma ve yazma bildiği halde imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından onaylanmasına veya düzenlenmesine bağlıdır.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 22’nci maddesinde geçen “ya da” ibaresinin “veya” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

22’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22’nci madde kabul edilmiştir.

23’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 6100 sayılı Kanunun 215 inci maddesinin başlığı “Belgelerin halefler aleyhine kullanılması ve adi senetlerin üçüncü kişiler için hüküm ifade etmesi” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Bir adi senet bakımından, kendisine ibraz olunduğu noter veya yetkili memur tarafından usulüne uygun olarak onaylanmış ise ibraz tarihi, resmi bir işleme konu olmuşsa işlem tarihi, imza edenlerden biri ölmüşse ölüm tarihi, imza edenlerden birinin imza etmesine fiilen imkân kalmamışsa bu imkânı ortadan kaldıran olayın meydana geldiği tarih üçüncü kişiler hakkında da hüküm ifade eder. Adi senette bahsedilen diğer senetlerin tarihleri, üçüncü kişiler hakkında ancak son senet tarihinin onaylanmış olduğunun kabul edildiği tarihte hüküm ifade eder.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 23’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Zeynel Emre

Mersin

İstanbul

İstanbul

Süleyman Bülbül

Rafet Zeybek

Tufan Köse

Aydın

Antalya

Çorum

Gerekçe:

İlgili maddede yapılması planlanan değişiklikle adi senetlerin üçüncü kişiler hakkında olumsuz ve sıkıntılı sonuçlar doğurması ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle 23’üncü maddenin teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Alpay Bey, buyurun.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, burada aslında ilk başta kanun yapma tekniği anlamında bir usul sıkıntısı var. Madde belgelerin halefler aleyhine kullanılması başlığı, eski 215. Doğru ama 215’e biz şimdi bu 23’üncü maddeyle adi senetlerin üçüncü kişilerle ilgili olarak da sonuç doğurabilmesini ekliyoruz. Eğer bu maddede değişiklik yapılması gerekiyorsa ve böyle yeni bir hüküm ihdası gerekiyorsa ayrı bir maddeyle olması gerektiği kanısındayım.

Bir de özellikle bir hadisenin üçüncü kişi... Tarafları olmayan, o senedin tarafı olmayan veya elinden sâdır olmayan kişi hakkında hüküm ifade etmesi hak kayıplarına uğrayabilir görüşüyle bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını öneriyoruz.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 23’üncü maddesinde geçen “imkânı” ibaresinin

“olanağı” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekeçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

PROF. DR. SERDAR KALE – Bir açıklamada bulunacağım.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Buyurun.

PROF. DR. SERDAR KALE – Aslında bu madde HUMK’de var olan bir maddeydi yani senetlerin, özellikle adi senetlerin üçüncü kişiler açısından bağlayıcılığı meselesi; HMK’ye aktarılırken unutulduğu doktrinde ileri sürülmüştü.

Şöyle bir örnek vereyim size: Davanın tarafları davacı, davalıya karşı muvazaa iddiasında bulunuyor ama muvazaa iddiasına konu senedin taraflar arasında değil de davalı ile üçüncü kişi arasında düzenlendiğini ileri sürüyor. İşte maddede düzenlenen hükümle üçüncü kişiler bakımından adi senetlerin hangi tarih bakımından bağlayıcılığı konusunda var olan sıkıntılar giderilmeye çalışılıyor. Yani burada düzenlenen durumlarda artık o üçüncü kişi açısından da o tarih itibarıyla o senet bağlayıcı hâle gelecek. HUMK madde 299’da vardı bu, unutulmuştu, HMK’ye eklenmiş oldu.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23’üncü madde kabul edilmiştir.

24’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 6100 sayılı Kanunun 222 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ilgili hususta hiç bir kayıt içermemesi” ibaresi “diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra birinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Diğer tarafın ikinci fıkrada yazılan şartlara uygun olarak tutulan ticari defterlerinin, ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi halinde ticari defterler, sahibi lehine delil olarak kullanılamaz.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerindeki önergeler geri çekilmiştir.

24’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – 24’üncü maddeyle ilgili Başkanım...

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

HMK’de yapılan bu değişiklik aslında en önemli değişikliklerden bir tanesi değerli vekiller. Neden önemli bir değişiklik? Muhasebecinin sağlam, bir şekilde defterlerinizi düzgün tutuyorsunuz ve defterlerinizde herhangi bir şahsı, düzgün defter tutmayan kişiyi borçlu çıkarıyorsunuz. Deftere yazıyorsunuz, fatura tanzim ediyorsunuz. Defterleriniz usulüne uygun olunca, karşı taraf da biliyorsunuz ki iyi defter tutmamış; sırf siz defterinizi düzgün tutunuz diye karşı taraf borçlu oluyordu. Yani uygulamada bu çok ciddi haksızlıklara ve hakkaniyete aykırı durumlara sebebiyet veriyordu. Bu öneriyi ben yapmıştım Komisyonunda. Önemli bir değişiklik olduğu kanaatindeyim.

Arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ediyoruz.

25’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 25- 6100 sayılı Kanunun 281 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişi raporuna karşı talebin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor veya imkansız olması ya da özel yahut teknik bir çalışmayı gerektirmesi halinde yine bu süre içinde mahkemeye başvuran tarafa, sürenin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak ve iki haftayı geçmemek üzere ek süre verilebilir.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) sıra sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 25’inci maddesine eklenen metnin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe: İtiraz hakkının kötüye kullanılmaması, yargılamanın sebepsiz yere uzamaması ve talepte bulunulan yönünden hak kaybı yaşanmaması için düzenlemeye ek süre talebinin açıkça kötüye kullanıldığının ve yargılamayı uzatma amacı taşıdığının anlaşılması durumunda dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda bu maddenin teklif metninden çıkarılmasını arz ve talep etmekteyiz.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25’nci madde kabul edilmiştir.

26’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 26 - 6100 sayılı Kanunun 290 inci maddesinin birinci fıkrasına “yeri” ibaresinden sonra gelmek üzere ”, kapsamı” ibaresi ile ikinci fıkrasına ikinci cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Tutanağa, hâkimin keşif konusu ve mahalliyle ilgili gözlemleri de yazılır.”

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, benim çıkmadı galiba, gözüküyor mu orada?

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Yok, sizinki gözüküyor Süleyman Bey.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu 290’nci maddenin değişikliğine ilişkin değişiklikte “Tutanağa, hâkimin keşif konusu ve mahalliyle ilgili gözlemleri de yazılır.” Şimdi, uygulamada bu, sıkıntıya yol açan birçok olaya neden oluyor. Hâkim gittiği zaman bir yere, keşfe, vereceği kararın altyapısını hazırlamak amacıyla -buna gizli ihsasirey de diyebiliriz- ona göre gözlem yapıyor, tutanağı ona göre hazırlıyor ve ona göre de bu gözlemleri, tutanağı düzenliyor. Şimdi, gözlem, tekniğin gelişmediği zamanların görüntüleme ve betimleme tekniği. Biraz önce Bakan Yardımcısı arkadaşımız, Bakanlıktan gelen Genel Müdür dedi ki: “Altyapıları hazırlanıyor, önümüzdeki yıllarda avukatların bürodan bile duruşmalara katılabileceği bir ortam hazırlanacak, teknoloji gelişecek.” Ve bu durum da gözlem tekniğinin gelişmediği zamanların bir görüntüleme ve betimleme tekniğiye bu çıplak gözle belirlenmenin ifadesindeki güçlükler risk yaratır. Çıplak göz artık yerini bundan daha mükemmel bir sürü aktüel araçlara bıraktı yani. Bu gözlemin yaratacağı risk adil bir karar vermesine de engel olabilir.

Bu nedenle, bu neden konulmak istendi? Bunu öğrenmek istiyorum. Bence bu değişikliğin yapılmaması gerekir diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Buyurun Abdullah Bey.

ABDULLAH KOÇ (Ağrı) – Teşekkür ederim.

Şimdi, bize göre de bu biraz sakınca yaratabilecek bir durum çünkü her şeyden önce gözlem aynı şekilde -ben de Süleyman Vekile katılıyorum- farklı bir karar vermeye neden olabilir, bunun yanında eğer gerçekten bu yer alacaksa taraf vekillerinin ve tarafların da objektif gözlemlerinin bir şekilde kayda alınması gerektiğini düşünüyoruz. Ki bunun yanında şu var: Eğer hâkimin mevcut olan keşif aşamasını tespit edecek nitelikte bir gözleme ihtiyacı varsa bu daha çok -teknoloji gelişmiştir- bir kayıt cihazıyla da pekâlâ desteklenebilir diye düşünüyorum.

Bu nedenle de bu tekliften geri çekilmesini talep ediyoruz ve çıkartılmasını talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ederiz.

Buyurun Adem Bey.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Şimdi, ben tabii ki dersimi çalışıp geldim. Bu konuyla ilgili olarak hocaların en uzun yapmış olduğu eleştiriyi de okudum, eleştiriler önemli. Kahir ekseriyeti gerçekten haksız eleştiriler ki buradaki herkesin hemfikir olduğu konularda da hep eleştiri yapmışlar ama bu konuda yine hocalarımızın, kanunun, ilk kanunun, 2011 tarihli kanunun bilim komisyonunun başkan ve üyesi olan hocalarımızın yapmış olduğu kanımca haklı eleştiriler var, ben de onlara iştirak ediyorum. Şöyle ki: “Bu değişiklik neye yarayacaktır, ne katkısı olacaktır? Belirsizdir.” demiş. Bir kere, yani, bu olayda şöyle bir durum var: Çok yıllar önceydi, hatta ilk görev yerimde bir hadise; bir tarlada ekin ekili henüz biçilmemiş, yangın çıkmış, orada gözlemimi yazdım. Kimse bana niye gözlemimi yazdın demedi, gerekiyordu orada. Çünkü orada elektrik direğinde tellerde bir yangın vardı, yerde bir kuş ölüsü vardı. Bu davanın esasını etkileyecek... Hâkim bizzat keşfe turist olarak gitmiyor, elbette gözlemimi yazabilir. Fakat burada öyle bir ifade kullanmış ki “Yazılır.” Hâkim isterse yazar zaten senin buraya “Yazılır.” diye bir emir verip hâkime “Mutlaka gözlem yap.” demen gereksiz. Bir aleti gördü, neyini yazacak? Bu alet tecavüz teşkil eder mi etmez mi? “Eder.” diye yazarsa zaten ihlasırey olur. “Etmaz.” diye yazarsa zaten ihlasırey olur. Ama buradaki getirilen düzenleme “Yazar.” diye hâkim emredici bir görev veriyor. Bu çok doğru bir düzenleme değil kanımca. Diğer taraftan “Keşfin kapsamını da yazar.” diyor. Hâkim keşif kararı verirken keşfin kapsamını orada zaten yazıyor, bir de keşfe gittikten sonra keşfin kapsamı budur... Bunu kanuna eklemenin de kanımca bir gereği yok. Kanaatimce fantezi, gereksiz bir değişiklik.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – 26’ncı madde üzerindeki önermeleri okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2735 Sıra Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifinin 26’ncı maddesinde geçen “hâkimin” kelimesinden sonra gelmek üzere “varsa taraf vekillerinin de” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Her ne kadar bu teklifte önerilen değişiklik yerindeyse de keşfe katılan hâkimin yanında varsa taraf vekillerin de keşif konusu ve mahalliyle ilgili objektif gözlemlerinin tutanağa geçirilmesi isabetli olacaktır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeye geçiyoruz:

MADDE 27 - 6100 sayılı Kanunun Beşinci Kısımının İkinci Bölümünün başlığı "Hükmün Tashihi, Tavzihi ve Tamamlanması" şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerinde önerge yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci maddeye geçiyoruz.

MADDE 28 - 6100 sayılı Kanuna 305'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Hükmün tamamlanması

MADDE 305/A-(1) Taraflardan her biri, nihai kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, yargılamada ileri sürülmesine veya kendiliğinden hükme geçirilmesi gerekli olmasına rağmen hakkında tamamen veya kısmen karar verilmeyen hususlarda, ek karar verilmesini isteyebilir. Bu karara karşı kanun yoluna başvurulabilir."

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önerge yok ama Adem Bey sizin söz talebiniz var.

Buyurun.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Hukuk tarihinde çok önemli bir değişiklik arkadaşlar bu. Yani neye karar verdiğimizizi en azından Komisyonun bilmesi gerekir. Hepimiz hukukçuyuz çünkü ne oluyor bununla ne değişiyor? Bunu da ben önermiştim Komisyon aşamasında, daha da geliştirilebilir onu söyleyeyim, hâlen eksiklikleri var bu maddenin. Şöyle ki: Bir defa, hâkim yargılama giderini yazmayı unuttu; karar dört dörtlük doğru olsa bile sırf bu sebeple gidiyor, aradan üç dört sene Yargıtayı, orayı burayı gezip bozulup tekrar geliyor, en başa dönüyor iş. Böyle bir ciddi sakıncası, sıkıntısı vardı ya da bazı talep meni müdahaleye karar verdi de imhaya karar vermedi. Gidiyordu, üç dört sene geziyordu, geliyordu ama yeni getirilen düzenlemeyle "Ey hâkim sen meni müdahale kararı verdin ama imha kararı vermedin, ilan kararı vermedin bu kısım eksik kaldı." Hâkime hükmü tamamlama imkânı veriyor. Fakat eksik olan kısım nedir? Serdar Hocam beni çok iyi anlayacaktır. Avrupa'da şöyle bir uygulama var: Yani, hükmün tali kısımlarıyla ilgili olarak, özellikle yargılama giderleriyle ilgili olarak farklı hüküm veriyorlar Avrupa'da -özellikle Alman uygulamasında- dolayısıyla onu hiç Yargıtaya bile göndermiyorsun, ayrı bir karar veriyor onu ancak istinaf mahkemesine gönderebiliyorsun, orada iş bitiyor ayrı bir karar olarak. Dolayısıyla hükmün tali sonucu ve yargılama giderleri davayı uzatmıyor. Yani böyle bir kolaylık var. Aslında yapmışken onu da ekleyebilir olsaydık çok daha mükemmel bir hüküm olurdu ama bu hâliyle de çok yararlı, güzel bir hüküm bunu ben açıklamak istedim.

Arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ederiz açıklamanız için.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddeye geçiyorum:

MADDE 29- 6100 sayılı Kanunun 306 ncı maddesinin başlığı “Tavzih ve tamamlama talebi ile usulü” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasına “Tavzih” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya tamamlama” ibaresi ile birinci ve üçüncü fıkralarına “ tavzih” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya tamamlama” ibareleri eklenmiştir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – 29’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29’uncu madde kabul edilmiştir.

30’uncu maddeye geçiyorum.

MADDE 30- 6100 sayılı Kanunun 310 uncu maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Feragat veya kabul, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince feragat veya kabul doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Feragat veya kabul, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 30’uncu madde kabul edilmiştir.

31’inci maddeye geçiyoruz.

MADDE 31-6100 sayılı Kanunun 314 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Sulh, hükmün verilmesinden sonra yapılmışsa, taraflarca kanun yoluna başvurulmuş olsa dahi, dosya kanun yolu incelemesine gönderilmez ve ilk derece mahkemesi veya bölge adliye mahkemesince sulh doğrultusunda ek karar verilir.

(3) Sulh, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa, Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyayı sulh hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir.”

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Özür dilerim, bir önceki maddeyle ilgili bir soru soracağım, izin verir misiniz?

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Tabii, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, feragat veya kabul, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra yapılmışsa Yargıtay temyiz incelemesi yapmaksızın dosyaya feragat veya kabul hususunda ek karar verilmek üzere hükmü veren mahkemeye gönderir. Bu bir zaman kaybı aynı zamanda. Burada Yargıtayın doğrudan feragat veya kabulü değerlendirip işi bitirmesi olmaz mıydı? Yani...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Hayır, bu teorik olarak hiç mümkün değil, çünkü Yargıtay bir derece mahkemesi değil, bir temyiz mahkemesi. İşin yani yanlış gördüğü kararları kaldırıp bu konuda ya da başka bir konuda ben nihai...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yanlış ya da doğru yok, sadece irade tespiti var.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Anladım ama işte şey olarak bu mümkün değil yani işin esasına ilişkin bir konu. Öyle durumlar var ki feragatle ilgili olarak ilk derece mahkemesi ya da bölge adliye mahkemesi bir karar veriyor, Yargıtay bunu denetliyor “Burada feragat yok.” diyor, “Burada kabul yok.” diyor. Dolayısıyla, denetim makamının alt derece yerine geçip de böyle kararı doğrudan vermesi hukuki güvenlik ilkesi açısından da ciddi sıkıntı getirir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu, bölge adliye mahkemesinde hayata geçerse nasıl olacak? Yani yine Yargıtay gibi mi?

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Hayır, bölge adliye mahkemesi derece mahkemesidir, orası karar verebilir, orada sıkıntı yok.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bununla ilgili burada bir özel düzenleme olmadığı için...

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ ÜYESİ ADEM ASLAN – Bilemiyorum ama yani oranın vermesinde sakınca yok ama Yargıtayın vermesi mümkün değil.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yani acaba bu düzenleme gerekli midir Sayın Başkan?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Başkanım söz hakkı verirse cevap vereceğim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye, verirler. Ama bu önemli bir konu o yüzden yani arkadaşlar Genel Kurulda gerekirse madde ihdası yapsınlar, onu söylemeye çalışıyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Başkanım, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sayın üyem, şimdi, bu şu an için hepimizin kabulünde olduğu için çok önemli bir eksikliği gideriyor yani feragat ve kabulü karardan sonra hangi mahkemenin vereceği. Yargıtay Türk hukuk sisteminde bir hüküm mahkemesi olarak dizayn edilmemiş, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi ve hüküm mahkemesi. Yargıtayda bir tek istisna var, işe iade aralarını yanılmıyorsa, Yargıtay bozarsa verilecek hükmü de verir diye bir madde var. Şimdi, bölge adliyede kesinleştiği için o şey de kalktı. Şimdi, bölge adliye mahkemesi feragat nedeniyle ret kararı verebilir, şu anda yapıyoruz. Karar verdikten sonra da biz şu andaki hükme göre bile yasak olmasına rağmen veriyoruz çünkü verecek makam lazım yani biz çözüm üretmek için bu kararları veriyoruz, verdikleri kararlara ilk derece ve bölgenin kararlarını yasal temele kavuşturuyoruz. Yönetmelikte vardı, kanunda yoktu. Hukuk Genel Kurulu “Yönetmelikle bunu düzenleyemezsin.” dediği için bunu kanunlaştırmış olduk.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Teşekkür ediyoruz.

31’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 31’inci madde kabul edilmiştir.

32’nci maddeye geçiyorum ve okutuyorum:

MADDE 32- 6100 sayılı Kanunun 317 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “davalıya, bir defaya mahsus” ibaresi “davalıya, cevap süresinin bitiminden itibaren işlemeye başlamak, bir defaya mahsus olmak” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – 32’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32’nci madde kabul edilmiştir.

33’üncü maddeye geçiyorum.

MADDE 33- 6100 sayılı Kanunun 323 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Celse” ibaresi “Başvurma” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI (Konya) – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

34’üncü maddeye geçiyorum.

MADDE 34- 6100 sayılı Kanunun 331 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Görevsizlik,

yetkisizlik veya gönderme” ibareleri “Görevsizlik veya yetkisizlik” şeklinde değiştirilmiştir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – 34’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34’üncü madde kabul edilmiştir.

35’inci maddeye geçiyorum ve okutuyorum:

MADDE 35- 6100 sayılı Kanunun 341 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) İlk derece mahkemelerinin aşağıdaki kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir:

a) Nihai kararlar.

b) İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlar.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Madde üzerindeki önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) Sıra Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 35’inci maddesinde geçen “yoluna” ibaresinin “yöntemine” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

35’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 35’inci madde kabul edilmiştir.

36’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 36-6100 sayılı Kanunun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin

(6) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (b) bendinin (3) numaralı alt bendine “tamamlanmasından sonra” ibaresinden sonra gelmek üzere “başvurunun esastan reddine veya” ibaresi eklenmiştir.

“(6) Mahkemece, uyuşmazlığın çözümünde etkili olabilecek ölçüde önemli delillerin toplanmamış veya değerlendirilmemiş olması ya da talebin önemli bir kısmı hakkında karar verilmemiş olması.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Aynı mahiyette 2 adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 36’ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Zeynel Emre

Mersin

İstanbul

İstanbul

Rafet Zeybek

Süleyman Bülbül

Tufan Köse

Antalya

Aydın

Çorum

Gerekçe:

İlgili maddede yapılması planlanan değişiklikle istinafta yerel mahkemenin delillerin takdiri hakkındaki bozma nedenleri daraltılmıştır. Bu değişiklik teklifi, yargılama ilkeleri anlamında olumsuz olduğu için madde metninden çıkartılmalıdır.

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Bu teklifle önerilen ilk değişiklik, uyuşmazlığın çözümü için tarafların gösterdiği delillerin değerlendirilmesi hususunda hukuk hâkimine geniş yetkiler vermekte bu durum ise tarafların uyuşmazlığın çözümündeki rolünü zayıflatmaktadır. Bu nedenle metnin tekliften çıkarılmasını arz ve talep etmekteyiz.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

36'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36'ncı madde kabul edilmiştir.

37'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 37- 6100 sayılı Kanunun 356 ncı maddesinin başlığında yer alan “yapılmasına” ibaresi “yapılması ve” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Duruşma sonunda bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddetmek veya ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurmak dahil gerekli kararları verir.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2735) Sıra Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 37'nci maddesinde geçen “veya” ibaresinin “ya da” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Abdullah Koç

Züleyha Gülüm

Ağrı

İstanbul

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmaktadır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 37'nci madde kabul edilmiştir.

38'inci maddeye geçiyorum.

MADDE 38- 6100 sayılı Kanunun 358 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “gideri duruşma gününe kadar” ibaresi “gideri, iki haftadan az olmamak üzere verilecek kesin süre içinde” şeklinde ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Belirlenen giderin, verilen kesin süre içinde yatırılmış olması kaydıyla, taraflar mazeretsiz olarak duruşmaya katılmadıkları takdirde tahkikat yokluklarında yapılarak karar verilir. Belirlenen gider, süresi içinde yatırılmadığı takdirde, dosyanın mevcut durumuna göre karar verilir. Şu kadar ki, öngörülen tahkikat yapılmaksızın karar verilmesine olanak bulunmayan hâllerde başvuru reddedilir.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/2735 Sıra Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi’nin 38. Maddesinde geçen “olanak” ifadesinin “imkân” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ayşe Acar Başaran

Züleyha Gülüm

Abdullah Koç

Batman

İstanbul

Ağrı

Gerekçe:

Kanun maddesinin daha anlaşılır olması amaçlanmıştır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bir açıklama yapabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Bir saniye.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, özür dilerim. Burada duruşma gününe kadar iki hafta vesair diye süre tanımlamaları var bu maddede. Asıl olan bir şekilde hakkın, hak sahibine teslimi olması gerekmez mi yargılamada? Şimdi yaptı yapmadı tartışmasını biz neden iki haftaya burada düşürüyoruz? Onu anlamaktan güçlük çekiyorum.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Şimdi, Sayın Başkanım bu, bizim önerimiz. Şöyle sıkıntımız var: Biz incelemeyi yaptığımızda duruşma gününü belirliyoruz. Duruşma gününde mecburen tebligatlar olduğu için bir aydan aşağı veremiyoruz. Duruşma gününe kadar masrafların yatırılması için bir süre verdiğimizde ilk duruşma boşa gitmiş oluyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Bir gün önce yatırıyoruz.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Yani o duruşma anına kadar yatırabiliyor ya.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Zor bir ülkedeyiz ama.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Şimdi bundaki temel felsefemiz şuydu aslında, onu takılmayalım; bu, çok önemli bir madde getirdi aslında. Biz parası yatırılmış bir tahkikatı devam etmeye kararlı...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yapıyorsunuz.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Bunu zaten yapıyorduk ama kanuni temelimiz yoktu. Tartışmalıydı bölge adliye mahkemeleri arasında.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Onu güzel yapıyorsunuz.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Biz diyorduk ki: Masrafı karşılamış tarafın tahkikatını yürütelim, rapor aldıktan sonra sırf gelmedi diye karar vermemezlik etmeyelim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – O kısım güzel ama.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN

– Bu, bu nedenle getirilmiş bir hüküm. Yapılan uygulamanın yasal temelini almış olduk.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bu kısma katılıyorum ben, çok doğru bir iş yapılıyor. Ben sadece şunu anlatmaya çalışıyorum... Çok haklısınız...

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Şimdi, o da ilk duruşmayı kaçırtıyordu, bir buçuk ay da iki haftadan az bir süre vermeniz lazım bu sefer.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hâkim Bey, şunu söylemeye çalışıyorum. Gerçekten insanlar zor koşullarda paraları tedarik ediyorlar. Bazen iki haftada edemeyip duruşma gününe bir gün kala bunu yatırabilecek durumda insanların da var olduğunu bu ülkede, belki o gün duruşmayı kaçırma pahasına göz ardı etmememiz gerekir diye anlatmaya çalışıyorum. Yani uygulamada bu paraları çok zor koşullarda yatıran taraflar var. O yüzden çok gerekli miydi derken siz bir duruşma kaçırıyoruz dediniz ben bu dengenin nasıl kurulması gerektiği konusunda ben bir şekilde hak sahibinden yana kurulmalı diye düşünüyorum ama siz öyle diyorsanız da bir şey söylemeyeceğim.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – İstinaf bir ikinci aşama olduğu için zaten ikinci aşama istinafa başvuran hazırlıklı başvuruyor aslında. Yani şimdi, bizden bir tahkikat isteyen tarafın hazırlıklı olması gerekir.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Ama bir de yani yoğunluğu dikkate almamız gerekir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, ikna değilim. Çok haklısınız süre konusunda ama hak arama konusunda ben ikna değilim.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ NİYAZİ ACAR – Turan Bey bir açıklama yapabilir miyim?

Şimdi, mevcut metnimizde diyor ki: “Gideri duruşma gününe kadar avans olarak...” Şimdi, yeni getirilen düzenlemede daireye yani istinaf dairesine... Diyor ki: “Gideri iki haftadan az olmamak üzere kesin süre içinde.” Şimdi, duruşma gününü koyduğunuz tarihi belirliyorsunuz, buyurduğunuz veçhiyle vatandaş mağdur etmemek adına şunu diyebilirsiniz, duruşma gününden -artık bu yönetilecek bir meseledir mahkeme tarafından- iki gün öncesini belirleyip on beş günlük bir mehil verilebilir. Dolayısıyla vatandaş anlamında da bir sıkıntı yaşanmayacağını öngörmüştük. Arz ederim.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Evet, Niyazi Bey teşekkür ediyoruz. Şimdi...

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sizin kadar da hassasız hak konusunda çünkü biz kanun yokken bile düşürmedik davaları.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Biliyorum...

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

38’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 38’inci madde kabul edilmiştir.

39’uncu maddeye geçiyorum:

MADDE 39 – 6100 sayılı Kanunun 359uncu maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut üçüncü fıkrasında bölge adliye mahkemesinden sonra gelmek üzere “resen” ibaresi eklenmiştir.

“(3) Bölge adliye mahkemesi, başvurunun esastan reddi kararında, ileri sürülen istinaf sebeplerini açıklamak kaydıyla kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilir.”

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesinde 6100 sayılı Kanunun 359'uncu maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş, diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(3) Bölge adliye mahkemesi başvurunun esastan reddi kararında ileri sürülen istinaf sebeplerini özetlemek ve ret sebeplerini açıklamak kaydıyla kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini göstermekle yetinebilir ibare ve ek fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Alpay Antmen

Turan Aydoğan

Zeynel Emre

Mersin

İstanbul

İstanbul

Rafet Zeybek

Süleyman Bülbül

Tufan Köse

Antalya

Aydın

Çorum

Gerekçe:

Teklif edilen maddede istinaf kararlarının içeriği düzenlenmekte ve tebligatın istinaf tarafına yapılacağı hükme bağlanmaktadır.

Tebliğatin istinaf tarafından yapılması doğru ise de mevcut madde metnine fıkra eklenmesi yoluyla istinaf kararlarını kısa olabileceğine hükmedilmesi hüküm gerekçesi hakkında düzenleme yapılması, mahkeme kararlarının gerekçeli olmasını emreden Anayasa hükmüne uygun değildir.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler....

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Bir söz alayım ondan sonra isterseniz oylatın.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Oylayalım da ondan sonra o zaman.... Bir saniye...

Buyurun o zaman.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Teşekkür ederim.

Şimdi, aslında burada iki hüküm birden getiriliyor. İstinafin resen tebligat yapması son derece yerinde bir hüküm: Dosyanın gidip gelmesi veya yerel mahkemeden tebligat yapılması çok büyük zaman alıyordu ama eğer yanlış anlamıyorsam, yanlış anlamaya müsait bir hüküm: Bölge adliye mahkemesi, başvuruyu esastan reddedilecekse uzun uzun gerekçe yazmayacak özetle esastan reddi kararında ileri sürülen istinaf sebeplerini özetleyecek... Şu şunu dedi bu bunu dedi ve ret sebeplerini açıklayacak kararın hukuk kurallarına uygunluk gerekçesini gösterecek, bitecek. Yani bu o zaman mahkeme kararlarının gerekçeli olmasıyla ilgili Anayasa hükmüne aykırı gibi gözüküyor ama bundan başka bir murat varsa onun da açıklanması ve maddenin değiştirilmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım hemen bir not düşsün buraya, hemen Başkanım...

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Bir saniye... Başkanım buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sayın Başkanım, sayın üyeler; bölge adliye mahkemesinin esastan ret kararları, Yargıtayın onama kararlarının bize yansımış şekli. Esastan ret kararlarımızda şu andaki bu yasal düzenleme nedeniyle ilk derece mahkemesinin yazdığı tüm şeyleri tekrarlıyoruz dört beş sayfa. Sonra istinaf sebeplerini değerlendirip bir, bir buçuk sayfa bizim gerekçemiz oluyor. Aslında istinaf yargılamasına ilişkin gerekçe, son sayfamızdaki bir buçuk iki sayfalık yer. Bu her esastan ret kararına altı yedi sayfa karar yazmaktansa gerekçe konusundaki çekincenizi ortadan kaldırmak için de gerekçeli olmak zorunda çünkü biz istinaf

mahkemesi, istinaf sebeplerini karşılamak zorundayız. Dolayısıyla şu andaki Yargıtayın kararlarına ilişkin formülü alarak sadece istinaf mahkemesini formüle ettik. O da dedik ki, istinaf mahkemesi gerekçesiz karar veremez, istinaf sebepleri hakkındaki gerekçesini açıklamakla yetinsin. Şimdi, derece mahkemelerinin yani bölge ve Yargıtayın aslında ilk derece mahkeme kararlarının gerekçelerine atıf yaparak onunla yetinmesi bile İnsan Hakları Mahkemesi kararında ihlal sebebi sayılmaktan çıkarıldı. Biz, buna rağmen sayın komisyonun tereddütlerini gidermek için kanununa uygun olarak istinaf gerekçesini korumak lüzumunu hissettik. Dolayısıyla bu korumakla bölge adliye mahkemesinin iç dairelerinin gereksiz karar yazma sürecinin yerine tarafın eline aldığı istinaf sebebinin neden reddedildiğine dair gerekçeli bir karar alınmasını amaçlamıştır.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Alpay Bey bir saniye açayım mikrofonu...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Şimdi, evet Sayın Başkan, esas problem burada aslında Yargıtayın usul ve esasa uygun yerel mahkeme kararının onanmasına ilişkin bütün kararlar, aslında Anayasa'nın mahkeme kararının gerekçeli olması hükmüne açıkça aykırıdır. İnsan Hakları Mahkemesinin de böyle iki satırlık kararlarla Yargıtay veya istinafın kararlarının hak ihlali olmadığı sonucunu doğuracak bir karar vermesi de çok akla, mantığa ve hukuka uygun görülmemekte.

Şimdi, Yargıtayın aslında esas görevi içtihat yaratmak, kanunları yorumlayarak hukuk yaratmak. İstinaf da kendine Yargıtayı örnek alıyorsa -çünkü istinaf Yargıtay değil- kendini küçük Yargıtay gibi görüp ondan sonra da “Ben de onun gibi onama kararı...” derse -çünkü “Yerel mahkeme kararlarına karşı istinaf sebeplerini reddettiği zaman onu onamış oluyorum.” derse- o zaman biz istinaf ile Yargıtayın ayırımını ortadan kaldırmış olacağız. Esas zaten problem burada.

Küçük bir örnek vereyim: Kıbrıs Yüksek Mahkemesinde her bir kararı -orası için belki “Küçük bir ülke.” diyeceksiniz ama- tek tek elle ve sayfalarca yazarak birer içtihat olarak yayımlıyorlar. Kıbrıs, Çubuk kadar yer ama hukukun 1 kişi için de 1 milyon kişi için de aynı olması gerekiyor. Özellikle Yargıtayın onama kararlarının da gerekçeli olması lazım. Neden onuyorsun? “Şu yasanın şu maddesine göre...” veya “Şuna göre...” demesi lazım. Bizim Türk hukukundaki en büyük sıkıntılarımızdan biri, Yargıtaydaki iş yükünün aşırı artması, bölge adliye mahkemelerinin şimdiden bile tıkanması. İşte, belki de bugün görüştüğümüz tedbirler yargıyı hızlandıracak diyoruz ama bunlar da palyatif tedbirler, bunların daha alt sebeplerine inilip çözülmesi gerekiyor. O da tabii, siyasi iktidarın görevi.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Sayın Başkanım, bir cümleyle cevap vermek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Tabii, buyurun.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Bölge adliye mahkemesine “Yargıtay” veya “Küçük Yargıtay” gibi bir tanıma katılmıyorum. Biz derece mahkemesiyiz, hüküm mahkemesiyiz; içtihat mahkemesi değiliz. Farkımız da şu: Gerekçeyi mutlaka yazacağız zaten, istinaf sebeplerinin neden karşılanmadığını...

ALPAY ANTMEN (Mersin) – O zaman buna ne gerek var?

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Bu ilk derece mahkemesinin özetini yapacağız, şimdi tamamını yazıyoruz.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – “İlk derece mahkemesi kararı özetlenmez.” deriz, biter.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Hayır, diyemiyoruz işte, şu andaki metin -359- 1a'dan başlıyor “Hepsini yaz.” diyor. Bu eğer şeyse,

tamam, kaldırmasa. Şimdi esastan ret kararı vereceksek ilk derece mahkemesinin yazdıklarını bir daha yazmamızın bir anlamı yok.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – İşte onu diyorum ben de, onu yazalım o zaman, hükmü düzeltelim.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Yani biz burada kamuoyunun gerekçesiz karar eleştirisini karşıladık, istinaf sebeplerini mutlaka karşılayacağız.

Saygılar.

ALPAY ANTMEN (Mersin) – Altı ay sonra, bir yıl sonra istinaf dairelerinde iptaller gelecek “İlk derece mahkemesi kararı usul ve yasaya uygun olduğundan istinaf taleplerinin reddine” diye. İstedığınız bahse giririm. Bu hüküm buna yol açacak.

ANKARA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 21. HUKUK DAİRESİ BAŞKANI YUSUF ŞAHİN – Biz bugüne kadar yapmadık.

OTURUM BAŞKANI GÜLAY SAMANCI – Evet, oylamaya geçelim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

39’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 39’uncu madde kabul edilmiştir.

Komisyon çalışmalarımıza 21.00’e kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 20.08

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.00****BAŞKAN: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)****BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)****SÖZCÜ: Gülay SAMANCI (Konya)****KÂTİP: Belgin UYGUR (Balıkesir)**

OTURUM BAŞKANI YILMAZ TUNÇ – Değerli Komisyon üyelerimiz, değerli katılımcılar; toplantımızı açıyorum.

39’uncu maddeyi oylamıştık, yarın 40’ıncı maddeden itibaren çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Yarın saat 10.30’da toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Teşekkür ediyoruz, iyi akşamlar.

Kapanma Saati:21.01